SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
KARIN ÖSTENSSON, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-461 14 46
BOSTAD: 018-46 21 21
E-POST: ***karin.ostensson@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
BOSTAD: 08-650 44 32
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: ***anders.lefrell@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: ***amelie.lothigius@svf.se***

Ekonomiassistent
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***birgitta.larsson@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Chefsekreterare
AGNETA SVENSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***agneta.svensson@svf.se***

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Djurskyddet är viktigt för Sveriges Veterinärförbund

UNDER SENASTE TIDEN har vid upprepade tillfällen Djurskyddsmyndigheten fått en mycket stor uppmärksamhet över sina förslag till föreskrifter eller allmänna råd inom djurskyddslagstiftningen. Ingen har väl inte hört talas eller läst om det levande betet på fiskkroken och den ensamma hästen i stallet och på betet. Många människor engagerar sig i frågor som berör djurskyddet, och har en åsikt om det.

Det som är det unika är att alla tycks veta vad som är riktigt och vad som är bäst för djuren. Djurskyddsfrågor i samhällsdebatten har blivit allt mer vanliga och kommer i framtiden att bli ännu vanligare.

Inom veterinärkåren kommer med största sannolikhet också så att vara fallet. Redan idag dyker frågeställningar upp och debatten bland kollegerna i form av insändare eller via mailgrupper kan klart visa att åsikter, tyckande och påståenden går åt olika håll. Detta är helt logiskt då vi alla har varierande kunskaper om och känslor för vad som är rätt och fel i djurskyddssammanhang.

Sveriges Veterinärförbund har under senare tid gjort en stor organisationsöversyn och har nu kommit igång med den nya organisationen. En översyn av olika nämnder och kommittéer har inletts. En given frågeställning för SVF är också hur man ska arbeta med djurskyddsfrågorna i framtiden.

Det är ingen överdrift att påstå att djurskyddsfrågorna redan idag är en av de stora profilfrågorna för förbundet. Förbundsstyrelsen har beslutat om en översyn av arbetet med djurskyddet. För att klara av de krav som ställs på förbundet i framtiden så att förbundet agerar på ett optimalt sätt, krävs ett engagemang från många. Frågan om hur organisationen för djurskyddsarbetet ska se ut är viktig. I dagens verksamhet bedrivs mycket av förbundets arbete genom en djurskyddskommitté. Är detta tillräckligt? Behövs en särskild djurskyddssektion inom SVS? Hur ska SVF synas och höras ut mot allmänheten och veterinärkåren? Bör förbundet vara mer proaktivt och behövs även policydokument inom djurskyddet? I vilken form kan förbundet bidra till en förbättrad kompetensutveckling för veterinärer inom djurskyddet? De här frågorna och många fler som berör djurskyddet vill gärna förbundsstyrelsen ha svar på. Det finns säkert många goda uppslag och idéer. Dessa behöver komma fram till styrelsen så att ett väl underbyggt förslag kan framföras inför fullmäktige. Gör din stämma hörd. För fram dina synpunkter och idéer.

Det är mycket viktigt att vi veterinärer i djurskyddssammanhang syns och hörs med våra veterinärmedicinska kunskaper och färdigheter. Dessa behövs inom djurskyddet. Utvecklingen har mer och mer gått mot att aktörer inom andra verksamhetsområden kommer in och tar över. Vi kan inte sitta med armarna i kors och inte agera. Vi behövs för djurens bästa.

PER SAHLANDER
ledamot av förbundsstyrelsen

innehåll

ledare av P Sahlander

Djurskyddet är viktigt för Sveriges Veterinärförbund 3

reportage av S Fredriksson

Hård press på banveterinärerna 6

vetenskap – granskade artiklar

Persistens av Anaplasma phagocytophilum hos naturligt infekterade svenska nötkreatur av L-G Larsson m fl 13

Betydelsen av grisningsboxens utformning för hälsa och beteende hos sugga och smågrisar av R Westin och B Algers 21

vetenskap

Infektionspanoramat vid diarréer hos svenska kalvar av K de Verdier 29

månadens epiztel 33

vilken är din diagnos?

– Bilddiagnostik 35
– Svar 58

allmänt

Nu är det klippt i Haninge av S Fredriksson 36

Fullmäktige som på räls av J Beck-Friis 37

fråga förbundet 40

insänt

Skabb den som ger sig! av R Ekström Kjellin 43

Kommentar till dissociativ anestesi av häst av S Rudberg och H Tjälve 44

disputationer

Clostridium perfringens som orsak till nekrotisk enterit hos fjäderfä 46

Glykogennedbrytning i hästens muskulatur 47

ansvarsärende

Undersökte inte kolikhäst tillräckligt 48

Läkemedelsmonografi 49

från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i maj 2006 av P Jonsson 50

Styrelseberättelse för Sveriges Veterinärförbund 2005 51

Verksamhetsberättelse för Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap 2005 56

in memoriam 60

noterat

- Bo Algers hedersdoktor i Rumänien 41
- Avfallslåda för läkemedelsrester 41
- Förslag om obligatorisk märkning av snöskotermattor 45
- På väg mot bättre ursprungsmärkning 45
- Djurskyddsmyndigheten ska utreda ligghallar 62
- Riktlinjer för bekämpning av H5N1 hos katt 62

kongresser & kurser 64

kåseri

Jag en byfåne? av P Beskow 69

Ultraljud

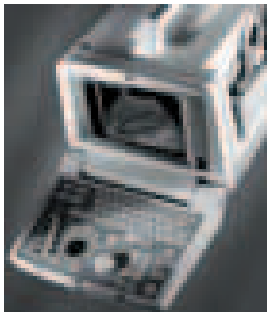

Vetpoint

Marknadsför maskiner, instrument och förbrukningsartiklar

- Modern teknik från GE Medical Systems
- Bästa bildkvalitet
- Service och support på nära håll
- Hör av dig för demonstration

Beställningar & info: 0416-246 60, info@vetpoint.se, www.vetpoint.se

Lars Audell, till vänster, och Ragnar Svanholm har bra koll på både kuskar och hästar.

Miljoner i förstapris och fullsatta läktare

Hård press på banveterinärerna

TEXT OCH FOTO:
SUZANNE FREDRIKSSON

På publikplats finns det 30 000 personer. Mediauppbådet är stort och det handlar om extra stora pengar. Att jobba som banveterinär under Elitloppshelgen på Solvalla ställer speciella krav. Men det är två rutinerade herrar som granskar deltagarna denna dag. Ragnar Svanholm och Lars Audell har tillsammans nästan 60 års erfarenhet som banveterinärer.

VETERINÄRTIDNINGEN HITTAR DEM när de sitter i sitt ”utkikstorn” med varsitt program i handen och tittar ut över Solvalla-ovalen. Lördagens V75-deltagare börjar komma ut för värmning och det är framför allt då granskningen av hästarnas aktion sker. I programmen görs det anteckningar som senare förs in i det journalsystem som alla landets banveterinärer har tillgång till. Det kan gälla iakttagelser som kanske inte föranleder någon åtgärd vid den aktuella starten, men som kan vara bra att ha i bakhuvudet vid nästa tävlingstillfälle.

– Så här kan det se ut, säger Lasse och visar ett utdrag ur anteckningarna. Just idag är det väldigt lite noterat, det är ju många utländska hästar här som vi aldrig haft kontakt med tidigare. Men de svenska kan ha kommentarer om

rörelsemönster eller att hästen i en tidigare start plötsligt tappat orken. Vi studerar även resultatraden. Har den presterat bra resultat och sedan blivit diskvalificerad de två senaste starterna kan det tyda på att den är ofräsch, till exempel.

När hästarna börjar visa sig på banan avslöjar kommentarerna från Lasse och Ragnar genast vilket oerhört minne de har för både folk och fä. De vet precis hur den och den hästen brukar se ut och vilken toleransnivå olika tränare och kuskar har för smärre skavanker. De aktiva som ofta är på Solvalla och banans veterinärer vet ganska väl var de har varandra.

Men den här helgen är annorlunda. När Lasse vill att en gäst från ”over there” ska köra en extra långsida blir kusken förnärmad och protesterar ”I would never compete with a lame horse…”. Men, vill han vara med är det bara att lyda order.

– Vanliga tävlingsdagar jobbar vi ensamma, kommenterar Lasse. Då är det en helt annan tidspress. Vi hinner aldrig springa iväg till ett stall och titta till exempel. Elitloppshelgen är det långa uppehåll mellan loppen och jag och Ragnar tar dessutom vartannat lopp var. Det ger utrymme för extra kontroller och samtal med tränare och kuskar.

Precis så blir det inför ett av de mest prestigefyllda loppen under lördagen. Både Ragnar och Lasse tycker att dagens absolut största spel- och publikfavorit, amatörtränade Max Flukt från Vaggeryd, rör sig något orytmiskt i låg fart. Hästen har dessutom varit borta från tävling i nio månader. En tuff, men inte ovanlig, situation för banveterinärerna. Att stryka i det här läget kan bli helt fel. Att låta hästen starta kan också bli helt fel.

Lasse går till stallet och pratar med tränaren som får visa hästen vid tygel. Den visar ingen hälta. När Max Flukt senare vinner sitt lopp i överlägsen stil och dessutom sätter nytt världsrekord på lång distans drar Lasse en lättnadens suck och menar att ”det är alltid lika skönt när tränaren har rätt”. Hade hästen gjort ett tveksamt intryck i loppet hade banveterinärerna

”Jag vill nog att du springer med hästen för säkerhets skull…”. Lasse vill titta extra på dagens största favorit, Max Flukt.

När det är storlopp springer Lasse och Ragnar mellan tornet, samlingsvolten och dopingstallet hela tävlingsdagen.

blivit hudflängda i media. Mitt emot veterinärernas ”torn” på andra sidan banan ligger nämligen presscentret. Och det är där de verkliga förståsigpåarna sitter…

– En del av dem kan precis allt. Om en häst inte motsvarar förväntningarna, det vill säga går hem i deras tips, är det vårt fel. Då finns det alltid någon anledning till att den inte skulle ha fått starta, säger Ragnar.

Det är en svår balansgång att dra gränsen. Det bästa är att inte behöva tillgripa ”maktspråk” i de fall det råder tveksamheter utan att få tränaren att själv fatta beslut om strykning.

– Visst har det hänt på tidigare Elitlopp att vi varit beredda att köra ut någon häst men istället sagt till tränaren att ”du har 20 minuter på dig att stryka, annars gör jag det” och då har hästen givetvis tagits av banan.

– Det är en väldig press på tränarna också. Det handlar om stora pengar och de gånger som tränarna kan frestas att chansa lite är just när det handlar om lopp där man kvalificerat sig till en final, skjuter Ragnar in.

Har det hänt att ni gjort fel…?

– Självklart. Vi gjorde ett väldigt uppmärksammat fel när vi missade att Ina Scot inte var fräsch för ett antal år sedan, just på Elitloppet. Lasse och jag gick om varandra och missade henne helt. Det var väldigt tråkigt för alla inblandade. Publiken här är kunnig och alla blev mycket besvikna att se en så fin och folkkär häst i dåligt skick. Hon borde inte ha startat, berättar Ragnar.

Huvuduppgiften för banveterinärerna är att bedöma om startanmälda hästar är i tävlingsmässigt skick. På vanliga tävlingsdagar gäller det för en veterinär att hinna se ett hundratal hästar i värmning och sedan i samlingsvolten före defilering. Det är inte lätt att hinna studera alla lika noga och dessutom är inte ens alla hästar inne på banan och värmer upp när det är vardagstrav. Då är det bara minuterna före start som gäller.

Ett hett diskussionsämne är om hästarna ska få defilera med checkrem eller inte. På många banor har man tagit bort den regel som säger att man måste vara utan i samlingsvolt och defilering. Djurskyddsmyndigheten har inte

En dag på och bakom travbanan; loppet går, spösyndare spanas in, segrare hyllas…

haft några speciella synpunkter på detta.

– Vi har diskuterat den här frågan men några beslut har inte fattats, säger Åsa Regnander på Djurskyddsmyndigheten.

– Med erfarenhet av alla de tiotusentals besiktningar jag gjort genom åren kan jag säga att det försvårar bedömningen avsevärt att ha den på. Här på Solvalla håller vi stenhårt på att checkremmen ska vara av, säger Lasse. Det kan kanske finnas andra skäl till att ändra den rutinen, som säkerhet på banan och tidsvinst, men från djurskyddssynpunkt är det en fördel att hästarna defilerar utan så att inga hältor maskeras.

Förutom att kontrollera hästarna före start, är det också banveterinärens uppgift att titta så att utrustningen är rätt använd. Ser man en häst som blöder i munnen eller någon märklig variant av utselning tar man – om det hinns med – en extra titt. En del utländska gäster har pinaler med sig som inte är tillåtna i Sverige. Piggar på insidan av tömmarna eller extra skarpa bett stoppas obönhörligt, även i värmningen.

Banveterinärerna är också involverade i dopingkontrollerna. På vardagstravet hinner man inte själv delta, då sköter banans kontrollanter ruljansen, men vid storloppshelger springer Ragnar och Lasse mellan banan, tornet och dopingstallet hela dagen.

– Det är väldigt bra att studera hästen när den kommer direkt från banan, säger Lasse och tar pulsen på en vinnare. 95 slag i minuten, helt ok. Han lägger dock märke till en del skavanker, blödande sår på kotorna och nerslitna hovar. Det för han in i sina anteckningar i journalen.

DEN FRÅGA SOM TRAVAKTIVA, veterinärer och även allmänhet intimt förknippar med Lasse Audell är hur ett körspö får användas. Det handlar inte bara om antalet slag utan lika mycket om hur och när slagen utdelas. De som är ”skickliga” vet var deras agerande syns och de kan byta hand i sista sväng t ex. Tråkigt nog för dem är det just där som banveterinärerna på Solvalla ser dem bäst.

Utländska kuskar har ofta svårt att finna sig i de regler som finns i Sverige. Redan dagarna före Elitloppshelgen börjar Lasses arbete på den punkten.

– Om det ändå sker incidenter brukar jag ta kontakt med kuskarna och förklara hur vi ser på drivning här. En del lyssnar, men många slår bara ut med armarna och låtsas inte förstå någonting. Eftersom böterna enligt min uppfattning är alldeles för låga i storloppen i förhållande till prissummorna tar de böter utan att blinka, berättar Lasse.

Han har under flera år debatterat frågan om drivning både internt och i media, något som uppmärksammats av djurskyddsvänner. Förra året fick Lasse motta utmärkelsen ”Årets Djurvän”, bland annat för sitt engagemang i drivningsdebatten.

Under lördagen rycker han också ut för att titta på en häst som han tycker har fått motta för många och till synes för hårda slag av spöet.

– Jag vill se om det finns märken och varken Ragnar eller jag drar oss för att se till att skipa rättvisa om så är fallet, kommenterar Lasse medan han med långa kliv styr kosan mot det stall där den gästande hästen står. Hästen håller på att duschas och Lasse växlar ett par ord med den danska kusken ”jag tycker inte att du var så snäll mot din häst… jag vill gärna titta på den...” Dansken skrattar och säger att ”så här är det alltid när man kör i Sverige, men jag slår inte alls hårt, viftar mest med spöet...”. Några märken finns det heller inte på hästen och Lasse är nöjd.

Han förklarar att det är bättre att gå till stallet och titta på hästarna efter ett tag. När hästarna kommer in till dopingkontroll t ex, omedelbart efter målgång, syns sällan några drivningsmärken ännu.

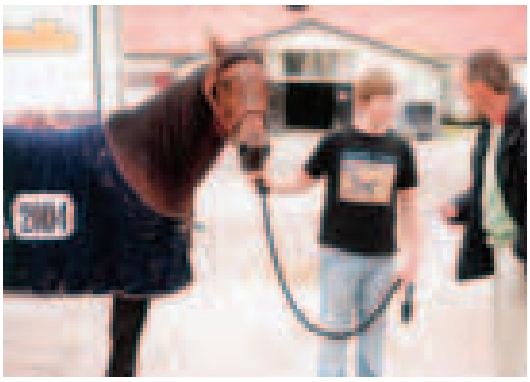

…prover tas, en del kontrolleras extra, och så ut med nästa gäng på banan.

På Solvalla vill banveterinärerna se hästarna utan checkrem, som hänger lös framför hästens hals på bilden, så att hästen kan röra huvudet fritt.

Det är Lasse som är förste banveterinär på Solvalla, men även Ragnar har jobbat där länge. Solvallas nuvarande vd, Robert Karlsson, är en av dem som uppmärksammat att det är Ragnar Svanholms sista arbetsdag under Elitloppet.

När han kommer med sin blomsterkvast och tackar Ragnar för ett bra jobb kommenterar Ragnar att han även uppskattar Robert eftersom ”han är den enda vd de senaste tio åren som inte försökt få oss sparkade…”.

Är ni så besvärliga?

– Inte numera. Det är betydligt lättare att vara banveterinär idag än när jag började, berättar Ragnar. Tränarna är mer professionella och hästarna är mycket bättre. De har sällan balanseringsproblem och det går helt enkelt inte att tjäna pengar med ofräscha hästar längre. Det gjorde det förr. Många tränare ”trollade” fram resultat.

Ragnar älskar travsporten men struntar helt i spelet. Han är enligt egen utsago en urusel tippare och har hellre arbetat ihop pengar till sina mustanger. Det började med ett sommarvikariat som banveterinär hemma i Norrland. Och pengarna användes till två lyckade köp, en Ford Mustang och en varmblodstravare som vann 50 lopp. Hästen hette Knagg och är den enda häst Ragnar ägt.

Även Lasse är fascinerad av travsporten och föder upp travare i mycket liten skala. Tävlingsbiten håller han sig ifrån. Jävsfrågan är ett hinder om man vill utöva både yrke och intresse som banveterinär. Det är viktigt att vara neutral. Samtidigt ska ju banveterinären helst vara en duktig hästpraktiker.

Att vara banveterinär är inget heltidsjobb, det är bara tävlingsdagar som gäller och det är nödvändigt att kombinera med något annat arbete. Tidigare fick t ex inte anställda vid ATG-klinikerna vara banveterinärer då de var anställda av ”sporten”. Numera sedan Nationella Stiftelsen tagit över klinikerna finns inte det formella hindret längre. För alla banveterinärer krävs det dock synnerligen gott omdöme när det gäller den egna yrkesutövningen.

Arbetsvillkoren varierar mellan banorna. På stora banor som Solvalla är den akuta vården utlagd på entreprenad. Hästsjukhuset på stallbacken tar hand om det.

Akuta avlivningar ligger dock på banveterinärens ansvar liksom att fungera som officiell veterinär för gästande hästar – läs norska – som ska ha intyg att de deltagit i tävlingar.

Av praktiska skäl fixar banveterinärerna intygen, men rent formellt är de fortfarande inte officiella veterinärer trots upprepade önskemål från banveterinärkåren.

Banveterinärerna är numera anställda av Djurskyddsmyndigheten, tidigare av Jordbruksverket och innan dess dåvarande Lantbruksstyrelsen. Övergången till ny arbetsgivare har inte varit helt utan grus i maskineriet. Sedan två år tillbaka är banveterinärerna avtalslösa och förhandlingarna har gått i stå. Nu är man inne i en ny avtalsperiod, innan tidigare är reglerad.

Hur kan det bli så?

– Att det går så otroligt trögt kan i det här fallet kanske förklaras med bristande erfarenhet

hos arbetsgivaren att delta i avtalsförhandlingar, säger Anders Lefrell, veterinärförbundets ombudsman och fortsätter:

– Det är inga konstigheter i våra krav. Vi har begärt samma ökning i procent för banveterinärerna som övriga anställda på Djurskyddsmyndigheten har fått, 4,9 procent.

Travsporten omsätter många miljarder. Det är banveterinärerna som opartiskt ska se till att hästarna inte blir lidande i människornas jakt på pengar. Det går inte att ta miste på Lasses och Ragnars engagemang i den uppgiften. Och glädjen när de inte behöver ingripa. Slutklämmen på Veterinärtidningens besök på Solvalla är mycket talande. Med bekymrade miner sitter veterinärerna och tittar på en bild som publicerats dagen före Elitloppet i en kvällstidning.

Bilden föreställer den franska megastjärnan Jag de Bellouet som ”ska” vinna Elitloppet.

På bilden är han mager och ett ländtäcke döljer den bak som ”alla” vet har märken efter en i travpressen omskriven behandlingsmetod. Kommer hästen till Solvalla i det skicket, ja då får han inte starta.

Till veterinärernas stora lättnad kommer hästen in på banan i ett utmärkt skick. Bilden var gammal och banveteranerna, jag menar banveterinärerna, kan pusta ut.

Det blir ett magnifikt Elitlopp på Ragnars sista arbetsdag på Solvalla. ■

TIDSSCHEMA för nästa examinationsomgång inom

- **Specialistprogrammet för sjukdomar hos hund och katt**
- **Specialistprogrammet för sjukdomar hos häst**

SVS vill härmed informera om det tidsschema som gäller för de aspiranter som önskar delta i examinationerna inom ovanstående två specialistutbildningsprogram år 2007.

Vad gäller inlämningsdatum för de skriftliga arbetena och kvalitén på dessa vill vi påpeka följande.

Färdigt skick
Arbetena ska insändas i färdigt skick vilket innebär att de ska vara korrekturlästa både ur språklig och ur vetenskaplig synvinkel. De ska också vara signerade av den handledare/resursperson som hjälpt aspiranten med arbetet, ESK vill veta om handledaren godkänt arbetet innan det har skickats in.

Utformning
ESK-grupperna kommer i framtiden inte att acceptera manuskript som inte uppfyller de fastställda kraven vad gäller utformningen. Information om kraven finns att läsa på förbundets hemsida www.svf.se under rubriken ”Utbildningar”.

Börja i god tid
Det är också viktigt att arbetet påbörjas i god tid och det får gärna skickas in tidigare än sista möjliga datum. Statistiken genom åren visar att endast ett fåtal arbeten blir godkända direkt, ofta krävs en eller flera revideringar och det är då bra att se till att man har tid på sig för detta. Examensarbeten kan handläggas av ESK-grupperna när som helst under året.

Hund och katt
Nästa examination inom hund- och kattprogrammet kommer att äga rum fredagen den *9 februari 2007*. Sista anmälningsdag för att delta i examinationen är måndagen den *18 december 2006*. Sista inlämningsdag för skriftligt arbete inför denna examination är måndagen den *28 augusti 2006*.

Häst
Inom hästprogrammet äger examinationen rum torsdagen den *8 mars 2007* och sista anmälningsdag för att delta i examinationen är måndagen den *15 januari 2007*. Här finns möjlighet att presentera de skriftliga examensarbetena fram till måndagen den *16 oktober 2006*.

Har ni några frågor
rörande detta så kontakta Christina Arosenius eller Marianne Lundquist på SVS.

LARS-GÖSTA LARSSON, leg veterinär, distriktsveterinär, **ANNA ASPAN,** Fil Dr,
KARIN BERGSTRÖM, leg veterinär, laboratorieveterinär.*

Persistens av Anaplasma phagocytophilum hos naturligt infekterade svenska nötkreatur

Fästingburna infektioner har uppmärksammats under de senaste åren. *Anaplasma phagocytophilum*-infektion (tidigare *Ehrlichia)* har blivit en vanlig diagnos i häst- och smådjurspraktiken.

Betesfeber hos nötkreatur och får ägnades mycket uppmärksamhet under 1930- till 1960-talen. Få svenska undersökningar har däremot presenterats rörande nötkreatur. I denna artikel har kalvar från två besättningar som gått på bete i Blekinge följts under ett år för att studera infektionsgrad, antikroppssvar och eventuell persistens av *A phagocytophilum* i blod.

granskad artikel

INLEDNING

Anaplasma phagocytophilum (tidigare *Ehrlichia phagocytophila)* orsakar tick-borne fever hos nötkreatur, får och get (7, 10, 24). Infektionen kallas även betesfeber hos nötkreatur. Hos andra djurslag och människa kallades sjukdomen tidigare granulocytär ehrlichios (2, 5, 18).

DNA-studier av de bakteriearter som tidigare benämnts *E phagocytophila, E equi,* human granulocytic ehrlichiosis (HGE) agent och lama granulocytic ehrlichiosis agent har visat att de är så nära släkt att de utgör en art, nämligen *A phagocytophilium* (4). Infektionen har även bytt namn till granulocytär anaplasmos.

A phagocytophilum hör till ordningen *Rickettsiales* och är en strikt intracellulär bakterie, som infekterar och förökar sig i granulocyter. Bakterien smittar via vektor, företrädelsevis fästingen *Ixodes ricinus* (11, 12, 13, 20) (Figur 1). *I ricinus* anses inte kunna föra bakterien vidare till ägg (transovariell smitta) (17), varför det måste finnas reservoardjur som kan hålla smittan vid liv till nästa generation fästingar. Reservoardjur anses, bland annat, vilda idisslare (17) och får kunna vara (19). Studier av nötkreatur är få jämfört med får. Det är därför viktigt för att få en mer heltäckande bild av bland annat reservoardjuren.

FIGUR 1. Anaplasma phagocytophilum *som orsakar tick-borne fever hos nötkreatur, får och get smittar via vektor, företrädelsevis fästingen* Ixodes ricinus.

I Sverige är betesfeber känd sedan länge hos nötkreatur. Både lantbrukare och veterinärer i områden där sjukdomen är vanlig känner väl igen de klassiska symtomen. Hög feber, oftast över 41°C, som kvarstår 2–14 dagar (längre i sen dräktighet) och nedgång i mjölkproduktion upp till 50 procent (3, 7, 17, 24). Inkubationstiden är 4–14 dagar, längre för nöt än får (24). Spontana recidiv efter splenoektomi, andra infektioner och trauma beskrivs hos får (7). Även abort finns beskrivet för både får och nöt (17, 22).

Blodbilden visar i akut skede inklusionskroppar i granulocyterna (8). Leukopeni som initialt beror på nedgång i antalet cirkulerande lymfocyter (21) och senare neutropeni och trombocytopeni. Ibland förekommer även anemi (5, 8).

Splenomegali ses ofta vid obduktion av lamm som avlidit i akut skede. PCR-analys av mjältprov från akut avlidna lamm med splenomegali har vid flera tillfällen visat sig vara positiva för *A phagocytophilum* (Karin Bergström, SVA, personligt meddelande, 2005).

Lamm och kalvar anses mer utsatta för komplikationer, som kan bli fatala. Komplikationer som förekommer är *Pasteurella*-infektioner (17), abort eller dödfödda lamm/kalvar (22, 24) och nedsatt spermiogenes (16), för att nämna några. Samtidig infektion med andra fästingburna agens, som *Babesia,* förekommer likaså. Komplikationer kan delvis förklaras med en suppression av det humorala immunförsvaret (1) och en reducerad neutrofilfunktion (23). Trots symtom och komplikationer förlöper sjukdomen normalt godartat och långt ifrån alla visar symtom (10).

Granulocytär anaplasmos hos människa diagnostiseras relativt sällan i Sverige. Symtomen är influensaliknande (15, 2).

Syftet med studien var att följa naturligt infekterade svenska nötkreatur longitudinellt under ett år och studera förekomsten av *A phagocytophilum* med PCR-teknik. ➤

FOTO: PATRIC SÖDERSTRÖM

FIGUR 2. *Köttdjursbesättningen bestod av highland cattle som gick ute året om. Samtliga kalvar, 19 stycken, var i åldern två dagar till sex veckor vid första provtagningen.*

MATERIAL OCH METODER

Två besättningar, en med köttdjur och en med mjölkkor, i ett känt betesfeberområde i Blekinge valdes ut och kalvarna följdes från maj–juni 2004 till mars– april 2005.

Besättning 1

Köttdjursbesättningen bestod av ca 50 highland cattle-kor, tre avelstjurar, rekryteringsdjur samt stutar som gick ute året om. Samtliga kalvar, 19 stycken, var i åldern två dagar till sex veckor vid första provtagningen (Figur 2). Kalvarna föddes utomhus i en stor kuperad hage beväxt med gran och lövskog samt en bäck som rinner igenom. Utfodringen bestod av drank, gräsfröhalm och kraftfoder. Det senare utfodrades individuellt till korna, vilket medförde daglig noggrann tillsyn. Nyfödda kalvar öronmärktes under sin första levnadsdag.

Kalvarna samlades in i en ligghall där de provtogs, innan de transporterades ut tillsammans med korna till olika kustnära

FOTO: PATRIC SÖDERSTRÖM

FIGUR 3. *Mjölkrasbesättningen bestod av ca 60 SLB-kor i kall lösdrift. De tio kvigkalvar som ingick i studien transporterades till en arrendegård för att släppas på sitt första sommarbete.*

naturreservat i Blekinge som utgjorde deras sommarbete. Under betesperioden tillämpades daglig tillsyn, i samband med att djuren tilldelades kraftfoder.

Efter betesperiodens slut i början av oktober togs kor med kalvar hem, där de gick tillsammans på hemmagården fram till avvänjningen den 7 december 2004.

Besättning 2

Mjölkrasbesättningen bestod av ca 60 SLB-kor i kall lösdrift i en ombyggd maskinhall. De tio kvigkalvar som ingick i studien var födda inomhus. Där vistades de tills de provtogs vid studiens början i en ålder av fyra till sju månader. Därefter transporterades de till en arrendegård för att släppas på sitt första sommarbete som utgjordes av höglänt hagmark (Figur 3). I augusti flyttades djuren ner på sankare mossmarker, som var rika på lövsly. Den dagliga tillsynen skedde i samband med påfyllning av dricksvatten.

I mitten av oktober stallades ungdjuren in på lösdrift med djupströbädd och i samband med den dagliga utfodringen skedde djurtillsynen.

Tabell 1. Provtagning och resultat i besättning 1. Tabellen visar analysresultat avseende förekomst av antikroppar och bakterie-DNA från *A phagocytophilum* hos kalvar i en köttdjursbesättning i Blekinge provtagna vid tre tillfällen. Metoder: Serologi – immunfluorescens (IF, tvåstegsspädningar med cutoff 1:40) samt realtids PCR. # = missades vid andra provtagningen.

			12 maj -04		14 december -04		17 mars -05	
Kalvnr	Född	Kön	Titer, IF	PCR	Titer, IF	PCR	Titer, IF	PCR
1	040407	Tjur	0	Neg	1/320	neg	0	neg
2	040411	Tjur	1/40	Neg	1/320	pos	1/1280	Pos
3	040412	Tjur	1/80	Neg	1/640	pos	1/640	Pos
4	040413	Kviga	1/80	Neg	1/320	pos	1/320	pos
5	040418	Kviga	0	Neg	1/640	pos	1/640	pos
6	040426	Kviga	1/320	Neg	1/320	pos	1/640	pos
7	040428	Kviga	1/320	Neg	1/320	pos	1/320	Pos
8	040430	Tjur	1/80	Neg	1/320	pos	1/160	pos
9	040503	Kviga	1/1280	Neg	1/640	pos	1/80	Pos
10	040510	Tjur	1/160	Neg	1/640	pos	1/80	pos
11	040430	Kviga	1/160	Neg	#	#	1/320	pos
12	040415	Kviga	0	Pos	1/320	neg	1/320	neg
13	040330	Kviga	1/40	Pos	1/160	neg	1/640	pos
14	040408	Tjur	1/40	Pos	1/320	neg	1/320	pos
15	040415	Kviga	0	Pos	1/160	neg	1/320	pos
16	040330	Kviga	1/40	Pos	1/320	pos	1/320	neg
17	040404	Kviga	1/40	Pos	1/640	pos	1/1280	pos
18	040411	Kviga	1/80	Pos	1/640	pos	1/640	pos
19	040426	Tjur	0	Pos	1/80	pos	1/320	Pos

Tabell 2. Provtagning och resultat i besättning 2. Tabellen visar analysresultat avseende förekomst av antikroppar och bakterie-DNA från *A phagocytophilum* hos kalvar i en mjölkbesättning i Blekinge provtagna vid tre tillfällen. Metoder: Serologi – immunfluorescens (IF, tvåstegsspädning med cutoff 1:40) samt realtids-PCR.

			2 juni -04		7 december -04		26 april -055	
Kalvnr	Född	Kön	Titer, IF	PCR	Titer, IF	PCR	Titer, IF	PCR
A	031211	Kviga	0	Neg	1/1280	Neg	1/2560	Neg
B	031218	Kviga	0	Neg	1/1280	Neg	1/640	Neg
C	040202	Kviga	0	Neg	1/640	Neg	1/640	Neg
D	031207	Kviga	0	Neg	1/640	Neg	1/1280	Pos
E	031212	Kviga	0	Neg	1/2560	Neg	1/640	Pos
F	031231	Kviga	0	Neg	1/320	Neg	1/320	Pos
G	031205	Kviga	0	Neg	1/640	Pos	0	Neg
H	031229	Kviga	0	Neg	1/640	Pos	1/40	Neg
I	040212	Kviga	0	Neg	1/640	Pos	1/2560	Neg
K	031109	Kviga	0	Neg	1/640	Pos	1/1280	Pos

Provtagning

I varje besättning genomfördes sammanlagt tre provtagningar.

Besättning 1

Den första provtagningen gjordes i maj 2004 före betessläpp.

Den andra provtagningen utfördes i december 2004, veckan efter att korna togs från kalvarna och den tredje provtagningen innan all snö hunnit smälta bort från vinterhagen den 17 mars 2005 (Tabell 1).

Besättning 2

Den första provtagningen utfördes på stall i juni 2004, i samband med att kalvarna skulle släppas på bete. Den andra provtagningen gjordes i december 2004, ca två månader efter installningen, och den tredje provtagningen, även den på stall, i april 2005 (Tabell 2).

Blodproven togs i svansvenen i ett serum- respektive EDTA-rör med vacutainer på samtliga djur. Tillstånd för undersökningarna har utfärdats av Centrala försöksdjursnämnden.

Serologisk metodik

Serum analyserades på SVA i Uppsala genom indirekt immunfluorescens (14) för detektion av antikroppar mot *A phagocytophilum*. Glas färdigpreparerade med *E equi*-antigen (numera *A phagocytophilum*)(Protatek International, S:t Paul, Minnesota, USA) användes för analysen.

Eventuella antikroppar i serum mot *A phagocytophilum* binds till antigen på glasen. Antigen-antikroppskomplexet visualiseras genom att fluorescein-isothiocyanat (FITC) konjugerade kanin-anti-nöt immunoglobuliner binds till komplexet och ger en fluorescens. Tvåstegsspädning (1/10, 1/20 osv) av serum gjordes.

Gränsvärdet för att räknas som positivt är bestämt till spädning 1/40 vid validering av testen. Felmarginal för metoden är +/– ett titersteg.

PCR

EDTA-blod undersöktes med PCR (Polymerase chain reaction) avseende *A phagocytophilum* (9) vid SVA i Uppsala. Minst 50 bakterier måste finnas när- ➤

varande per ml blod för att förekomsten ska vara detekterbar med den PCR-metod som använts.

RESULTAT

I Tabell 1 och 2 visas kalvarnas ålder, kön samt förekomsten av antikroppar och/eller DNA från *A phagocytophilum* i de bägge besättningarna. Hälsoläget betecknades som gott i båda besättningarna och inga kliniska fall av betesfeber påvisades under provtagningsperioden.

Inga av de provtagna kalvarna uppvisade några synbara kliniska symtom på sjukdom under försöksperioden.

Besättning 1

PCR

Vid första provtagningstillfället var åtta av 19 (42 %) PCR-positiva avseende *A phagocytophilum,* den yngsta endast 17 dagar gammal.

Vid andra provtagningen i december 2004 var 13 av 18 (72 %, en kalv missades vid denna provtagning) PCR-positiva. De fyra PCR-positiva kalvarna vid första provtagningen visade sig PCR-negativa vid den andra.

16 av 19 (84 %) kalvar var PCR-positiva vid den tredje provtagningen (17 mars 2005). Tre av fyra negativa avseende PCR vid andra provtagningen var nu positiva.

Serologi

Vid första provtagningen hade 13 av 19 kalvar (68 %) en antikroppstiter högre än 1/40 mot *A phagocytophilum.* Vid andra provtagningen hade alla utom tre kalvar ökat minst två titersteg. Vid tredje provtagningen låg titrarna mellan 1/80– 1/1280, där åtta kalvar låg kvar på samma nivå, sex ökade 1–4 steg medan fyra minskade sin titer med minst ett spädningssteg.

Tjur 1 var PCR-negativ vid alla tre provtagningstillfällena och serologiskt positiv endast vid andra provtagningen. Kviga 9 var PCR-negativ vid första provtagningen men blev sedan positiv vid de två andra medan antikroppstitrarna sjönk för varje ny provtagning från 1:1280 till 1:80.

Tre av de kalvar som var PCR-positiva vid första provtagningen, blev negativa vid den andra och åter PCR-positiva vid den tredje provtagningen, samtidigt med viss ökning i serologisk titer (Tabell 1, kalv 13, 14, 15).

FIGUR 4. *Under vinterhalvåret då djuren i besättning 1 befunnit sig utomhus i snö torde risken för återsmitta av fästingar vara mycket liten.*

Besättning 2

Vid första provtagningen före betesläpp var samtliga tio negativa avseende både serologi och PCR. Vid andra provtagningen hade alla serumkonverterat (100 %) och fyra av tio (40 %) var PCR-positiva. Vid tredje provtagningen återfanns fyra PCR-positiva djur, men av dessa var tre PCR-negativa vid andra provtagningen. Serologiskt hade fyra ökat, två låg på samma titer och fyra hade minskat.

DISKUSSION

Vintern 2004/2005 var ovanligt kall och snörik i Blekinge, snön kom i mitten av januari och låg kvar till i början av april. Man kunde anta att de utegående köttdjuren inte utsatts för fästingar från det att snön kom i januari till sista provtagningen i mars 2005. Sista provtagningen gjordes innan snön försvunnit, och visade att 18 av 19 (95 %) djur var antikroppspositiva och 16 av 19 (89 %) PCR-positiva. En trolig persistens på minst två månader kunde därmed konstateras hos flertalet djur i besättningen.

I besättning 2 stallades kvigorna in i mitten av oktober. Smittöverföring under de knappa två månaderna från installning till andra provtagningen i december 2004 har troligen inte kunnat ske, utom av fästingar som eventuellt satt på djuren runt installningstillfället. Ändå var fyra av djuren PCR-positiva vid decemberprovtagningen (Tabell 2). Efter ytterligare drygt fyra månaders innevistelse (26 april 2005) var fortfarande fyra djur PCR-positiva. Det var dock endast en som var positiv vid båda dessa tillfällen. Det tyder på en persistens av *A phagocytophilum* på ca fyra månader hos några kvigor och hela sex månader hos andra.

Under vinterhalvåret då djuren i besättning 1 befunnit sig utomhus i snö torde risken för återsmitta av fästingar vara mycket liten, om än inte helt försumbar (Figur 4). Vektorn kan påträffas i undersökningsområdet fram till december månad och återkommer igen i mars–april då temperaturen ligger över +5°C (Thomas Jaenson, Skövde, personligt meddelande, 2004). Kalvarna i besättning 2 vistades inomhus under samma tid. Risken för smitta inomhus kunde likaså antas vara liten då man sett att alla de inomhus födda kalvarna var negativa både avseende antikroppar och PCR vid sin första provtagning före betesläpp. Total kontroll över återsmitta kan dock endast fås i laboratoriemiljö,

men då tappar man istället den viktiga aspekten med naturligt infekterade djur.

Resultaten och det faktum att det rörde sig om naturligt infekterade djur gör att man kan anta att nötkreatur i södra Sverige kan vara persistenta smittbärare. Liknande studier har gjorts tidigare på andra djurslag, med den skillnaden att det rört sig om försöksinfekterade djur. Egenvall och medarbetare (6) har visat persistens hos svenska försöksbeaglar och Stuen och medarbetare (19) har påvisat detsamma hos lamm i Norge. Redan 1951 beskrev Foggie (7) persistens hos får på upp till 25 månader.

Vid mycket låggradig *A phagocytophilum*-bakteriemi hos försöksbeaglar visade Egenvall och medarbetare (6) att man med PCR-teknik kan få både positiva och negativa resultat från samma individ. En låggradig bakteriemi skulle kunna förklara varför vissa djur var PCR-positiva vid provtagningstillfälle två och andra vid tillfälle tre.

Smittade men symtomfria

Studien visade tydligt att besättningarna hade infekterats av *A phagocytophilum*. En intressant iakttagelse var att inga djur visade symtom på betesfeber. Daglig tillsyn borde ha avslöjat djur med symtom, speciellt i ett område där betesfeber är väl känd. Lindrig och kortvarig påverkan (< 1 dygn) kunde dock ha passerat obemärkt. Djuren visade heller inte tecken på sekundära infektioner (t ex pneumoni) på grund av immunsuppression, vilket beskrivs i litteraturen (1, 7, 17, 22, 23). Tvärtom rapporterades hälsoläget som gott i besättningarna.

I besättning 1 sågs antikroppar mot *A phagocytophilum* redan vid första provtagningstillfället (Tabell 1). Detta tyder på maternalt eller råmjölksöverförda antikroppar eftersom kalvarna var mellan två dygn och sex veckor gamla vid första provtagningen, och deras egen antikroppsproduktion rimligen inte hade kommit igång i någon större utsträckning. Knappt hälften av kalvarna var PCR-positiva (Tabell 1), vilket inte var förvånande då de var födda utomhus och kunde ha utsatts för smitta från första levnadsdagen.

De kalvar som visade ingen eller låg antikroppstiter var tidigt PCR-positiva, den yngste 17 dagar, utan att insjukna (Figur 5). Föreligger en omvänd åldersresistens? Hudson menade att så är fallet i sin artikel från 1950 (10) medan Woldehiwet (24) hävdade att kalvar och lamm är mer mottagliga än äldre och ➤

FOTO: PATRIC SÖDERSTRÖM

FIGUR 5. *De kalvar som visade ingen eller låg antikroppstiter var tidigt PCR-positiva, den yngste 17 dagar, utan att insjukna.*

➤ refererar till undersökningar på lamm. Finns det en skillnad mellan nöt och får? I vilken utsträckning förlöper sjukdomen subkliniskt även hos vuxna djur?

Radosit omnämnde att man vid experimentell infektion av en ko påvisat både kongenital infektion och *A phagocytophilum* i leukocyter i råmjölken (17). Resultaten i vår undersökning där en 17 dagar gammal kalv var PCR-positiv visar på möjligheten att så kan vara fallet även vid naturlig infektion av *A phagocytophilum*. Ytterligare studier av nyfödda kalvar måste göras för att klargöra detta. I det aktuella fallet anser vi dock att det är mest troligt att det rört sig om en primär fästingsmitta.

I besättning 2 var ingen kvigkalv antikropps- eller PCR-positiv vid första provtagningen (Tabell 2). Det var också vad man kunde förvänta sig då kvigkalvarna var födda och hållna inomhus och troligen därför inte utsatts för smitta. De var dessutom för gamla (4–7 månader) för att ha kvar eventuella maternala eller råmjölksöverförda antikroppar.

Jämför man de två besättningarna kan man konstatera att båda har serologiskt positiva djur till nästan 100 procent under studiens gång. Däremot är köttdjuren oftare PCR-positiva. Detta kan dels bero på mer massivt smittryck, eftersom djuren gått ute under en längre tid, dels på variationer i smittryck mellan de olika hagarna.

I innevarande studie kan man finna djur (Tabell 1, kalv 9, 10, 17) som är PCR-positiva med sjunkande serologisk titer och motsatsen med stigande titer (Tabell 1, kalv 19). Den kliniska överensstämmelsen mellan de två testerna är följaktligen dålig. Den ena testen kan därför inte ersättas av den andra.

SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis visar undersökningen att *A phagocytophilum* hos naturligt infekterade nötkreatur från två besättningar i sydöstra Sverige kan påvisas med PCR i blod under minst sex månader.

Vidare framgår att kalvar som föds utomhus under vårvintern sannolikt infekteras redan under april eller i början av maj. Slutligen visar undersökningen att dessa djur som gått på bete i fästingrika områden i Blekinge till nästan 100 procent blir infekterade med *A phagocytophilum*. Den kliniska betydelsen av detta är svår att bestämma hos betesdjur. Djuren i denna studie visade inga kliniska symtom vid daglig tillsyn.

Då studien endast omfattar två besättningar i en geografiskt avgränsad del av Sverige kan inga generella slutsatser dras. Resultaten är intressanta och ger upphov till fler frågor, som skulle kunna besvaras genom utökade studier inom området.

Tack

Författarna vill framföra sina tack till laborator Anders Gunnarsson och BMA Ulla-Britt Wikström, SVA.

SUMMARY

Persistence of *Anaplasma phagocytophilum* in naturally infected Swedish cattle

Tick-borne *Anaplasma phagocytophilum* infection was studied longitudinally for one year in two naturally infected cattle herds in the south of Sweden. Blood from calves were collected three times during the study period, once while ticks are active and twice while they are normally inactive, and analysed for antibodies (immunofluorescens) and bacterial DNA (PCR). One herd was kept outdoors the whole year. The winter during the study was cold and snowy, indicating that the ticks probably were inactive at that time of the year with low or no risk for reinfection. The other herd was kept indoors during birth and winter and outside during grazing. The risk for reinfection would probably be considered as low while they were kept indoors.

Persistent *A phagocytophilum* infection was demonstrated by PCR for at least 6 months in some of the animals. Calves, born outdoors in early spring, were most likely infected in April and the beginning of May. Almost 100 % of the studied calves grazing on heavily tick-infested pastures became infected by *A phagocytophilum*. The clinical significance of the infection in grazing animals was considered difficult to estimate since all animals in the study remained asymptomatic during the study period.

Referenser

1. Batungbacal MR & Scott GR. Suppression of the immune response to clostridial vaccine by tick-borne fever. J Comp Pathol, 1982, 92, 409–413.
2. Björsdorff A, Wittesjö B, Berglund J, Massung RF & Eliasson I. Human granulocytic ehrlichiosis as a common cause of tick-associated fever in southeast Sweden: Report from a prospective clinical study. Scand J Infect Dis, 2002, 34, 187–191.
3. Cranwell MP & Gibbons JA. Tick-borne fever in a dairy herd. Vet Rec, 1986, 119, 531–532.
4. Dumler JS, Barbet AF, Bekker CP, Dasch GA, Plamer GH, Ray SC, Rikihisa Y & Rurangirwa FR. Reorganization of the genera in the families *Rickettsiaceae* and *Anaplasmataceae* in the order *Rickettsiales* unification of some species of *Ehrlichia* with *Anaplasma, Cowdria* with *Ehrlichia* and *Ehrlichia* with *Neorickettsia,* description of six new species combinations and designation of *Ehrlichia equi* and the "HGE agent" as subjective synonyms of *Ehrlichia phagocytophila.* International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology, 2005, 51, 2145–2165.
5. Egenvall A, Björsdorff A, Lilliehöök I, Olsson Engvall E, Karlstam E, Artursson K, Hedhammar Å & Gunnarsson A. Early manifestations of granulocytic ehrlichiosis in dogs inoculated experimentally with a Swedish *Ehrlichia* species isolate. Vet Rec, 1998, 143, 412–417.
6. Egenvall A, Lilliehöök I, Björsdorff A, Olsson Engvall E, Karlstam E, Artursson K, Heldtander M & Gunnarsson A. Detection of granulocytic *Ehrlichia* species DNA by PCR in persistently infected dogs. Vet Rec, 2000, 146, 186–190.
7. Foogie A. Studies on the infectious agent of tick-borne fever in sheep. J Pathol Bacteriol, 1951, 63, 1–15.
8. Foggie A & Hood CS. Adaptation of the infectious agent of tick-borne fever to guinea pigs and mice. J Comp Pathol, 1961, 71, 414–427.
9. Franzén P, Aspan A, Egenvall A, Gunnarsson A, Åberg L & Pringle J. Acute clinical hematologic, serologic and polymerase chain reaction findings in horses experimentally infected with an European strain of *Anaplasma phagocytophilum.* J Vet Intern Med, 2005, 19, 232–239.
10. Hudson JR. The recognition of tick-borne fever as a disease in cattle. Br Vet J, 1950, 106, 3–17.
11. Jaenson TGT, Tälleklint L & Mejolon H. Sjukdomsöverförande fästingar i Sverige 1994. Svensk VetTidn, 1994, 46, 343–349.
12. MacLeod J. Preliminary studies in the tick transmission of louping ill. II A study of the reaction of sheep to tick infestation. Vet J, 1932, 88, 276–284.
13. MacLeod J & Gordon WS. Studies in tick-

borne fever of sheep. Transmission by the tick, *Ixodes ricinus,* with a description of the disease produced. Parasitology, 1933, 25, 273–283.
14. Madigan JE, Hietala S, Chalmers S & Derock E. Seroepidemiological survey of antibodies to *E equi* in horses in northern California. J Am Vet Med Assoc, 1990, 196, 1962–1963.
15. Magnarelli LA, Stafford III KC, Mather TN, Yeh M-T, Horn KD & Dumler JS. Hemocytic rickettsia-like organisms in ticks. Serologic reactivity with antisera to *Ehrlichiae* and detection of DNA of agent of human granulocytic ehrlichiosis by PCR. J Clin Microbiol, 1995, 33, 2710–2714.
16. Neitz WO, Retief GP & MacFarlane IS. Observations on the effect of tick-born fever *(Cytoectes phagocytophilia)* on the spermiogenesis of bulls. J S Afr Vet Assoc, 1971, 42, 321–325.
17. Radostits OM, Gay CC, Blood DC & Hinchcliff KW. Tick-borne fever. In: Radostits OM, Gay CC, Blood DC & Hinchcliff KW, eds. Veterinary medicine, 9th ed. London, WB Saunders, 2000, 1268–1270.
18. Rikihisa Y. The tribe *Ehrlichiae* and ehrlichial diseases. Clin Microbiol Rev, 1991, 41, 286–303.
19. Stuen S & Bergström K. Persistence of *Ehrlichia phagocytophila* infection in two age groups of lambs. Acta Vet Scand, 2001, 42, 453–458.
20. Stuen S, Bergström K. Serological investigation of granulocytic ehrlichia infection in sheep in Norway 2001. Acta Vet Scand, 2001, 42, 331–338.
21. Stuen S, Bergstöm K, Petrovec M, Van de Pol I & Schouls LM. Differences in clinical manifestations and hematological and serological response after experimental infection with genetic variants of *Anaplasma phagocytophilium* in sheep. Clin Diagn Lab Immunol, 2003, 10, 692–695.22.
22. Wilson JC, Foggie A & Carmichael MA. Tick-borne fever as a cause of abortion and stillbirth in cattle. Vet Rec, 1964, 76, 1081–1084.
23. Woldehiwet Z & Scott GR. The effects of tick-borne fever on some functions of polymorphonuclear cells of sheep. J Comp Pathol, 1987, 97, 481–485.
24. Woldehiwet Z & Scott GR. Tick-borne (pasture) fever. In: Woldehiwet Z & Ristic M, eds. Rickettsial and chlamydial diseases of domestic animals. Oxford, England, Pergamon Press, 1993, 233–254.

***LARS-GÖSTA LARSSON,** leg veterinär, distriktsveterinär, Distriktsveterinärerna, Afvelsgärde, 371 63 Lyckeby.
ANNA ASPAN, fil dr, Avdelning för bakteriologi, SVA, 751 89 Uppsala.
KARIN BERGSTRÖM, leg veterinär, laboratorieveterinär, Avdelning för bakteriologi, SVA, 751 89 Uppsala.

Ännu en produkt i
N-vets generika serie.

Ibland kan det löna sig att tänka om

Idag kan du välja ett NSAID-preparat som är betydligt billigare utan att göra avkall på kvalité, effekt och säkerhet

Sänk kostnaden för dina djurägare

Prisjämförelse (Apotekets prislista mars-06)

Styrka/förp.	Norocarp tabl	Rimadyl® vet tabl
20mg		
10 st	51.00	
20 st	58.00	81.00
100 st	187.00	252.50
50mg		
10 st	71.50	
20 st	89.00	123.50
100 st	317.00	427.50

Norocarp är ett generikum till Rimadyl® vet tabl

30% billigare

Indikation: Antiinflammatorisk och analgetisk behandling av sjukdom i muskulatur, leder och skelett hos hund.

E-post: info@n-vet.se, Hemsida: www.n-vet.se

N-vet
LÄKEMEDEL

REBECKA WESTIN, leg veterinär och **BO ALGERS,** VMD, professor.*

Litteraturstudie

Betydelsen av grisningsboxens utformning för hälsa och beteende hos sugga och smågrisar

I en litteraturstudie går författaren igenom undersökta faktorer kring grisningsboxens utformning, av betydelse för hälsa och beteende hos sugga och smågrisar under grisning och digivning. De miljöfaktorer som studerats är tillgång till strö, golvets utformning, grisningsboxens storlek, fixering av suggan samt utformning av smågrishörnan.

granskad artikel

FIGUR 1. *Resultaten från en svensk studie tyder på att strömängden i grisningsboxen har betydelse för produktionsresultatet.*

INLEDNING

Inhysning av suggor vid grisning och digivning skiljer sig idag markant mellan olika länder och olika gårdar. Syftet med denna studie är att beskriva vad den vetenskapliga litteraturen säger om betydelsen av grisningsboxens utformning för hälsa och beteende hos sugga och smågrisar under grisning och digivning. Artikeln är ett sammandrag av en litteraturstudie (62) utförd på uppdrag av PIG – Praktiskt Inriktade Grisförsök. De miljöfaktorer som undersökts är tillgång till strö, golvets utformning, grisningsboxens storlek, fixering av suggan samt utformning av smågrishörnan. Dessutom har modersegenskapernas betydelse för smågrisöverlevnaden belysts.

TILLGÅNG TILL STRÖ

Alla suggor är starkt motiverade för att bygga ett grisningsbo i samband med grisning. Beteendet associeras med en rad hormoner som prolaktin och oxytocin (11) samt prostaglandin (25). Även somatostatin tycks vara kopplat till bobyggnad (11). En miljö, som inte bereder suggan möjlighet att bygga bo, leder till att hon inte får utlopp för sitt bobyggnadsbeteende, vilket resulterar i stress. Fixerade suggor utan tillgång till strö har högre kortisol- och ACTH- ➤

➤ nivåer i blodet inför grisning än lösgående suggor i boxar med strö (34). Flera studier visar att tillgång till strö inför grisning medför att suggor utför bobyggnadsbeteenden i större utsträckning (15, 16, 56). En av dessa (56) jämförde beteendet hos lösgående suggor som grisade in på sand eller betong med eller utan tillgång till halm. Bobyggnadsfasen startade både tidigare och varade under längre tid hos suggor med halm än hos suggor utan halm (18,0 mot 14,1 timmar). Resultatet visade också att en större andel av de suggor som inte fick strö fortsatte att utföra bobyggnadsbeteende även när förlossningen väl satt igång.

Vidare såg man att födslointervallet mellan första och tredje kultingen i kullen var kortare hos suggor som fått möjligheten att ge utlopp för sitt bobyggnadsbeteende (47 minuter mot 111 minuter). En utdragen förlossning medför att en större andel av kultingarna riskerar att drabbas av syrebrist. Dessa individer är mindre vitala vid födseln och de tar längre tid på sig att hitta fram till juvret vilket bland annat leder till sämre överlevnad (29).

En berikad miljö påverkar suggans beteende även efter förlossningen (16, 30). Bland annat reagerar suggor i ströberikade boxar starkare på de ljud kultingarna ger ifrån sig när de är i fara. Dessa suggor kommunicerar också signifikant mer med sin avkomma genom att grymta och lukta på kultingarna. Hur mycket halm som behövs för att uppnå dessa positiva effekter är däremot oklart (17). År 2003 genomfördes en undersökning i 32 svenska besättningar (52) där resultatet pekar på en bättre produktion med mycket ströanvändning (Figur 1).

UTFORMNING AV GOLV

Påverkan på hygien

Det är väl känt att dränerande golv över gödselytan ger en bättre hygien i hela boxen, vilket medför ett lägre smittryck (8, 47). Det dränerande golvets utformning är dock avgörande för hur väl dräneringen kommer att fungera. Spalter tillverkade av plast har i flera undersökningar (31, 52) fungerat bättre i detta avseende jämfört med gjutjärn och betongspalter (Figur 2). En ökad andel spalt anses generellt befrämja boxhygienen.

Golvets inverkan på klövhälsan

I flera danska studier visar man att andelen öppningar och deras storlek i dränerande golv har stor betydelse för suggans klövhälsa under digivningen (45, 57). Den tid suggan tillbringar på spalten ifråga anses dock också ha betydelse för skaderisken (45). Detta innebär att dessa studier inte är direkt överförbara till svenska förhållanden då de flesta danska suggor tvingas stå med bakklövarna på spalten under hela digivningen till följd av fixering. Det saknas studier som undersöker betydelsen av spaltgolvets utformning i grisningsboxen för lösgående suggors klövhälsa.

För smågrisarnas del visar det sig att liggytans struktur har större betydelse

FIGUR 2. *Spaltgolv av plast har den bästa gödseldränerande förmågan.*

FIGUR 3. *Halm minskar effektivt risken för att allvarliga klövskador ska uppstå hos nyfödda smågrisar till följd av sträva betonggolv.*

för uppkomsten av skador än utformningen på det dränerande golvet (31, 58). Det dränerande golvets utformning har däremot betydelse för hur lätt smågrisar fastnar med klövarna i spalten. Ett problem som kan uppstå är att nyfödda grisar som kommer ut på spalten lätt ”grenslar” stavarna om öppningarna är för breda och stavarna för smala (31). En dansk forskare (58) rekommenderar därför att spaltgolv i grisningsboxar som är konstruerat av genomgående stavar får ha en spaltöppning på maximalt 12 mm. Hos övriga spalter bör spaltöppningen inte överstiga 10 mm. Alternativt kan spaltgolv med större öppningar täckas över i samband med grisningen.

Skador hos smågrisarna uppstår huvudsakligen under digivningen då de paddlar framför allt med bakbenen, som då skaver mot underlaget (23, 24). Den sträva ytan hos betong gör att en hel kull kan drabbas mycket hårt. I en undersökning (53) fann man att 95 procent av alla smågrisar i 28 kullar hade sår på klövar eller ben vid tre dagars ålder. Klöven hos den nyfödda grisen har en mycket hög vattenhalt vilket gör klövhornet mjukt och därför extra känsligt. Efter ett par dagar har klövhornet torkat upp och det klarar därefter av en högre påfrestning (23, 24). Nedslitning av klövhornet kan leda till inflammation och sekundär bakteriell infektion i underliggande vävnader med utveckling av klövbölder som följd (23). Den sträva ytan hos betong orsakar även skrapsår på framknän och kotleder (5). Gamla betonggolv kan bli mycket sträva och vassa i takt med att cementdelen löses ut och stenpartiklarna blir kvar, vilka då ger upphov till fler skador jämfört med nya betonggolv (22, 37). Betong med innehåll av slät natursten ger också en mindre vass yta jämfört med innehåll av krossad sten (5).

Halm minskar friktionen mot golvet och därmed minskar risken för att skador uppstår betydligt (Figur 3). För äldre djurgrupper har man visat att grisar som vistas i system med mycket strö i regel har den bästa klövhälsostatusen (20, 35, 42). Även halmningstekniken i samband med grisning har visat sig ha stor effekt för klövhälsan hos smågrisarna. I en svensk besättning där man övergick från att skrapa rent och halma dagligen till att bara halma utan att skrapa ut de första dagarna efter grisning, sänktes frekvensen av skadade smågrisar från 26,9 procent till 5,6 procent (31).

Golvets påverkan på juverhälsan

Ett friskt juver är mycket avgörande för hur väl en sugga lyckas med sin kull. Gårdar med en god hygien i grisningsboxen har lägre prevalens av kronisk mastit hos sina suggor (33). Dränerande spalt över gödselgången är därför en faktor som innebär minskad risk för att utveckla kronisk mastit hos suggor (32).

BOXENS STORLEK OCH FORM

Påverkan på beteende och digivning

Som tidigare nämnts är motivationen för bobyggnad mycket stark hos suggan. Flera forskare har visat att lösgående suggor utför beteenden som kan relateras till bobyggnad i högre grad än fixerade suggor (15, 28). Ökat bobyggnadsbeteende påverkar grisningen positivt, då lösgående suggor också har ett kortare grisningsförlopp (15). Förlossningstiden ➤

FOTO: BARBRO MATTSSON

FIGUR 4. *Grisens digivning innefattar flera olika beteenden som måste synkroniseras mellan sugga och avkomma för att fungera.*

➤ har i sin tur betydelse för smågrisdödligheten (29).

Boxens storlek har även betydelse för hur suggan beter sig i andra situationer. I det vilda vidtar suggan flera försiktighetsåtgärder då hon ska äntra sitt bo inför digivning. Kultingarna görs uppmärksamma genom att suggan bökar och krafsar i marken samt nosar på dem. Försiktigt ”plogar” hon sig sedan in i boet och föser därmed undan smågrisar som eventuellt ligger i vägen. Kultingarna reagerar med att gruppera sig i regel på suggans ena sida och hon kan därefter lägga sig ner på den andra med liten risk för att någon kulting ska komma i kläm (7, 50). Dessa beteenden kan ses hos suggor även i moderna produktionssystem. I en tysk avhandling (49) har man visat att storleken på boxen har effekt på hur väl samspelet mellan sugga och avkomma fungerar när suggan ska lägga sig ner.

Själva digivningen hos grisen innefattar en serie av komplexa beteenden som måste synkroniseras mellan sugga och avkomma för att fungera (2) (Figur 4). Begränsningen av utrymmet genom fixering har visat sig få konsekvenser för detta samspel. Det tar t ex längre tid för kultingarna att synkronisera sitt dibeteende hos fixerade suggor trots att dessa spenderar mer tid liggandes på sidan (55). I en nyligen genomförd studie i Danmark (41) var avvänjningsvikten högre hos kultingar till lösgående suggor (7,7 kg) än hos fixerade suggor (7,4 kg). Denna effekt har tidigare uppmärksammats av flera forskare (6, 14, 52). Det finns också studier som tyder på att inte bara storleken på boxen utan även dess form kan ha betydelse för suggans beteende runt digivningen (13, 18). Det saknas dock undersökningar som jämför beteendet hos lösgående suggor som vistas i boxar med olika storlek och form liknande utseendet på våra svenska traditionella grisningsboxar.

PÅVERKAN PÅ SJUKLIGHET

Bäckström genomförde 1973 en stor studie i Sverige där produktionsresultaten från 834 smågrisproducerande besättningar jämfördes (9). Resultaten visar att den totala sjukligheten hos smågrisarna påverkades av grisningsboxens storlek. En betydligt större andel av kullarna uppväxta i grisningsboxar mindre än 4 m^2 drabbades av en eller flera sjukdomar jämfört med dem som växte upp i större boxar. De friskaste kullarna gick i grisningsboxar större än 6 m^2. Bäckström studerade också sjukligheten hos suggorna. Suggor som fixerades under digivning hade högre sjuklighet än lösgående suggor. Den vanligast diagnostiserade sjukdomen var MMA (Metrit-Mastit-Agalakti) som drabbade 11,4 procent av de fixerade suggorna mot 5,4 procent av de lösgående. Suggor som fick MMA hade högre smågrisdödlighet (24,6 %) än friska suggor (11,5 %). Liknande resultat presenteras även i en senare studie (10).

PÅVERKAN PÅ SMÅGRISDÖDLIGHETEN

Sedan länge har trauma ansetts vara den vanligaste orsaken bakom hög smågrisdödlighet men idag menar många att de flesta av de grisar som trampas eller liggs ihjäl redan är försvagade av andra orsaker (19). Ett tydligt sådant samband har påvisats mellan svält och ökad risk för

klämning (21, 60). Sedan införandet av fixering av suggor vid grisning har många forskare ägnat sig åt att jämföra produktionsresultaten mellan fixerade och ofixerade suggor. Vissa studier visar på en lägre smågrisdödlighet hos fixerade suggor men i många andra studier ligger dödligheten på samma nivå. Många undersökningar bygger dock på förhållandevis små material varför det är svårt att uppnå signifikanta skillnader även om grupperna skiljer sig åt numerärt. Det är däremot tveksamt om man bör dra några slutsatser angående smågrisdödlighet utifrån små undersökningar. I de större studier som omfattar mer än 1 000 kullar per grupp har man inte funnit några signifikanta skillnader i smågrisdödlighet (62).

I försök med utomhusgrisar har man funnit att grisningshyddans storlek och form har betydelse för smågrisdödligheten. In en svensk studie jämfördes flera olika grisningshyddor där formen varierade (18). Av försöket dras två slutsatser. Den första säger att ett förhållande mellan hyddans bredd och längd på ca 1:1,7 fungerar allra bäst. I dessa hyddor lade sig suggan i regel diagonalt i boet, vilket hade ett samband med låg smågrisdödlighet. I övriga hyddor lade sig suggorna utmed någon av hyddans väggar.

Den andra slutsatsen säger att hyddans utformning måste anpassas efter suggans längd. En minimilängd på 250–260 cm rekommenderas för en normalstor sugga (Yorkshire x Lantras).

En äldre norsk studie (51) pekar på att även boxens storlek till innegrisar har betydelse för smågrisdödligheten. I de tre grupper som jämfördes hade suggor i boxar 5 m^2 eller mindre en smågrisdödlighet på 19 procent fram till tre veckors ålder mot 14 procent när boxarna var mellan 5,1–6,0 m^2 eller mer än 6 m^2 stora. Bredden påverkade produktionsresultatet så att en bredare box gav en signifikant lägre dödlighet (Tabell 1). Även i Bäckströms studie (9) hade lösgående suggor i boxar över 5 m^2 signifikant fler överlevande kultingar än suggor i grisningsboxar under 5 m^2. I ett par danska studier har produktionsresultaten mellan flera olika typer av grisningsboxar för lösgående suggor jämförts (39, 44). Ingen av de testade boxarna fungerade däremot tillfredsställande på grund av att de generellt sett ansågs vara för små. Suggans tillgängliga yta varierade mellan 2,56–5,3 m^2 och totalytan mellan 3,89–5,93 m^2.

Tabell 1. Bredd på grisningsboxen i relation till smågrisdödligheten fram till 21 dagars ålder (51). Skillnaden mellan grupperna är signifikant ($p<0,05$).

	Boxbredd (cm)		
	<200	201–220	>221
Antal besättningar	37	11	10
Smågrisdödlighet (%)	17	14	11

År 2003 jämförde norska forskare en mängd faktorer i smågrisproducerande besättningar med hög (>16 %) respektive låg (<11 %) smågrisdödlighet (54). De som hade enbart lösgående suggor jämfördes separat. Till skillnad från tidigare nämnda studier hittade man då inga signifikanta skillnader mellan besättningar med hög respektive låg dödlighet med avseende på boxens storlek och utformning. En av forskarna menar att detta kan bero på att norska grisningsboxar redan är ganska stora (Tajet GM, personligt meddelande, 2005). Norska rekommendationer anger att en grisningsbox bör vara 2,20–2,40 x 3,20 m. I den aktuella studien var boxarna i snitt 2 x 3 m såväl i besättningar med hög som med låg smågrisdödlighet. De faktorer som resulterade i en bättre smågrisöverlevnad var ökad andel väggar med avbärare i boxen, tandslipning, extra värmetillförsel till nedkylda spädgrisar, blötutfodring, tillgång till grovfoder under dräktigheten samt *ad libitum* utfodring av suggan.

Resultatet i ett svenskt examensarbete (52) tyder på att storleken på suggans tillgängliga fasta liggyta kan ha effekt på produktionsresultatet. En större liggyta i intervallet mellan 1,45 och 4,48 m^2 gav fler levande födda och avvanda smågrisar per kull. Kullens avvänjningsvikt påverkades också positivt med ökande andel fast liggyta.

SMÅGRISHÖRNANS UTFORMNING

Hur smågrishörnan utformas har stor betydelse för hur hög temperatur som kan uppnås på liggytan. När grisarna är några dagar gamla får det i sin tur effekt ➤

Figur 5. *En rumsomslutande konstruktion gör det möjligt att uppnå önskad temperatur i smågrishörnan.*

➤ på hur mycket hörnan utnyttjas. Ska en optimal temperaturnivå uppnås bör rumsomslutande konstruktioner användas (Figur 5). Den traditionella smågrishörnan med enbart en värmelampa och eventuellt golvvärme räcker i regel inte för att uppnå en tillräckligt hög temperatur (46). Litteraturen anger att en optimal omgivningstemperatur för en nyfödd gris är 32°C (38). Halm har en mycket god isolerande förmåga. I sådana system där det finns så mycket halm att smågrisarna kan krypa ner och gömma sig klarar de därför av en betydligt lägre omgivningstemperatur (3, 45). Även i traditionella grisningsboxar kan grisens värmeförlust till underlaget minskas effektivt om rikligt med halm används som strömedel på liggytan. På ett kallt, oisolerat golv kan värmeavgivningen till golvet stå för en fjärdedel av djurets totala värmeförlust till omgivningen (12). Det är också viktigt att dimensionera smågrishörnan så att samtliga individer i kullen får plats samtidigt. Landsutvalget for svin i Danmark rekommenderar att smågrishörnan är 1,3 m^2 till en kull på tio grisar vid fem veckors ålder (40).

SUGGANS MODERSEGENSKAPER

De senaste åren har intresset för att studera suggans modersegenskaper och deras betydelse för produktionsresultatet ökat (1). Forskarna Wechsler och Hegglin menar att smågrisdödlighet orsakad av trauma är starkt relaterad till individuella skillnader i suggans beteende. Detta kom de fram till när de såg att suggor som reagerar kraftigt på inspelade varningsläten från smågrisar har en lägre smågrisdödlighet till följd av trauma under de första tio dagarna efter förlossning jämfört med suggor som inte reagerar alls (61). Det är också visat (36) att risken för att en smågris ska komma i kläm ökar när lösgående suggor inte tittar, gör sina kultingar uppmärksamma genom att skrapa med klövarna och böka med trynet i golvet eller tar noskontakt innan de lägger sig ner (Figur 6). Ytterligare en studie (4) leder till samma slutsats. Resultaten visar att suggor som inte klämmer ihjäl någon smågris de första fyra dagarna efter förlossningen lägger sig ner långsammare och nosar mer på sina kultingar innan de ändrar kroppsställning jämfört med suggor som har en hög dödlighet i kullen till följd av klämning. Suggor som inte klämmer några smågrisar utför dessutom mer bobyggnadsbeteende under perioden åtta till sex timmar före förlossningen och mindre den sista timmen före förlossningen.

Många forskare är överens om att produktionssystem med lösgående suggor ställer högre krav på att djuren är bra mödrar än system som bygger på hög grad av fixering (27, 48, 59). I en doktorsavhandling (26) studerades möjligheten att förbättra smågrisöverlevnaden genom att ta hänsyn till suggans beteendeegenskaper i aveln. Den visar bland annat att suggor med genetisk kapacitet för hög smågrisöverlevnad reagerar mer för smågrisarnas skrik. Resultaten tyder också på att suggor med genetiska anlag för rädsla mot människor har sämre överlevnad i sina kullar. Detta gör det teoretiskt möjligt att genom avel förbättra smågrisöverlevnaden med rädsla och reaktion på smågrisskrik som tänkbara selektionskriterier. Mer forskning inom området krävs dock innan detta kan implementeras i befintligt avelsarbete. I avhandlingen pekar författaren också på det faktum att miljön har stort inflytande över individens beteende och att i nuläget ingen vet om den bästa modern i ett inomhusproduktionssytem är en lika bra mor i ett system som bygger på utomhusdrift.

FOTO: BARBRO MATTSSON

FIGUR 6. *För att förhindra att någon smågris ska komma i kläm tar suggan noskontakt med sina kultingar innan hon lägger sig ned.*

SLUTSATSER

Produktionsresultaten i en besättning påverkas av en mängd olika faktorer. Varje faktor inverkar dessutom i regel på andra faktorer, så att slutresultatet i själva verket är konsekvensen av en lång kedjereaktion. Bilden av de krav sugga och smågris ställer på sin omgivning är därför komplex.

En av de många slutsatser som kan dras utifrån denna litteraturstudie är att riklig tillgång till strö före grisning är mycket viktigt. Får suggan ge utlopp för sitt bobyggnadsbeteende på ett tillfredsställande sätt är hon lugnare under själva förlossningen och mer aktsam om sina

smågrisar efter grisningen vilket påverkar smågrisöverlevnaden. Även storleken på boxen har betydelse för produktionsresultaten. Grisningsboxar mindre än 5–6 m^2 har i flera studier fungerat otillfredsställande. Fixering leder sällan till en lägre smågrisdödlighet, däremot påverkar den kullens digivningsbeteende negativt och ökar risken för att suggan ska drabbas av MMA.

Många studier visar att golvets utformning i grisningsboxen har betydelse för hygienen och grisarnas hälsa. Dränerande golv över gödselytan ger en bättre hygien i hela boxen och plastspalt har en bättre gödseldränerande förmåga än spalter av betong eller gjutjärn. För smågrisarnas klövhälsa har den fasta liggytans kvalité större betydelse än utformningen på det dränerande golvet. En mycket hög andel smågrisar får allvarliga skador på sina klövar under de första levnadsdygnen. Det dränerande golvets spaltbredd bör dock inte överstiga 10–12 mm för att minimera risken för att nyfödda smågrisar fastnar med klövarna eller grenslar spalten.

Vid diskussion som rör grisens yttre miljö får man inte heller glömma bort de inre faktorer som också påverkar djurets beteende. Forskningen visar att individuella skillnader i modersbeteende mellan olika suggor har betydelse för hur många smågrisar som överlever i en kull. Med lösdrift kan man dra nytta av suggans modersegenskaper men samtidigt ställs det höga krav på det djurmaterial vi använder och den miljö vi erbjuder djuren. Arv och miljö hänger ihop, vilket gör att man inte kan bortse från någondera om man vill nå målet om en lönsam och etiskt acceptabel djurhållning.

SUMMARY

Effects of farrowing pen design on health and behaviour of the sow and piglets at farrowing and lactation – a review

Many scientific reports show that farrowing pen design is of high importance for the performance of the sow and piglets at farrowing and lactation. Straw availability, floor design, pen area and design of the piglet corner are some of the parameters studied. Provision of straw to the sow before parturition has a positive effect on the behaviour of the sow both during and after parturition, which affect the survival of the piglets. Perforated floor over the dunging area results in a better box hygiene. The floor quality of the lying area is very important since it can cause severe claw injuries to newborn piglets. Maternal abilities also play a major role in the interactions between sow, piglets and the environment. All these factors have to be considered if we want to reach the goal of a profitable and ethically sound animal housing.

Referenser

2. Algers B. Nursing in pigs: Communicating needs and distributing resources. J Anim Sci, 1993, 71, 2826–2831.
4. Andersen IL, Berg S & Bøe KE. Crushing of piglets by the mother sow (Sus scrofa) purely accidental or a poor mother? Appl Anim Behav Sci, 2005, 93, 229–243.
5. Baxter S. Intensive pig production: Environmental management and design. London, Granada Publishing Ltd, 1984.
6. Biensen NJ, von Borell EH & Ford SP. Effects of space allocation and temperature on periparturient maternal behaviours, steroid concentrations and piglet growth rates. J Anim Sci, 1996, 74, 2641–2648.
9. Bäckström L. Environment and animal health in piglet production. A field study of incidences and correlations. Acta Vet Scand, Suppl, 1973, 41, 240 pp.
19. Edwards SA. Perinatal mortality in the pig: Environmental or physiological solutions? Livest Prod Sci, 2002, 78, 3–12.
23. Gardner IA & Hird DW. Risk factors for development of foot abscess in neonatal pigs. J Am Vet Med Assoc, 1994, 204, 1062–1067.
26. Grandinson K. Genetic aspects of maternal ability in sows. Akad avh, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjursgenetik, Uppsala, 2003.
28. Hartsock TG & Barczewski RA. Prepartum behaviour in swine: Effects of pen size. J Anim Sci, 1997, 75, 2899–2904.
29. Herpin P, Dividich JL, Hulin JC, Fillaut M, Marco FD & Bertin R. Effects of the level of asphyxia during delivery on viability at birth and early postnatal vitality of newborn pigs. J Anim Sci, 1996, 74, 2067–2075.
30. Herskin MS, Jensen KH & Thodberg K. Influence of environmental stimuli on maternal behaviour related to bonding, reactivity and crushing of piglets in domestic sows. Appl Anim Behav Sci, 1998, 58, 241–254.
31. Holmgren N & Mattsson B. Dränerande golv i enhetsboxar – inverkan på djurhälsa, hygien och arbetsinsats. Praktiskt Inriktade Grisförsök 2001.
33. Hultén F, Persson A, Eliasson-Selling L, Heldmer E, Lindberg M, Sjögren U, et al. Evaluation of environmental and management-related risk factors associated with chronic mastitis in sows. Am J Vet Res, 2004, 65, 1398–1403.
36. Marchant JN, Broom DM & Corning S. The influence of sow behaviour on piglet mortality due to crushing in an open farrowing system. Anim Sci, 2001, 72, 19–28.
40. Moustsen VA & Poulsen HL. Pattegrises dimensioner. Landsudvalget for svin, Den rullende afprøvning, Danske Slagterier Svinefaglig database, 2004, Meddelelse nr.679.
52. Sonesson E. Grisningsboxens inverkan på produktionsresultatet inom smågrisproduktionen. Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens utfodring och vård, Uppsala 2003, Examensarbete 188.
54. Tajet, GM, Andersen IL, Hukvik IA & Kongsrud, S. Effects of managemental factors on piglet mortality with focus on herds with loose-housed sows. 54th Annual Meeting of the European Association for Animal Production, 2003 Aug 31 – Sept 3, Rome, Italy.
55. Thodberg K, Jensen KH & Herskin MS. Nursing behaviour, postpartum activity and reactivity in sows. Effects of farrowing environment, previous experience and temperament. Appl Anim Behav Sci, 2002, 77, 53–76.
56. Thodberg K, Jensen KH, Herskin MS & Jørgensen E. Influence of environmental stimuli on nest building and farrowing behaviour in domestic sows. Appl Anim Behav Sci, 1999, 63, 131–144.
58. Udesen FK. Beton- plast- og perforerede u-jernsbjælker til farestier. Landsudvalget for svin, Den rullende afprøvning, Danske Slagterier Svinefaglig database, 1985, Meddelelse nr 85.
61. Wechsler B & Hegglin D. Individual differences in the behaviour of sows at the nest-site and the crushing of piglets. Appl Anim Behav Sci, 1997, 51, 39–49.
62. Westin R. Betydelsen av grisningsboxens utformning för hälsa och beteende hos sugga och smågrisar under grisning och digivning – en litteraturstudie. Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Skara, 2005, Rapport 7.

En fullständig referenslista kan fås av försteförfattaren.

***REBECKA WESTIN,** leg veterinär, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara.
BO ALGERS, VMD, professor, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara.

Avdelningen för komparativ reproduktion, obstetrik och juverhälsa, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU

inbjuder till kurs i

Fertilitetsutredning hos hund och katt

Tid: 3 dagar, onsdag 27 september – fredag 29 september 2006

Plats: Klinikcentrum, Ultuna, Uppsala

Kursen vänder sig till veterinärer med intresse för reproduktion hos hund och katt. Genomgången fertilitetsutredningskurs vid KROJ (eller annan motsvarande kurs på annat håll) är ett krav för att senare bli antagen till kurs i artificiell insemination hund och katt. Såväl teoretiska genomgångar som praktiska övningar ingår.

På grund av de praktiska övningarna är antalet deltagare begränsat till 15. Kursavgiften är 6.000 kr (exkl. moms) och inkluderar luncher, kaffe och kursmaterial. Logi ombesörjes av kursdeltagaren själv.

Bindande anmälan till kursansvarig
Eva Axnér helst på e-mail senast 2006-08-27
telefon 018-67 21 81, e-mail Eva.Axner@kv.slu.se

KOLLEGIALT NÄTVERK

veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbing, hot eller anmälan till Veterinära Ansvarsnämnden för felbehandling.

Sveriges Veterinärförbund har initierat verksamheten och stödjer nätverket med återkommande utbildning. Nätverket är tillgängligt för alla veterinärer i Sverige oavsett medlemskap eller inte i förbundet. Du väljer själv bland de kolleger som valt att vara samtalspartner och som är listade nedan. Naturligtvis garanteras du sekretess och du kan också välja att vara anonym.

Nätverkets medlemmar:

Namn	Ort	Telefon	Fax	E-post
Magnus Andersson	Storfors	0550–323 13, 070–284 99 41	–	karlskogadjurklinik@hotmail.com
Sten Berggren	Trosa	0156–136 84	0156–132 34	–
Gunnar Bergsten	Vallentuna	08–512 403 50	08–512 406 56	bergsten.finnberga@vallnet.se
Håkan Björklund	Alnö, Sundsvall	060–55 66 40, 0730–20 45 60	060-58 51 75	h.bjorklund@telia.com
Eva von Celsing	Eskilstuna	016–292 93, 291 03	016–292 93	hvarsta.vet@telia.com
Annelie Grip-Hansson	Vännäs	070–632 45 05	–	annelie.grip.hansson@ac.lst.se
Florin Gurban-Marcu	Höör	0413–290 49, 073–349 79 98	–	florin.gurban@telia.com
Erik Kjellgren	Arboga	0589–169 78, 192 80	0589–192 86	kjellgren.erik@swipnet.se
Herbert Lundström	Vänersborg	0521–660 99	–	hebbe@gotanet.se

KERSTIN DE VERDIER, leg veterinär, VMD*

Infektionspanoramat vid diarréer hos svenska kalvar

Vilka tarmpatogener hittar vi vid undersökning av faecesprover från kalvar med diarré? Vad betyder egentligen fynden? Artikeln är en översikt av svenska studier av bovin neonatal enterit och presenterades som föredrag 22–23 mars 2006 vid Svenska Djurhälsovårdens vårkonferens i Tylösand.

FOTO: BENGT EKBERG

FIGUR 1. *Diarré är spädkalvens vanligaste sjukdom. Även om bovin neonatal enterit är multifaktoriell, så är infektioner den dominerande orsaken.*

INLEDNING

Veterinärer vet att även om bovin neonatal enterit är multifaktoriell, så är infektioner den dominerande orsaken (Figur 1). Vilket är då infektionspanoramat vid diarré hos svenska kalvar? Och kan man egentligen tala om ett infektionspanorama? Är det kanske så att svenska kalvars situation kan vara extremt olika? Ungefär som – för att använda en liknelse – skillnaden mellan barn i Sverige jämfört med barn i ett utvecklingsland som Pakistan?

HISTORIK

Kalvdiarré är ett gammalt fenomen, men den etiologiska diagnosen är förhållandevis ny. På 1960-talet var colibacillos den accepterade orsaken till bovin neonatal enterit. Förutsättningen för att *Escherichia coli* ska kunna vara tarmpatogen är att den kan kolonisera tarmslemhinnan och producera toxin. 1967 visade Smith & Halls (8) att *E coli* kunde producera enterotoxin.

1969 upptäckte Mebus och medarbetare ett infektionsagens (5) som orsakade diarré hos spädkalvar. Detta agens kallades först NCDV (Nebraska calf diarrhea virus) men döptes snart till rotavirus, efter sitt karaktäristiska hjulliknande utseende i elekronmikroskop. 1971 publicerades det första fallet av kryptosporidios hos kalv (7). *C parvum* hade dock upptäckts hos mus och namngivits redan långt tidigare. 1972 påvisades coronavirus i kalvfaeces av Stair och medarbetare (9), samma forskargrupp som var först med bovint rotavirus. Därmed var de fyra dominerande (nu kända) patogenerna vid bovin neonatal enterit upptäckta. ➤

➤ Med ungefär tio års fördröjning kom några fallrapporter i Svensk Veterinärtidning: 1978 rapporterades om rotavirus (6) vid kalvdiarré i Sverige. *Cryptosporidium parvum* presenterades 1985 (11) och 1989 (10).

STUDIER AV KALVDIARRÉ

Det finns många studier av kalvdiarré från olika delar av världen, men skillnaderna mellan dem är stora. Djurhållning, miljöfaktorer och försöksdesign varierar. Det blir därmed problematiskt att jämföra resultaten från olika studier. När den här artikeln gör en översikt av kalvdiarréstudier, begränsas den därför till att jämföra förekomsten av tarmpatogener i faecesprover från kalvar med diarré, som en jämförelse av infektionspanorama. De sex studier som följer är de enda som uppfyller kriterierna att handla om akut diarré under mjölkperioden (dvs bovin neonatal enterit) hos svenska kalvar i svenska besättningar, redovisa förekomst av tarmpatogener: rota-/coronavirus, kryptosporidier, tarmpatogena *E coli* och försöka beskriva en helhet (dvs inte bara ett agens eller en besättning).

Kalvhälsoinventeringen

Artikeln ”Studies of enteric pathogens and gamma-globulin levels of neonatal calves in Sweden” av Viring och medarbetare publicerades 1993 (12). Den här studien av tarmpatogener och gammaglobulinnivåer hos spädkalvar ingick som en del i en större kalvhälsoinventering. Proverna togs 1987–88 i tio regioner i Sverige. Besättningarna var ”selected by convenience”, dvs utvalda av praktiska skäl. Proverna togs av veterinärer, som också bedömde vad som var diarré. Studien omfattade totalt 47 mjölkbesättningar och ca 300 kalvar, 2–14 dagar gamla, varav 20 kalvar med diarré. Faecesproverna testades med inhouse-ELISA (rotavirus), fenol-auraminfärgade utstryk (kryptosporidier), odling + agglutination (*E coli* K99/F5). Förekomsten av infektionsagens i faecesprov från kalvar med diarré var, rotavirus: 45 procent, *E coli* F5: 15 procent, kryptosporidier: fem procent, coronavirus: ej testat.

Saminfektioner (= fler än ett infektionsagens i samma prov) påvisades i tio procent av proverna.

Diarréutbrott Uppland

Artikeln ”Group A rotavirus as a cause of neonatal calf enteritis” av de Verdier Klingenberg och Svensson publicerades 1998 (2). Proverna togs mars–april 1992 i mjölk- och dikobesättningar i Uppland. Urvalet omfattade alla besättningar i området med kalvdiarréutbrott. Proverna togs av veterinärer, som också bedömde vad som var diarré. Studien omfattade totalt 14 besättningar och 63 kalvar, 1–30 dagar gamla, varav 33 kalvar med diarré. Faecesproverna testades med inhouse-ELISA och RNA-PAGE (rotavirus), inhouse-ELISA (coronavirus), Ziehl Neelsen-färgade utstryk (kryptosporidier) och odling + agglutination (*E coli* K99/F5). Förekomsten av infektionsagens i faecesprov från kalvar med diarré var, rotavirus: 44 procent, kryptosporidier: 24 procent, coronavirus: noll procent, *E coli* F5: noll procent. Saminfektioner påvisades i tolv procent av proverna.

Kvigprojektet

Artikeln *”Cryptosporidium parvum* and *Giardia intestinalis* in calf diarrhoea in Sweden” av Björkman och medarbetare publicerades 2003 (1). Den här studien av tarmpatogener hos kalvar var en del av det så kallade kvigprojektet. Proverna togs 1998–99 i Skaraborg. Alla mjölkbesättningar i området inbjöds att delta i studien. Proverna togs av djurägarna, som också bedömde vad som var diarré (en kompletterande bedömning gjordes på laboratoriet). Studien omfattade totalt 75 mjölkbesättningar och 270 kalvar, 4–90 dagar gamla, varav 146 kalvar med diarré. Faecesproverna testades med inhouse-ELISA (rota- och coronavirus), Ziehl Neelsen-färgade utstryk (kryptosporidier) och en kommersiell ELISA (*E coli* F5). Förekomsten av infektionsagens i faecesprov från kalvar med diarré var, rotavirus: 24 procent, kryptosporidier: elva procent, coronavirus: tre procent, *E coli* F5: noll procent. Saminfektioner påvisades i tre procent av proverna.

Homeopatistudien

Artikeln ”No effect of a homeopathic preparation on neonatal calf diarrhoea in a randomised double-blind, placebo-controlled clinical trial” av de Verdier, Öhagen och Alenius publicerades 2003 (3). Studien var en utvärdering av homeopatisk behandling av kalvdiarré. Proverna togs mars–april 1999–2000 i mjölkbesättningar. Djurägarna hade anmält intresse att delta efter ett upprop, där ensambox för kalvarna och BVDV-fri besättning var inklusionskriterier. Proverna togs av djurägarna, som också bedömde vilka kalvar som hade diarré (kompletterande laboratoriebedömning) Studien omfattade totalt tolv besättningar och 159 faecesprover från 49 kalvar med diarré. Kalvarna var 4–83 dagar och i genomsnitt 27 dagar gamla vid provtagningen. Faecesproverna tes-

Tabell 1. Studier av patogena agens i faecesprover från svenska kalvar med neonatal enterit.

Studie	Provtagningsår	Antal prover	Ålder (dagar)	Rotavirus (%)	Kryptosporidier (%)	Coronavirus (%)	E coli F5 (%)	Saminfektioner (%)
Kalvhälsoinventering	1987–1988	20	2–14	45	5	NT	15	10
Diarréutbrott Uppland	1992	33	1–30	44	24	0	0	12
Kvigprojektet	1998–1999	146	4–90	24	11	3	0	3
Homeopatistudie	1999–2000	159/49	4–83	20	2	2	NT	0
Kalvpaket	2002–2006	84–>400		47	25	8	4	
E coli-studie	2004–2005	51	0–7	36	39	16	12	18

tades med inhouse-ELISA (rota- respektive coronavirus) och kommersiell ELISA (kryptosporidier). Förekomsten av infektionsagens i faecesprov från kalvar med diarré var, rotavirus: 20 procent, kryptosporidier: två procent, coronavirus: två procent, *E coli* F5: ej testat. Inga saminfektioner påvisades i proverna.

Kalvpaket

Prover har tagits fr o m 2002 t o m den 10 mars 2006 inom ramen för nöthälsovårdens lilla och stora paket. Provtagningen har ingått som en del av besättningsutredningar på grund av kalvhälsoproblem. Besättningarna är utspridda över hela landet, från Skåne till Norrbotten. Proverna togs av veterinärer, som bedömde vilka kalvar som hade diarré. Antalet provtagna kalvar har varierat med infektionsagens, från 84 (coronavirus), 95 (*E coli* F5), 338 (kryptosporidier) till fler än 400 (rotavirus). Proverna har testats med ELISA (rotavirus, coronavirus), dipstick (kryptosporidier), odling + agglutination (*E coli* F5). Förekomsten av infektionsagens i faecesprov från kalvar med diarré var, rotavirus: 47 procent, kryptosporidier: 25 procent, coronavirus: åtta procent, *E coli* F5: fyra procent.

E coli-studien

En studie med rubriken ”*E coli* och tarmflora samt antibiotikaresistens hos bakterier från svenska kalvar” finns som en SLF-rapport av de Verdier och medarbetare (4). Provtagningen gjordes i maj 2004 i mjölkbesättningar över hela landet. En del av studien omfattar faecesprover från 51 kalvar som var 0–7 dagar gamla. Kalvarna fanns i 30 olika, stora besättningar, som utvalts av veterinärer på grund av hälsoproblem på spädkalvar. Proverna togs av veterinärer, som också bedömde vad som var diarré. Faecesproverna testades med ELISA (rota- och coronavirus, kryptosporidier), odling, agglutination och PCR virulensgener (*E coli* F5). Förekomsten av infektionsagens i faecesprov från kalvar med diarré var, kryptosporidier: 39 procent, rotavirus: 36 procent, coronavirus: 16 procent, *E coli* F5: tolv procent. Saminfektioner påvisades i 18 procent av proverna.

FOTO: BENGT EKBERG

FIGUR 2. *Infektionstrycket kan vara massivt redan under kalvens första levnadsdagar.*

DISKUSSION

Tabell 1 visar en översikt över de sex studierna, som tillsammans löper över en tidsperiod om nästan 20 år. Det är en heterogen bild. Antalet kalvar som ingår i studierna varierar, liksom kalvarnas ålder vid diarré/provtagning. Även om det inte syns i tabellen, är urvalet av deltagande besättningar gjort på olika premisser. De har olika storlek och djurägarna/personalen har olika sätt att sköta kalvar på.

Tabellen visar tydligt att förekomsten av tarmpatogener varierar mellan de olika studierna. Generellt sett är förekomsten högre när urvalet av besättningar gjorts utifrån kalvhälsoproblem (Diarréutbrott Uppland, Kalvpaket, *E coli*-studie) än när urvalet gjorts på annat sätt, t ex utifrån djurägarens intresse för att delta i en studie. Vari består skillnaderna?

I vissa studier – homeopatistudien och kvigprojektet – är smittrycket i besättningarna lågt, dvs förekomsten av tarmpatogener är låg och knappast några saminfektioner alls har påvisats. Följaktligen är kalvarna förhållandevis gamla när de insjuknar i neonatal enterit. Om infektionspanoramat i kalvstall kan liknas vid ”Sverige” eller ”Pakistan” så är detta ”Sverige”. Homeopatistudien kan stå som modell, med sina BVDV-fria besättningar, kalvar i ensamboxar samt engagerade djurägare.

I andra studier – *E coli*-studien, diarréutbrott Uppland och kalvhälsoinventeringen – är det en nedslående bild (Figur 2). Framför allt i *E coli*-studien, där kalvhälsoproblem hos nyfödda kalvar är regel och inte undantag. Besättningarna är stora. Förekomsten av tarmpatogener är mycket hög, liksom andelen saminfektioner – här gäller metaforen ”Pakistan”. Det är verkligen inte konstigt att kalvar blir sjuka och t o m dör om de möter ett så tungt smitttryck redan första levnadsveckan.

I tabellen framkommer ingen trend, som tyder på spridning av en tarmpatogen över tiden. För coronavirus finns däremot en trend med ökad förekomst över tiden. Den trenden svarar mot en diagnostisk utveckling, dvs bättre testmetoder. Den inhouse-ELISA och den realtids-PCR som använts sedan 2005 är klart överlägsna den kommersiella ELISA som använts tidigare.

SLUTSATS

När man undersöker faecesprover från svenska kalvar med diarré hittar man ➤

FOTO: BENGT EKBERG

FIGUR 3. *Ett lågt infektionstryck är en grundförutsättning för god kalvhälsa.*

➤ alla de fyra klassiska tarmpatogenerna: rota- och coronavirus, kryptosporidier och *E coli* F5.

Förekomsten av tarmpatogena agens skiljer sig från besättning till besättning. Det betyder att man inte kan tala om ett infektionspanorama vid diarréer hos svenska kalvar. Besättningars olikheter – skötselsystem, boxtyper, hantering av djur, besättningsstorlek m m – leder till att förutsättningen för tarminfektioner med olika agens blir olika. I bästa fall är infektionstrycket lågt, smittspridningen långsam och sjukdomsproblemen små (Figur 3). I värsta fall är det totala infektionstrycket mycket högt och kalvarna infekteras redan under de första levnadsdagarna av flera olika infektionsagens. Risken för hög morbiditet och mortalitet blir stor.

Man kan konstatera att efter 20 års studerande vet vi rätt mycket – och ändå rätt lite. En viss ödmjukhet kan vara på sin plats. De samlade kunskaperna från veterinärer och djurägare är större än en enskild veterinärs – låt oss samarbeta och hjälpas åt!

Resultaten från de samlade studierna talar för att vi i veterinär praktik bör göra en utredning av infektionspanoramat i varje besättning med kalvdiarréproblem. Det verktyg som kallas ”lilla kalvpaketet” (Svenska Djurhälsovården) rekommenderas för att göra detta.

Tack

till Camilla Björkman, professor i veterinärmedicinsk infektionsdiagnostik vid SLU, för värdefulla synpunkter på manuskriptet.

Referenser

1. Björkman C, Svensson C, Christensson B & de Verdier K. *Cryptosporidium parvum* and *Giardia intestinalis* in calf diarrhoea in Sweden. Acta Vet Scand, 2003, 44, 145–152.
2. de Verdier Klingenberg K & Svensson L. Group A rotavirus as a cause of neonatal calf enteritis. Acta Vet Scand, 1998, 39, 195–199.
3. de Verdier K, Öhagen P & Alenius S: No effect of a homeopathic preparation on neonatal calf diarrhoea in a randomised double-blind, placebo-controlled clinical trial. Acta Vet Scand, 2003, 44, 97–101.
4. de Verdier K, Bengtsson B, Lindberg A & Greko C: *Escherichia coli* och tarmflora samt antibiotikaresistens hos bakterier från svenska kalvar. Slutrapport SLF 2005.
5. Mebus CA, Underdahl NR, Rhodes MB & Twiehaus MJ. Calf diarrhea (scours): reproduced with a virus from a field outbreak. University of Nebraska Research Bulletin, 1969, 233, 1–16.
6. Moreno-López J & Jacobsson SO. Rotavirus vid kalvdiarré i Sverige. Svensk VetTidn, 1978, 30, 565–567.
7. Panciera RJ, Thomassen RW & Garner FM. Cryptosporidial infection in a calf. Vet Pathol, 1971, 8, 479–484.
8. Smith HW & Halls S. Observations by the ligated intestinal segment and oral inoculation methods on *Escherichia coli* infections in pigs, calves, lambs and rabbits. J Pathol Bacteriol, 1967, 93, 499–529.
9. Stair EL, Rhodes MB, White RG & Mebus CA. Neonatal calf diarrhea: purification and electron microscopy of a coronavirus-like agent. Am J Vet Res, 1972, 33, 1147–56.
10. Tråvén M, Uggla A, Viring S & Ewerlöf N. Cryptosporidios hos kalvar i mjölkkobesättning. Svensk VetTidn, 1989, 41, 533–538.
11. Viring S, Bornstein S, Jacobsson SO & Ström CH. Cryptosporidier påvisade vid ett besättningsutbrott av kalvdiarré. Svensk VetTidn, 1985, 37, 24–26.
12. Viring S, Olsson SO, Alenius S, Emanuelsson U, Jacobsson SO, Larsson B, Linde N & Uggla A. Studies of enteric pathogens and gamma-globulin levels of neonatal calves in Sweden. Acta Vet Scand, 1993, 34, 271–279.

***KERSTIN DE VERDIER,** leg veterinär, VMD, Avdelning för lantbrukets djur, SVA, 751 89 Uppsala.

månadens epiztel

Denna gång redogör Epizteln bland annat för svinpesten i Rumänien, bristfälliga kunskaper om EHEC samt om hjortar i södra Sverige som kan vara insmugglade. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Jens Norberg, SVA och Jessica Johansson, Jordbruksverket.

SVINPEST I RUMÄNIEN

Under året har flera utbrott av klassisk svinpest rapporterats från Rumänien, totalt i 29 olika områden. Alla utbrott har varit i mindre gårdar och antal sjuka, döda eller destruerade djur har per gång varit under 100. Det finns mycket svinpest i Rumänien, framför allt i små besättningar. Under 2005 skedde 1 508 utbrott, de flesta i omfattningen en till tio grisar. Svinpest är dessutom spritt bland vildsvinen. Rumänien har presenterat en vaccinationsplan för att komma tillrätta med problemet.

EHEC SKA KARTLÄGGAS

Kunskaperna om epidemiologin kring EHEC-bakterierna är bristfälliga. Det finns många obesvarade frågor om varifrån dessa kommer, och varför de finns eller inte finns på just den ena eller andra gården. Sveriges regering har därför givit flera centrala myndigheter på området i uppdrag att kartlägga EHEC-bakterierna. Syftet med uppdraget är dels att ta reda på hur bakterierna når och drabbar människor och dels i vilken grad bakterierna finns hos våra husdjur och i livsmedel. De myndigheter som fått uppdraget är Jordbruksverket, Livsmedelsverket och SVA. Myndigheterna ska samråda med Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen och Naturvårdsverket.

NOR 98

I början av juni konstaterades årets första fall av NOR 98 hos ett får i en liten besättning i södra Sverige. Besättningen spärrades och en utredning är påbörjad.

Foto: Bengt Ekberg

Figur 1. *En grupp dovhjortar har släppts ut i ett område i södra Sverige. Det går inte att utesluta att de har smugglats in från något annat land.*

RABIESMISSTANKE PÅ EKORRE

En ekorre med neurologiska symtom skickades in för rabiesundersökning i slutet av maj, eftersom djuret varit i närkontakt med människor. Undersökningssvaren utföll negativt.

UTSLÄPPTA HJORTAR

En grupp dovhjortar har släppts ut i ett område i södra Sverige (Figur 1). Det går inte att ute-

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, d v s utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

sluta att de har smugglats in från något annat land. Ett av djuren blev påkört och skickades därför till SVA för obduktion. Inga tecken på smittsam sjukdom sågs vid obduktionen, men odling avseende tuberkulos pågår. En utredning pågår också för att ta reda på vem som är jakträttsinnehavare och markägare, samt vad som ska hända med de övriga hjortarna i området.

TUBERKULOSMISSTANKE HOS KATT

En katt som ursprungligen importerats från Ryssland och behandlats på djursjukhus för luftvägsproblem inkom till SVA i mitten av maj med misstanke om tuberkulos. Obduktionen visade dock på en kronisk eosinofil bronkit med parasitär eller allergisk genes. Inga mykobakterier kunde påvisas.

ND/AI-MISSTANKAR

Misstanke om ND/AI (newcastlesjuka/aviär influensa) uppstod i början av maj i en mindre hobbyhönsbesättning i Mellansverige. Djuren hade diarré, nedsatt äggproduktion och skaldefekter på äggen. Någon höna uppvisade också luftvägssymtom. Efter obduktion och virologisk och serologisk undersökning av fem avlivade djur kunde misstankarna avfärdas.

Någon dag senare väcktes misstanke om ND/AI i en annan hobbybesättning där symtomen främst tydde på ILT (infektiös laryngotrakeit), men vid obduktion sågs även en nonpurulent encefalit. Misstanken avskrevs efter virologisk undersökning av organprover, samt klinisk förbättring hos kvarvarande djur i besättningen. ■

Cattle Consultancy Days 2006

Annual Conference for Bovine Veterinary Practitioners and Production Consultants

Best Western Hotel Nyborg Strand, Nyborg, Denmark, August 30-31, 2006

Cattle Consultancy Days is a unique annual event, bringing together Bovine Veterinary Practitioners and Production Consultants

The CCDays 2006 will provide you with an opportunity to learn how to manage issues concerning food safety in a global perspective, key advisory methods, mastitis, animal welfare and ethics in dairy herds, efficient control of paratuberculosis and metabolic and digestive disorders.

In addition the programme contains different workshops which will provide the opportunity to exchange knowledge and best practices on actual and relevant issues.

The preliminary programme for Cattle Consultancy Days 2006 is available on the conference website: www.ccdays.com

Conference registration fee DKK. 2800 + 25% VAT
The fee includes conference bag, access to all sessions, conference abstracts, access to the exhibition area, coffee and tea during breaks and lunch (31. august, 2006).

Register from the website or send a request for a registration form by e-mail to kursus@ddd.dk.

Cattle Consultancy Days is organised by: The Danish Boological Society (BS), Danish Cattle Federation (DCF), Danish Institute for Food and Veterinary Research (DFVF), Danish Institute of Agricultural Science (DIAS), Danish Bovine Practitioners' Association (DKF), Danish Veterinary Association (DDD) and The Royal Veterinary and Agricultural University (KVL).

Major sponsor for Cattle Consultancy Days 2006 is:

Boehringer Ingelheim

Division Vetmedica
Produktionsdyr

For further information please visit our website: www.ccdays.com or contact the conference secretariat:

Cattle Consultancy Days
c/o DDD-Kursus, Emdrupvej 28A, DK-2100 København Ø
Phone: +45 38710888, Fax: +45 38710322, E-mail: kursus@ddd.dk

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En sakätande hund undersöktes på grund av intensiva kräkningar sedan drygt ett dygn och mycket nedsatt allmäntillstånd. Fallet är tolkat av Margareta Uhlhorn vid institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, avdelningen för bilddiagnostik och klinisk kemi, SLU.

Smålandsstövare, hane, sex år

ANAMNES: Hunden har kräkts intensivt sedan ett drygt dygn och får inte ens behålla vatten. Han är en sakätare och har inte haft avföring sedan symtomen började. Hunden var ute och jagade för fyra dagar sedan i skogen och kan eventuellt ha ätit delar av ett kadaver. Ligger nu bara och jämrar sig.

För två år sedan opererades hunden för främmande kropp i tunntarmen. Den är vaccinerad enligt rekommendation.

KLINISK UNDERSÖKNING: Allmäntillstånd mycket nedsatt. Mjuk vid bukpalpation. Auskultation är svår att utföra då hunden jämrar sig. Inga påvisbara förstorade perifera lymfknutor. Kroppstemperatur 39,2 grader.

RÖNTGENUNDERSÖKNING: En vänstersidig lateralprojektion (Figur 1) och en ventrodorsalprojektion (Figur 2) tagna över buken.

Hur bedömer du bilderna?

SVAR SE SIDAN 58

FIGUR 1. *Vänstersidig lateralprojektion av bukhålan och den kaudala delen av brösthålan hos hunden i fallbeskrivningen.*

FIGUR 2. *Ventrodorsalprojektion av bukhålan och den kaudala delen av brösthålan hos hunden i fallbeskrivningen.*

Ny adress? Ny e-post? Ny arbetsgivare?

Meddela oss på förbundskansliet om Du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, fax: 545 558 39, e-post: office@svf.se

SEMESTERSTÄNGT PÅ FÖRBUNDSKANSLIET

I år har veterinärförbundets kansli stängt under vecka 28. Vid mycket brådskande fall kan kontakt tas med nedanstående personer mellan kl 09.00 och 10.00.

Förbundsordförande Karin Östensson, tel: 070-461 14 46
Kansli- och ekonomichef Per Carlsson, tel: 070-567 12 35
Förhandlingschef Anders Lefrell, tel: 070-418 07 99
AVFs ordförande Torkel Ekman, tel: 070-230 53 33

Nu är det klippt i Haninge

TEXT OCH FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

ATG invigde i mitten av maj en ny hästklinik i Södertörn, och SVT var på plats för att bevaka evenemanget.

Den 16 maj hölls det högtidlig invigning av ATG:s Hästklinik Södertörn. Det var kommunalrådet Per Svensson som fick äran att klippa det blågula bandet och förklara kliniken öppnad. Han påtalade i sitt invigningstal att det finns ett stort behov av en modern hästklinik söder om Stockholm och berättade att Haninge kommun är en av landets mest hästtäta. Södertörn som region har lång tradition i hästhållning med flera stora rid- och travanläggningar och även några stuterier.

Klinikchef Maria Lendau visade runt i den nygamla anläggningen. Den har tidigare använts av Stockholms Södra Hästklinik som lades ner 2004. Lokalerna är stora och luftiga och det finns gott om plats. Här finns allt som behövs på en välutrustad hästklinik samt lite extra ”lyx” i form av föreläsningssal, stort kontor och en härlig veranda med utsikt för personalen. Precis allt var inte riktigt klart till invigningen. Bland annat finns utrymme avsatt för en välutrustad smedja och ett ridhus kommer också att färdigställas.

På Hästkliniken Södertörn arbetar för närvarande fem veterinärer. Förutom nämnda Maria Lendau även David Weckner som båda har specialistkompetens i hästens sjukdomar, Märta Claesson och Ulrika Lagerqvist som ingår i specialistutbildningsprogrammet och Christer Korpe, hästtandläkare. Personalen i övrigt består av fyra veterinärassistenter och en receptionist. ■

”Nog ska vi klara oss utan planschen...”. Märta Claesson och Ulrika Lagerqvist gav besökarna en inblick i hur en hästutredning går till.

”Lycka till...”. Gunnar Nilsson förärade ungdomarna på den nya kliniken en mycket användbar skolplansch som lockade till gott skratt hos Maria Lendau och Olof Karlander, Nationella Stiftelsen.

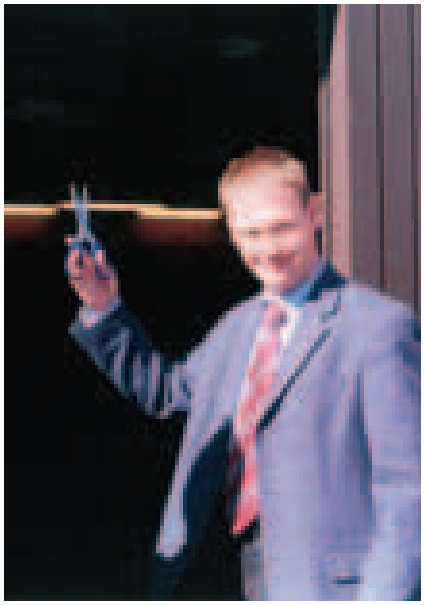

Så var det klippt. Kommunalrådet i Haninge, Per Svensson, höll i saxen.

Fullmäktige som på räls

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Torsdagen den 1 juni ägde det första fullmäktigemötet i Sveriges Veterinärförbunds nya organisation rum i Stockholm. 28 förtroendevalda ledamöter fick övervaka att en lång rad formalia på dagordningen avhandlades korrekt, och inte förrän under de sista punkterna kom diskussionen igång.

För att på begränsad tid klara uppgiften valdes den i fullmäktigesammanhang garvade Carl Hård af Segerstad till mötesordförande. Per Carlsson assisterade som sekreterare.

Det första fullmäktigemötet i SVFs nya organisation ägde rum den 1 juni i konferenscentret Piperska Muren i centrala Stockholm. Till skillnad mot föregående år var alla fullmäktigeledamöter direktvalda till sin post, och representerade inte längre någon delförening i förbundet. En del av de tidigare riksföreningarna har lagts ner och andra kvarstår som intresseföreningar. En sådan intresseförening har dock inte längre någon formell rätt till yttrande eller påverkan inom SVF.

Årets möte varade enligt stadgarna bara en dag, och innehöll mycket nödvändig formalia. För att på begränsad tid klara uppgiften valdes den i fullmäktigesammanhang garvade Carl Hård af Segerstad till mötesordförande. Han fick hjälp av SVFs kanslichef Per Carlsson som sekreterare.

BOKSLUT I BALANS

Förbundets ordförande Karin Östensson redogjorde ingående för styrelsens förvaltningsberättelse 2005, vilken för övrigt finns att läsa på annan plats i detta nummer av SVT. Hon poängterade särskilt att verksamheten i förbundet bara bekostas till 63 procent av medlemsavgifter. Övriga kostnader täcks av avkastningen från förbundets kapital, och via inkomster från driften. SVFs medlemmar får alltså en omfattande verksamhet till ett kraftigt reducerat pris, tack vare en god ekonomisk förvaltning. Detta framkom än tydligare när kanslichefen Per Carlsson redovisade den ekonomiska berättelsen från förra året. Istället för det budgeterade underskottet på 2,5 miljoner kronor uppvisade bokslutet ett överskott på närmare 700 000 kronor.

Förbundets revisor Sven-Ove Olsson hade heller inga invändningar mot att bevilja ansvarsfrihet för förra årets styrelse, vilket också klubbades av fullmäktige.

DISKUSSION OM DJURSKYDDSUTBILDNING

När det gällde föredragande av aktuell och kommande verksamhet, kunde Karin Östensson visa upp en imponerande lista på arbetsprojekt som ska genomföras av förtroendevalda och förbundskansli. Den punkt som kom att diskuteras mest gällde djurskyddskurser i förbundets regi. Två sådana kurser arrangerades av SVFs djurskyddskommitté under 2005, men båda fick ställas in på grund av brist på deltagare. Vissa fullmäktigedelegater menade att djurskyddsutbildningen är så viktig att dessa kurser ska göras kostnadsfria för förbundets medlemmar. Andra hade uppfattningen att det finns andra ämnen som är lika viktiga, och att varje kurs därför måste bära sina egna kostnader. Alla var dock överens om djurskyddsfrågornas stora betydelse, och ledamöterna hoppades att förbundet skulle fortsätta satsa på utbildningar inom detta område.

När det gällde punkten ”Behandling av inkomna motioner” fanns inga sådana att behandla, för första gången under många ordinarie fullmäktigemöten. Flitigast motionsställare tidigare år har ➤

Under punkten "Behandling av inkomna motioner" fanns inga sådana att behandla, för första gången under många ordinarie fullmäktigemöten.

➤ SYVF (Sveriges Yngre Veterinärers Förening) varit, men efter införandet av förbundets nya organisation lades SYVF ner. Ingen medlem eller grupp verkar ännu ha axlat SYVFs mantel som motionsförfattare.

TVÅDAGARS MÖTE VARTANNAT ÅR

Efter en budgetgenomgång som resulterade i oförändrad medlemsavgift för 2007, följde en lång rad val till olika nämnder och råd inom förbundet. Valberedningen under Carl Hård af Segerstad hade gjort ett bra arbete, och förslagen klubbades på löpande band av fullmäktige.

Den första egentliga diskussionspunkten dök upp när förbundsstyrelsen dels föreslog att fullmäktige ska flyttas tillbaka till hösten, dels att mötet ska utökas till ett tvådagarsfullmäktige vartannat år. Orsaken till förslagen var att det visat sig svårt att hinna med ett fullmäktige redan i maj–juni och att man under ett endagsmöte knappt hinner avhandla mer än nödvändig formalia. Förbundets ekonomi gör det i dagsläget möjligt att sammankalla delegaterna i två dagar vartannat år.

Fullmäktige tyckte inte att mötet ska flyttas tidsmässigt till hösten, och beslutade därför att behålla den nuvarande placeringen i almanackan. Däremot biföll fullmäktige förslaget att träffas under två dagar vartannat år, vilket beslutades ska införas med start 2007. Detta ger möjlighet till mer djupgående diskussioner och viljeyttringar från de förtroendevalda.

FRAMTIDA STRATEGI

I ett försök att ändå få till stånd några policydiskussioner på årets möte, hade förbundsstyrelsen som sista punkt satt upp ett grupparbete om SVFs kommande strategi. Delegaterna delades in i fyra grupper som fick var sitt ämne att samverka kring: djurskydd, utbildning, veterinära läkemedel och alternativa behandlingsmetoder.

Djurskydd

Av djurskyddsgruppens redovisning framgick att förbundet bör fortsätta verka för förebyggande åtgärder som stimulerar djurskyddet. Det är viktigt att SVF är fortsatt aktivt med information till allmänheten om grundläggande djurskyddsprinciper som rätten till naturligt beteende för djuren. Några delegater ville ha en egen djurskyddssektion inom SVS, medan andra tyckte att djurskyddet måste genomsyra alla sektioner. Gruppen framförde också önskemål om bättre forskning och utbildning inom området, t ex genom gratis kurser för förbundsmedlemmar.

Utbildning

I utbildningsgruppen framkom önskemål att SVF ska driva utbildningsfrågorna både på det europeiska och den inhemska planet. SLU måste bli en populärare arbetsplats för att locka till sig fler kompetenta lärare ansåg gruppen, som ville att förbundet ska uppvakta SLUs nya rektor, jordbruksdepartementet och utbildningsdepartementet i frågan. SLU måste också bli bättre på fortbildning för färdiga veterinärer, och lägga in mer

Det är viktigt att SVF är fortsatt aktivt med information till allmänheten om grundläggande djurskyddsprinciper som rätten till naturligt beteende för djuren, påpekade strategigruppen.

undervisning i djurskydd och smittskydd på schemat, menade fullmäktigedelegaterna.

Beträffande en eventuell differentiering av grundutbildningen fanns det delade uppfattningar om detta var bra eller dåligt. Djursjukhusen vill ha så specialiserade veterinärer som möjligt, medan distriktsveterinärorganisationen och myndigheterna vill ha veterinärer med bredast möjliga bas.

Läkemedel

Frågan om serviceavtal mellan Apoteket AB och veterinärförbundet diskuterades och framfördes som en önskvärd åtgärd. Dock var flera fullmäktigedelegater tveksamma till förslaget att SVF skulle vara med i prisförhandlingarna för veterinärläkemedel. Det finns förbundsmedlemmar som jobbar inom industrin och inte är intresserade av prissänkta läkemedel, påpekade någon.

Frågan om förbundet ska verka för eller emot ett avskaffande av apoteksmonopolet diskuterades. De flesta ansåg det vara mest trovärdigt om SVF även i fortsättningen inte stödjer principen att veterinärer tjänar pengar på läkemedel. Däremot måste förbundet vara berett och ha en klar policy för den dag när monopolet försvinner, vilket är den troligaste utvecklingen på sikt.

Alternativa behandlingsmetoder

Gruppen som diskuterat alternativa behandlingsmetoder konstaterade att det finns en uppsjö av metoder att penetrera. Gruppmedlemmarna ansåg det nödvändigt att dela upp problemställningarna utifrån sådana tekniker som kan klassas som ren humbug och sådana som kan ha en verksam effekt.

Den linje som måste följas är att veterinärkåren har en öppenhet för nya metoder men ställer krav på att dessa kan bevisas med gängse vetenskaplig dokumentation, menade gruppen.

BRA BILD AV FÖRBUNDETS AKTIVITETER

Tiden var därmed slut och fullmäktigedelegaterna hade fullgjort sin uppgift för denna gång. I en kommentar efteråt tyckte delegaten Bodil Ström Holst att mötet varit nyttigt, välplanerat och givit en bra bild av förbundets olika aktiviteter och verksamhet. Det som kanske saknades var en möjlighet till fördjupad diskussion, vilket alltså blir verklighet redan vid nästa års fullmäktige. Under två dagar kommer då delegaterna att få en större möjlighet att utforma de övergripande riktlinjerna för veterinärförbundets kommande arbete.

Fram till den 1 juli kan alla medlemmar i förbundet nominera kandidater till nästa års fullmäktigemöte, via en blankett som t ex kan hämtas på hemsidan www.svf.se. Passa på att utnyttja denna möjlighet att göra veterinärförbundet ännu bättre! ■

Valmöjligheter!

Dicural®
Difloxacin
Smaklig tablett
15 mg, 50 mg, 100 mg

Therios®
Cefalexin
Smaklig tablett
60 mg

Clindabuc™ vet.
Klindamycin
Tablett 75 mg, 200 mg

Vetrimoxin® vet.
Amoxicillin
Smaksatt
Oral pasta, 20 mg/g
Tablett 150 mg, 450 mg

För att ge förutsättningar för effektiva och riktade behandlingar med god compliance har CEVA ett brett utbud av smådjursantibiotika, varav flertalet är smaksatta.

CEVA Vetpharma AB
Tel: 046 - 12 81 00
www.cevavetpharma.se

CEVA SANTE ANIMALE

För info kontakta CEVA eller besök www.fass.se

Remisshanteringen

Veterinärtidningens serie av läsarfrågor fortsätter med en fråga om hur SVFs remisshantering fungerar. Frågan besvaras av Christina Arosenius, generalsekreterare för SVS.

Fråga

Min sektion har bett mig att svara på en remiss. Varför är det så ont om tid och hur sköts detta på förbundet?

Svar

Det är nästan alltid mycket ont om tid för att besvara de remisser som inkommer till Sveriges Veterinärförbund. Kansliet anstränger sig trots detta att framföra förbundets synpunkter på de frågor som vi bedömer är viktiga för veterinärkåren och veterinärmedicinens framtid. För att kunna göra detta på bästa sätt är kansliet helt beroende av den hjälp vi får från våra sektioner och föreningar.

När remissen kommer in utses en ansvarig handläggare på kansliet. Två kontaktpersoner utses också, en från förbundsstyrelsen och en från SVS kollegium. Dessa två är de som skall ”kontrollera” att remissvaret uttrycker förbundets mening, de skall alltså kontrolläsa och godkänna det förslag till remissvar som handläggaren skrivit. För att få underlag till detta svar skickas remisserna ut till de sektioner som bedöms vara berörda eller intresserade av den fråga som remissen handlar om. Remissaviseringen får även övriga sektioner, så att de som önskar yttra sig kan vända sig till kansliet angående detta.

De svar som inkommer utgör sedan det underlag som handläggaren har för att författa ett remissvar.

Sektionen kanske ibland tycker att det är långt mellan det datum man fått för att svara och det som sedan är sista remissdatum. Det finns dock en anledning till tidsglappet. Handläggaren måste sammanställa svaret, skicka det till kontaktpersonerna och invänta deras svar. Sedan kanske det behöver göras ändringar, som ånyo ska godkännas, innan svaret slutligen går iväg.

Christina Arosenius

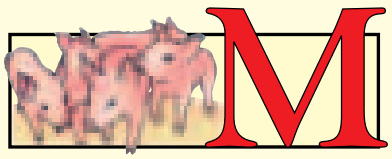

MYPRAVAC

MOT MYCOPLASMA HYOPNEUMONIAE

Prisvärt vaccin!

från 4:23/dos exkl. moms.

För mer information se aktuell Fass-text.
Produktresumé kan rekvireras från
Nordvacc Läkemedel AB.

NordVacc LÄKEMEDEL AB

MARKNADSFÖRS AV NORDVACC AB.
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: 08-449 4650. Fax: 08-44946 56.
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A.

Medlemsmöte för SSVO/Ögonpanelen

Svenska Sällskapet för Veterinär Oftalmologi och **Ögonpanelen** har *medlemsmöte torsdagen den 31 augusti 2006* på *Hotel Aurora, Helsingfors, kl. 14.00–16.00*.

Det nordiska ögonmötet hålls på samma plats kl. 18.30–20.00.

Fredagen den 1 till söndagen den 3 september föreläser Dr. David A. Wilkie om **Surgical management of ocular disease**.

För program och anmälningsblanketter kontakta Eva Einola-Koponen, Fax +358-2-2546984, e-mail eva.einola-koponen@koirakissaklinikka.fi.

noterat

Bo Algers hedersdoktor i Rumänien

Doctor Honoris Causa, dvs hedersdoktor, blir en ny titel för professor Bo Algers, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa i Skara. Den 9 maj kom beslutet från Universitetet för jordbruksvetenskap och veterinärmedicin i Bukarest, Rumänien.

Bo Algers har under många år arbetat med att skapa kontakter mellan Sverige och Rumänien inom området djurhållning, djurskydd och förebyggande djurhälsa. ■

Avfallslåda för läkemedelsrester

Apoteket AB har tagit fram en avfallslåda för läkemedelsrester, där även omhändertagandet ingår, efter önskemål från professionella kunder som t ex veterinärer och djurhållare. Apoteket har bara tillstånd att finansiera mottagandet av allmänhetens läkemedelsavfall via läkemedelsmarginalen. Tjänsten ”avfallslåda för verksamhetsavfall” (dvs läkemedelsrester från vårdgivare) måste därför bära sina egna kostnader.

Avfallslådan kan köpas eller beställas från samtliga apotek eftersom den ingår i Apotekets ordinarie sortiment. Lådan som levereras som ett platt och inplastat paket innehåller förutom själva behållaren en genomskinlig plastsäck, informationsblad och instruktion, etiketter och nödvändiga formulär.

Lådan får väga maximalt tolv kg, och kanyler och skalpeller från veterinärmedicinsk verksamhet läggs i punktionssäker behållare som kan läggas i lådan. ■

DJURSJUKHUSET I JÖNKÖPING INBJUDER TILL KURS

”NEUROLOGY FOR THE CLINICIAN – CAN BE FUN”

Föreläsare	Prof Richard LeCouteur, School of Veterinary Medicine, University of Davis, California
Tid	6–7 oktober 2006
Plats	Stora Hotellet, Hotellplan, Jönköping
Språk	Engelska
Målgrupp	Smådjurspraktiserande klinikveterinärer. Kursen är godkänd som kurs för djurslagsspecialisering för hund och katt.
Målsättning	Att göra neurofoben till en neurofil, att ge kunskaper som direkt kan användas i praktiken.
Omfattning	Neurologisk examination och lokalisation av förändringar. Diagnostiska tester och tolkning av dessa. De vanligaste tillstånden som involverar neuromuskulära systemet, hjärnan och ryggmärgen. Föreläsningarna bygger på fall och videopresentationer.
Boende	Rum finns reserverade på Stora Hotellet. Bokas via Djursjukhuset vid anmälan. Natten 6–7/10 ingår i kursavgiften. För extranatt tillkommer kostnad.
Kostnad	6 500 kr exkl moms. I kursavgiften inkluderas föreläsningsmaterial, övernattning 6–7/10 samt alla måltider.
Anmälan	Bindande anmälan senast 14/8 2006 via e-mail till: cecilia.abelson@djursjukhuset-jönköping.se Det går också bra att ringa 036-34 18 80 och anmäla deltagande i Djursjukhusets växel. Ange om Du vill ha boende extra natt. Bekräftelse med betalningsanvisningar skickas ut efter anmälan.
Frågor	Kontakta Cecilia Abelson via e-mail eller 036-34 18 80 eller Veterinär Anne Carlswärd, tel nr som ovan. Mer info finns på www.djursjukhusetab.se

Skabb den som ger sig!

Med anledning av insändaren i veterinärtidningen nr 5/06 om läkemedel för behandling av öronskabb hos katt, kommer här en kommentar i samma ämne.

insänt

En liten kommentar till Kristina Kruuses insändare i SVT nr 5/2006 om problem att erhålla licens för alternativa medel till örondroppar innehållande antibiotika vid behandling av öronskabb på katt.

I SVT nr 5/2004 skrev jag en insändare där jag berättade att jag framgångsrikt behandlat öronskabb hos katt och fotskabb hos höns med paraffinolja eller Barnängens barnolja. Behandlingen är enkel och smärtfri och kan inte ge upphov till någon resistensutveckling. Det behövs endast två till tre behandlingar med någon veckas mellanrum enligt min erfarenhet. Forskning efterlyses!

Trots att antibiotika, antimykotika eller kortison inte har någon effekt på skabbdjur, är det dessa substanser som använts vid rådande skabbehandling i många år.

OFÖRSVARLIGT MED ONÖDIG ANTIBIOTIKA

Alla vet att antibiotika, antimykotika eller kortison inte har någon som helst effekt på skabbdjuren. Troligen är det oljan i beredningen som kväver dem. Trots detta är det tidigare nämnda substanser som varit rådande behandling i många år.

Idag vet vi att risken för resistensutveckling vid antibiotikaanvändning är stor och konsekvenserna kan bli oerhörda även för oss själva. Resistenta bakteriestammar kan överföras från djur till människa, och resistensgener kan överföras mellan bakterier. Med den kunskap vi har idag tycker jag att det är oförsvarligt att fortsätta med antibiotika där det inte behövs.

Det är mot denna bakgrund mycket märkligt att läkemedelsverket nekar licens på Otimectin (ivermectin) som ju är en behandling som har effekt på skabb. Men även ivermectin kan ge upphov till resistens i längden. Varför använda mer våld än nöden kräver? Det verkar inte behövas antibiotika eller andra resistensframkallande substanser för att effektivt behandla öronskabb hos katt.

HUMANFALL

Som kuriosa vill jag även nämna ett par artiklar i Läkartidningen. En distriktssköterska som smittats med skabb flera gånger och tyckte att det var kladdigt och obehagligt att smörja in sig på konventionellt sätt, prövade med Mum deodorant istället (1). Hon rollade skabbangreppen morgon och kväll och vid minsta klåda. Denna behandling fungerade – skabbdjuren blev helt enkelt Mum-ifierade!

En provinsialläkare behandlade katt-öronskabb hos människa (sic!) med gly-

cerol och sprit. ((2) – publiceras med vederbörligt tillstånd i rutan i anslutning till artikeln).

Jag hoppas att någon som har tillgång till ett större underlag än jag kan göra en utvärdering av olika behandlingsstrategier. Kanske är det inte bara kvävning med olja som fungerar mot skabb utan även uttorkning med glycerol, propylenglykol eller Mum?

Referenser

1. Danielsson S. Skabb, nu igen! Läkartidningen, 2006, nr 17, 1342.
2. Hjernestam G. En skabbpromenad på Membrana tympani. Läkartidningen, 1996, 30, 2649.

RAGNVI EKSTRÖM KJELLIN
leg veterinär, Moheda

En skabbpromenad på Membrana tympani

Häromdagen kom en av mina kvinnliga kolleger till mig och bad att jag skulle titta i hennes högra öra. Hon trodde att hon hade fått kattskabb, för det sprakade i örat! Mycket hade jag varit med om under mina 30 år som glesbygdsläkare men aldrig detta.

Jag gjorde en mikroskopisk undersökning (MIUS) på henne och fann en blek trumhinna och ett luftförande mellanöra. På den bakre kvadranten fanns det en liten ruggighet, det såg ut som mycket små vaxflagor, och jag skulle just avsluta undersökningen då jag blev varse en liten, gul mångfotad varelse som lugnt kommer vandrande från den nedre delen av främre kvadranten upp mot ”Piazza Umbo”, tar till höger och följer ”Via Mallei” upp mot Processus brevis och försvinner sedan utom synhåll ovan Pars flaccida. Allt under det min kollega säger: ”Nu sprakar det!” Jag trodde inte mitt mikroskop!

Hennes katter hade nyligen fått veterinärdiagnosen öronskabb och behandling hade inletts. Katterna brukade tillbringa nätterna på sin mattes huvudkudde och just kring den högra sidan av huvudet. Det fanns alltså en riktig, fast ovanlig förklaring till att det sprakade i hennes högra öra.

Hur skulle vi behandla? Tenutex liniment? Det hade vi inte hemma, och förresten visste jag inte om man kunde droppa detta i hörselgången. Jag fyllde i stället hörselgången med sprit-glycerolblandning, lät det verka en stund och sög sedan ut det med spruta och lade det på ett objektglas, men inget djur i sikte.

Två dagar senare gjorde jag en ny MIUS. Det sprakade inte längre i örat, och jag kunde efter ett långvarigt betraktande icke se något djur. Jag hade alltså – som ende läkare i världen? – varit åsyna vittne till en skabbpromenad på den mänskliga trumhinnan, och medelst det gamla dundermedlet sprit hade jag botat min kollega från öronsprakande!

Jag kom dessutom att tänka på vad Erik Ask-Upmark skrev i en bok: ”The customer is always right”!

GUNNAR HJERNESTAM
provinsialläkare, Storuman

Ur Läkartidningen 1996, nr 30, sid 2 649, med tillstånd av Läkartidningen och författaren.

Dermatitis

Cefaseptin® vet.

Cefaseptin® vet.

Cefaseptin® vet.
(Cefalexin)

Effektivt mot
Staphylococcus intermedius

God Smaklighet !

Cefaseptin® vet. tabletter:
120 mg med brytskåra: 30 st.
600 mg med brytskåra: 30 st och 90 st.

Vid förskrivning, se FASS vet.

ScanimalHealth

Box 9 • 265 21 Åstorp • Tel. 042-676 03 • Fax 042-676 04
E-post: scanimal@telia.com

Kommentar till dissociativ anestesi av häst

Artikeln "Dissociativ anestesi av häst under fältmässiga förhållanden" publicerades i SVT 4/06, sidorna 27–29. Tyvärr uppgavs en felaktig substansrekommendation i texten, under rubriken "Romifidin", vilket författarna här vill korrigera.

I artikeln "Dissociativ anestesi av häst under fältmässiga förhållanden", SVT 4/06, diskuteras behandlingsprinciper vid dissociativ ketaminanestesi hos häst. Det betonas att man ska vara förberedd på att komplikationer kan inträffa i sällsynta fall. För att minimera risken för oönskade effekter är det viktigt att anestesin sker i en så rofylld miljö som möjligt, att doseringarna är korrekta, att adekvata tidsintervall mellan tillförseln av substanserna tillämpas och att intravenösa injektioner av läkemedel görs långsamt.

Det framhålls att förbehandling med romifidin ger en sänkt hjärtfrekvens och att man ska avvakta med att ge ketamin till dess att hjärtfrekvensen åter nått 28 slag per minut, vilket kan ta fem till tio minuter. Hos vissa vältränade hästar kan hjärtfrekvensen ligga lägre och det poängteras att man endast i undantagsfall ska anestesera sådana hästar i fält.

ADRENALIN REKOMMENDERAS INTE

I artikeln anges att man i dessa fall kan korrigera en låg hjärtfrekvens och ett lågt blodtryck genom att ge adrenalin. Injektion av adrenalin rekommenderas inte. Adrenalin ökar visserligen hjärtfrekvens och blodtryck. Det finns dock uppgifter i litteraturen att man då samtidigt ökar risken för hjärtarytmier.

En annan möjlighet att framkalla en ökad hjärtverksamhet är att ge atropin, som verkar genom att hämma effekten av nervus vagus på hjärtat. Preparat: Atropin NM Pharma, injektionsvätska 0,5 mg/ml, dosering: 1–2 ml atropin intravenöst (Göran Rydén, personligt meddelande, 2006). Emellertid anges inte heller behandling med atropin vara utan invändning. Ett problem är således att atropin kan ge ett kraftigt ökat arteriellt blodtryck på grund av att kompensatoriska (sino-atriala) vagusreflexer i hjärtat blockeras.

Slutsatsen är att man normalt – om inte romifidin ger en mycket kraftig bradykardi – bör avstå från att vidta åtgärder för att förhöja hjärtfrekvensen (Stina Marntell, personligt meddelande, 2006).

STAFFAN RUDBERG
HANS TJÄLVE

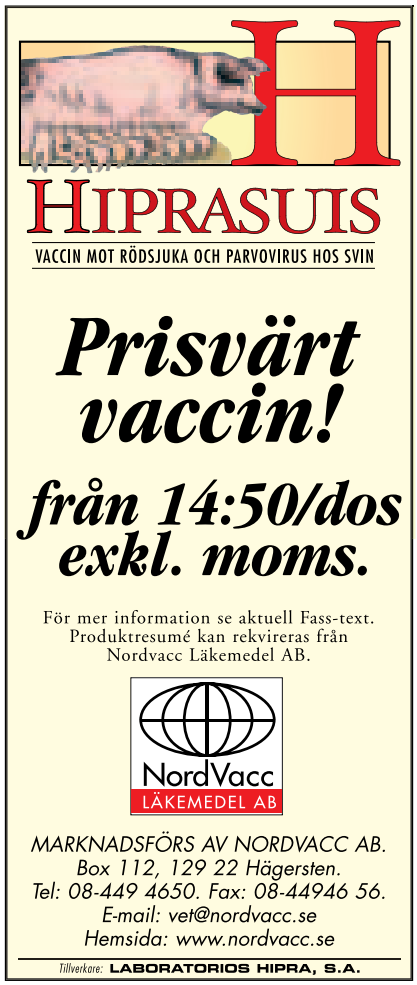

Acta Veterinaria Scandinavica 2006, Vol 47, No 1

Contents
(Abstracts/contents are published in: AGRICOLA, AGRIS, Biological Abstracts, CAB Abstracts, Current Contents, Science Citation Index, Medline, Index Veterinarius, and Veterinary Bulletin).

Original articles
Dissociative Anaesthesia During Field and Hospital Conditions for Castration of Colts. *Marntell S, Nyman G, Funkquist P* 1
Feed-borne Outbreak of *Salmonella* Cubana in Swedish Pig Farms: Risk Factors Affecting the Restriction Period in Infected Farms. *Österberg J, Vågsholm I, Boqvist S, Sternberg Lewerin S* 13
Biological Control of Sheep Parasites using Duddingtonia flagrans: Trials on Commercial Farms in Sweden. *Waller PJ, Ljungström BL, Schwan O, Rudby Martin L, Morrison DA, Rydzik A* 23
Effect of Defocused CO_2 Laser on Equine Tissue Perfusion. *Bergh A, Nyman G, Lundeberg T, Drevemo S* 33
Consequences of concurrent *Ascardia galli* and *Escherichia coli* infections in chickens. *Permin A, Christensen JP, Bisgaard M* 43
Pyometra in Bitches Induces Elevated Plasma Endotoxin and Prostaglandin F_{α} Metabolite Levels. *Hagman R, Kindahl H, Lagerstedt AS* 55

Brief Communication
Heavy metal Concentrations in Diary Products from Sheep Milk Collected in Two Regions of Southern Italy. *Anastasio A, Caggiano R, Macchiato M, Paolo C, Ragosta M, Paino S, Cortesi ML* 69

Förslag om obligatorisk märkning av snöskoter-mattor

Snöskotrars drivmattor ska vara märkta på ett sådant sätt att man genom märkningen ska kunna finna skoterägaren med hjälp av skoterspåren i snön. Det föreslår Djurskyddet Sverige, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska rovdjursföreningen, Sveriges Veterinärförbund och riksförbundet Katastrofhjälp fåglar och vilt i en skrivelse till regeringen i slutet av maj.

Anledningen är den illegala jakten som bedrivs med hjälp av snöskoter och som ofta drabbar de stora rovdjuren. Snöskotern skapar en situation, där det ofta är lätt att hinna i fatt och döda ett djur och sedan komma bort från platsen. Framför allt varg- och järvpopulationerna påverkas kraftigt av denna olovliga jaktform. Brotten utgör ett hot mot den vilda faunan och de uppsatta nationella målen för rovviltförvaltningen.

Olaga jakt med hjälp av snöskoter sker på alla de fyra stora rovdjuren och i flera fall verkar jakterna dessutom ha bedrivits så att största möjliga lidande skall tillfogas djuren, som när varg eller järv gång på gång körs över innan de slutligen lämnats att dö i snön. Spåren tyder på hatbrott och inte bara vanliga jaktbrott. Från djurskyddssynpunkt är ingen typ av hetsjakt godtagbar och den beskrivna är den allvarligaste formen av illdåd mot djur som kan förekomma, skriver förslagsställarna i ett pressmeddelande. ■

På väg mot bättre ursprungsmärkning

Som en del av Ann-Christin Nykvists Matmanifest, det knippe löften kring bland annat livsmedelskontroll som lanserades förra sommaren, föreslog regeringen i början av maj ett system med ursprungsmärkning av nötkött på restaurang och i storkök. Det är en viktig men inte tillräcklig åtgärd för att svenska konsumenter ska kunna göra medvetna livsmedelsval, menar lobbyorganisationen Min Mat. 86 procent av konsumenterna vill veta var all deras mat – inte bara nötköttet – kommer ifrån, påminner Min Mat.

Jordbruksdepartementets förslag om att införa ursprungsmärkning av nötkött på restaurang och i storkök är ett betydande steg framåt men bör utvidgas till en mer omfattande märkningslagstiftning, menar Annichen Kringstad, ansvarig för Min Mat. Hon är angelägen om att övriga kött- och fågelprodukter ska omfattas av den lagstadgade ursprungsmärkningen såväl i butik som på restaurang och i storkök. Detta bör dessutom även gälla färdigmat och halvfabrikat i butik.

Min Mat, som drivs av bland andra LRF, bevakar hur regeringen lever upp till de löften om bland annat ökad livsmedelskontroll som utfästs i Matmanifestet. ■

Clostridium perfringens som orsak till nekrotisk enterit hos fjäderfä

Livsmedelsagronom Anders Johansson, institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, försvarade fredagen den 2 juni sin avhandling för agronomie doktorsexamen med titeln: "*Clostridium perfringens* the causal agent of necrotic enteritis in poultry". Opponent var dr Karl Pedersen, Danish Insitute for Food and Veterinary Research, Danmark.

disputationer

Clostridium perfringens är en välkänd patogen hos människa, domesticerade djur och vilda djur. *C perfringens* är den vanligaste orsaken till enteriska sjukdomar orsakade av klostridier hos djur. Klostridios är ett multifaktoriellt lidande hos slaktkycklingar som inträffar då *C perfringens* snabbt tillväxer i tunntarmen och producerar toxiner, främst alfatoxin. Genom minskad användning av tillväxtbefrämjande antibiotika och jonofora koccidostatika i EU har klostridios blivit ett allvarligt hot mot slaktkycklingproduktionen. Syftet med avhandlingen var att få ökad kunskap om *C perfringens* isolat som orsakar nekrotiserande enterit hos slaktkyckling, och att undersöka den genetiska diversiteten hos *C perfringens*.

Det är mycket viktigt att eventuella bakterier som finns i ett prov överlever transporten till laboratoriet. Avhandlingens resultat visar att *C perfringens* överlever väl, om proverna transporteras under kortare tid (upp till 44 timmar) och inom ett temperaturintervall av +4°C till +20°C. Dessutom är det av stor vikt att generna är stabila, så att isolaten kan analyseras och klassificeras med molekylärbiologiska metoder. Vidare indikerar resultaten att de plasmidburna generna kan anses vara stabila under normala laboratorieförhållanden och under den simulerade transporten.

Pulsfältgelelektrofores (PFGE) användes i två av delstudierna för att undersöka de genetiska likheterna hos *C perfringens*. PFGE visade att det förekom en stor genetisk diversitet hos *C perfringens* isolerade från olika djurslag, matförgiftningsutbrott och från slamprover. Isolat med en epidemiologisk anknytning visade större genetiska likheter än isolat utan någon epidemiologisk anknytning. Sekvensanalys av beta2-toxingenen (cpb2) visade att det fanns två olika evolutionära populationer av denna gen.

De genetiska likheterna hos *C perfringens* isolerade från en slaktkycklingflock med mild nekrotiserande enterit (NE) undersöktes också med PFGE. Likheten hos *C perfringens* isolerade från kycklingar med mild och klinisk NE var relativt låg. Detta kan sannolikt förklaras med att isolaten som analyserades kom från en slaktkycklingflock med låg dödlighet i nekrotiserande enterit.

Ingen resistens gentemot narasin påvisades, vilket indikerar att narasin fortfarande kan användas för att förhindra att klostridios uppkommer hos slaktkyckling. I studien visade sig *C perfringens* också vara känslig mot de flesta andra antibiotika som testades. Undantaget var hög resistens mot tetracyklin, vilket påvisades hos *C perfringens* isolerade från svenska slaktkycklingar. ■

Dr. Baddakys Fiskolja
OMEGA-3 av högsta kvalitet
Ett rekommenderat dagligt kosttillskott för hund, katt och häst.
Dr. Baddaky® Europe AB
Pb 44, 67321 Charlottenberg
tel 0571-20230
www.drbaddaky.com

AVF REKOMMENDERAR
att alla anställda veterinärer ska ha **skriftliga anställningsavtal**.
Ta kontakt med kansliet om du saknar avtal.
Se även www.svf.se.

Glykogennedbrytning i hästens muskulatur

Veterinär Johan Bröjer, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarade fredagen den 24 maj sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln: "Proglycogen and macroglycogen in equine skeletal muscle – response to exercise in standardbred trotters and in horses with polysaccharide storage myopathy". Opponent var professor Reta Pösö, University of Helsinki, Finland.

disputationer

Avhandlingsarbetet har bland annat fokuserats på hur glykogen bryts ner vid intensivt arbete på rullmatta men också under praktiska fältförsök på Wången. Dessutom har man undersökt hur lång tid det tar för en varmblodig travare att åter bygga upp glykogen i musklerna efter att den utfört intervallträning i backe. Resultaten visade att det under sådana förhållanden tar minst 48 timmar innan koncentrationen av glykogen i muskulaturen når sin ursprungliga nivå.

Forskningen har också inriktats på hur glykogen omsätts hos quarterhästar med muskelsjukdomen polysaccharide storage myopathy (PSSM). Sjukdomen orsakar en form av korsförlamning som drabbar raserna quarterhäst, American paint horse och appoloosahästar. Dessa raser är vanligast i USA men ökar i antal även i Sverige. Sjukdomen är ärftlig och har varit känd i USA sedan början av 1990-talet. Det är framför allt de snabba muskelfibrerna av typ II som utsätts för stor inlagring av glykogen. Hästarna drabbas av muskelkramper redan efter mycket lätta ansträngningar.

Hästar med PSSM kan utnyttja glykogen som energikälla under arbetet. Varför de får kramper är fortfarande oklart då muskelfibrerna kan producera energi. Det specifika för hästar med PSSM är att de efter arbete mycket snabbt suger upp blodsocker och samtidigt tillverkar glykogen i muskelfibrerna i onormalt stora mängder. Det glykogen som bildas blir dessutom till viss del felaktigt uppbyggt.

De flesta hästar med PSSM får korsförlamning flera gånger under ett år, men det finns också individer som inte är allvarligt drabbade och endast får lättare muskelkramper någon enstaka gång per år. Sjukdomen kan ses hos äldre föl men vanligen debuterar problemet hos häst mellan två och fyra års ålder.

Forskningen har hittills inte kunnat hitta någon specifik behandling. Då sjukdomen nedärvs med en recessiv gen, utgör avelsarbete den viktigaste förebyggande åtgärden. Om en häst diagnostiserats med PSSM bör den inte användas i vidare avel. ■

VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE

The International Academy of Veterinary Chiropractic is pleased to announce the offering of their BASIC ANIMAL CHIROPRACTIC COURSE in Germany. The *Options for Animals* (USA) curriculum being utilized is recognized and accepted by the International Veterinary Chiropractic Association (IVCA) and the American Veterinary Chiropractic Association (AVCA).

Course Dates:

Module I	Sacropelvic:	Sept. 20–24 , 2006
Module II	Thoracolumbar:	Oct. 25–29, 2006
Module III	Cervical:	Dec. 6–10, 2006
Module IV	Extremities:	Jan. 10–14, 2007
Module V	Integrated:	Feb. 7–11, 2007

Other dates taking place in the UK, please visit our webside.

Course fee: € 4.200
Individual modules: € 900
Location: Sittensen, Northern Germany
Total duration: 210 hours
Course language: English

Course participation is open to veterinarians and doctors of chiropractic. Currently being taught in the United States and England and Germany. The program focuses on both the dog and horse. Further information is available under the Options website: www.animalchiro.com

For registration information contact:
International Academy of Veterinary Chiropractic,
Hauptstr. 34, 27419 Tiste, Germany.
Tel: 00 49 4282 590099, Fax: 00 49 4282 591852
E-mail: IAVC2004@hotmail.com

Undersökte inte kolikhäst tillräckligt

En djurägare anmälde veterinären NN för felbehandling av en häst, men NN bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

Hästen insjuknade en morgon i maj. Djuret visade stark oro, ville inte äta och lämnade ingen avföring. Av hästens uppförande framgick att den hade buksmärtor varför den togs ut för promenad under en timme. Veterinär NN anlände vid niotiden och lyssnade efter bukljud, tog puls och injicerade 20 ml Novalgin. Hästen uppträdde oroligt och hade ont. NN ordinerade fem minuters promenad per timme och uppmanade till fortsatt kontakt per telefon kl 13.00 om patientens tillstånd inte förbättrats.

Hästen blev sämre med svettningar och oro. Den lade sig och rullade runt i boxen och försökte lägga sig vid promenad. Efter samtal från djurägaren återkom NN kl 13.15 och företog samma undersökning och gav samma ordination som på morgonen. Han sa också att om hästens tillstånd inte hade förbättrats till kl 14.00 så riskerade den att dö om den inte kom till djursjukhus. Hästen transporterades till en ATG-klinik där man konstaterade stopp i tunntarmen och satte in åtgärder som hästen inte svarade på. Den blev sämre och det bedömdes att hästen skulle avlivas då den troligen inte skulle överleva transport till djursjukhus för bukoperation.

Mot bakgrund av hästens mycket kraftiga symtom på kolik frågar djurägaren om inte veterinär NN redan på morgonen borde ha rekommenderat transport till djursjukhus för rektroskopi. Vidare är frågan om NN inte borde ha kontrollerat färgen på insidan av hästens överläpp. NN:s uppträdande var dessutom enligt djurägaren arrogant.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Per telefon informerades NN om att hästen hade koliksymtom och han rådde djurägaren att fortsatt skritta hästen i avvaktan på veterinär. Vid undersökning av hästen fann NN måttlig påverkan, något spänd buk, svaga tarmljud, hjärtauskultation utan anmärkning, puls 48 och slemhinnor utan anmärkning. Undersökningen tydde på någon form av förstoppning med gaskolik som följd. Behandling bestod av Novalgin 500 mg/ml, 20 ml intravenöst, och NN rekommenderade skrittmotion fem minuter varje kvart med vila mellan passen, ingen mat, notering av avföring/gas samt kontakt med veterinär om tillståndet inte förbättrades. NN tog kontakt med ATG-kliniken angående eventuell remiss av hästen men fick rådet att be djurägaren att åka till ett större djursjukhus istället.

Vid det andra besöket fann NN att hästen blivit sämre med pulsstegring, svaga tarmljud och betydande buksmärtor. Hästen bedömdes inte tillgänglig för rektalisering. Den fick 40 ml Novalgin intravenöst och NN rekommenderade skrittmotion fem minuter varje kvart i högst en timme. Hästen bedömdes vara i transportabelt skick och djurägaren informerades om att den borde föras till djursjukhuset om den inte visat avtagande koliksmärtor under angiven tid.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Statens Jordbruksverk anförde i sitt yttrande att verket inte ansåg NN försumlig i sin yrkesutövning.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Vid de symtom som hästen visade hade det normala varit att göra en noggrann undersökning med en rektalisering och vanligen också med ett nedförande av nässvalgssond. Av de knapphändiga journalanteckningarna framgår inte att det förelegat en sådan undantagssituation att sådana undersökningar kunnat underlåtas. Av utredningen framgår också att veterinär NN misstänkte förstoppning, varför han genast borde ha satt in behandling mot detta. Endast kramplösande och smärtstillande medicin är då inte tillräckligt.

När det, vid det andra besöket som NN gjorde, visade sig att hästen inte hade svarat på insatt behandling, borde i vart fall senast då ha gjorts en noggrann undersökning för att utröna om någon behandling kunde ges på plats. NN borde också omedelbart ha sett till att hästen snarast transporterades till sjukhus. Sammantaget ansåg nämnden att veterinär NN inte kunde undgå en erinran, vilket ansvarsnämnden också tilldelade NN.

Djurägarens ifrågasättande av NN:s uppträdande ankommer inte på Veterinära ansvarsnämnden att pröva.

JOHAN BECK-FRIIS

SLIPNING

Skär 70:–, Saxar 65:–
Garanti, snabb leverans

Marknadens lägsta priser
på klippmaskiner
Oster A5 inkl skär 1.430:–

Priser exkl moms

Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254
263 91 Höganäs
042-722 83, www.lyckliga.nu

VETERINÄRMEDICINSKA LÄKEMEDEL/ LÄKEMEDELSMONOGRAFI

Cosecure vet (natriumselenat)

Cosecure vet är ett intraruminalinlägg som godkänts som läkemedel till nötkreatur med indikationen "Förebyggande och behandling av primär koppar- och selenbrist samt för att öka tillförseln av kobolt".

SAMMANFATTNING

Cosecure vet är ett intraruminalinlägg som godkänts som läkemedel till nötkreatur med indikationen "Förebyggande och behandling av primär koppar- och selenbrist samt för att öka tillförseln av kobolt". Avsikten med Cosecure vet är att produkten ska användas till djur och djurgrupper där behov av spårämnen konstaterats men inte vid akuta kliniska tillstånd såsom nutritionell muskeldystrofi. Vid akuta tillstånd krävs en högre dos och en snabbare effekt än den som ses med Cosecure vet.

Två bolus placeras i våmmen med en ingivare och ger därefter en kontinuerlig frisättning av spårämnena motsvarande dagsbehovet under en period av fyra till sex månader. En bolus består av en speciell form av glas som är lösligt, i vilket spårämnena är fördelade. Denna glasmatrix löses långsamt upp och spårämnena frigörs. Dokumentationen består av studier som visar hur snabbt glaset löses upp samt ett antal kliniska studier där effekten vid brist på spårämnen studerats. Effekten i form av ökade blodkoncentrationer av spårämnena visade sig vara svår att dokumentera eftersom dessa halter påverkas även av andra faktorer än upptag från Cosecure vet. Två studier visade att Cosecure vet är mer effektivt än en enstaka injektion av koppar/selen vid behandling av infertilitet orsakad av sekundär kopparbrist på grund av molybdenförgiftning vilket visar på behovet av långtidsbehandling vid detta tillstånd.

Försiktighet ska iakttas i fall där det bedöms att annat mineraltillskott behöver ges. Detta är för att undvika överdosering. Normalt ska inget annat tillskott ges inom fyra till sex månader.

Glasmatrix är känsligt för plötsliga temperaturförändringar och kan krackelera. De små sprickor som då uppkommer kan göra att spårämnena frisätts snabbare än avsett. Därför ska temperaturförändringar ske långsamt. Försiktighet bör iakttas t ex vid låg utomhustemperatur för att undvika alltför snabba temperatursvängningar. Man ska även undvika att administrera en kall bolus utan först långsamt värma upp den till rumstemperatur.

Säkerheten hos produkten vid normal användning är samma som för fodertillskott med spårämnen. Koppar- och selenförgiftning kan förekomma vid överdosering men inga bieffekter sågs vid administrering av tre gånger rekommenderad dos av Cosecure vet.

Cosecure vet ska inte användas till får. Cosecure vet kommer redan från godkännandet att vara receptfritt.

LÄKEMEDELSVERKETS VÄRDERING

Cosecure vet är ett alternativ till andra mineraltillskott. Effekt och säkerhet bedöms motsvara den av andra alternativ oberoende av om dessa är klassade som läkemedel eller mineraltillskott.

Kurs i Bukkirurgi på nötkreatur

med speciell inriktning på högersidigt flanksnitt för korrigering av löpmagsförskjutning, samt kejsarsnitt

Kursen anordnas för nötpraktiserande veterinärer av *Sektionen för idisslarmedicin, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Uppsala*.

Kursen är godkänd för att tillgodoräknas inom utbildningen till nötspecialist.

Kursen ges vid två tillfällen, måndag till torsdag 11–14/9 och tisdag till fredag 19–22/9 2006 och innefattar dels teoretiska moment såsom bl a topografisk anatomi, diagnostik, anestesimetoder och operationstekniker, dels praktiska moment i form av övningsoperationer på kor. Varje kursdeltagare medverkar i två handledda operationer.

Kursavgift: 15 000 kr + moms. I avgiften ingår kursmaterial och mellanmål. Boende och övriga måltider ingår ej.

För information och anmälan kontakta kursledare
Charina Gånheim
telefon: 018-67 19 27
e-post: Charina.Ganheim@kv.slu.se
Anmälan senast 18/8 2006.

Rapport från förbundsstyrelsen i maj 2006

Den 31 maj träffades veterinärförbundets styrelse för sitt tredje möte under året. Eftersom det första fullmäktigemötet i förbundets nya organisation skulle äga rum nästa dag, kretsade många av frågorna kring fullmäktige.

FVF OCH AVF

Evamari Lewin informerade om hur arbetet inom Företagande Veterinärers Förening fortskrider. Idag har FVF ca 400 medlemmar. Arbete med att se över försäkringar och hur man kan underlätta för dem som vill starta eget företag pågår för fullt. En del medlemmar har redan utnyttjat organisationen ”Företagarnas” rådgivning, en tjänst som dock kan utnyttjas ännu bättre.

Torkel Ekman informerade om pågående verksamhet inom Anställda Veterinärers Förening som nu har 1 374 medlemmar. AVF arbetar för närvarande med flera enskilda medlemmars ärenden. Just nu är man också inne i en intensiv period med nomineringar till olika valkooperationer inför kommande val. Torkel konstaterade vidare att det inte finns någon skarp gräns mellan AVF och FVF. En del veterinärer har en fot i båda lägren som exempel en företagande veterinär som har uppdrag som banveterinär.

AVF har påbörjat löneförhandlingar med bland annat Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Djurskyddsmyndigheten och ATG.

LÖNEFÖRHANDLING FÖR BANVETERINÄRER

Avtalet för banveterinärer gick ut i oktober 2004. I förhandlingarna om nytt avtal har AVF begärt lönenämnd och detta har skickats till Djurskyddsmyndigheten. AVF kommer att agera i särskild ordning med anledning av Djurskyddsmyndighetens ovilja att delta i förhandlingarna.

EKONOMI

Förbundets ekonomi diskuterades ingående med anledning av fullmäktigemöte den 1 juni. Inkomsterna från medlemsavgifter ligger högre än budget beroende på att det tillkommit fler medlemmar. En jämförelse mellan budget och utfall för de första fyra månaderna i år tyder på ett resultat bättre än budget, men osäkra faktorer som intäkter från Veterinärmötet finns.

Förbundets ekonomi är god, bland annat beroende på förståndiga investeringar under åren.

ÅRETS VETERINÄRMÖTE

Christina Arosenius presenterade kort förberedelserna inför Veterinärmötet 9–10 november 2006. Arbete med program pågår för fullt i SVS sektioner.

FULLMÄKTIGE 1 JUNI

Dagordningen för fullmäktigemötet dagen efter styrelsemöte genomgicks noggrant och ett referat från fullmäktigemötet redovisas på annan plats i detta nummer av veterinärtidningen.

FVEs GENERALFÖRSAMLING

Karin Östensson rapporterade från ett möte i ”Federation of Veterinarians of Europe’s” generalförsamling den 17–19 maj, liksom från det nordiska ordförandemöte som ägde rum samtidigt. Referat från dessa möten kommer att publiceras i SVT 10/06.

ANSVARSNÄMNDEN

SVF har fått inbjudan att föreslå en ledamot till den veterinära ansvarsnämnden. Styrelsen föreslog att veterinärförbundets nuvarande nämndledamot Ewa Sevelius och ersättare Matts Olof Nord kvarstår för kommande period.

PORTRÄTTGALLERIET

Arbetet med porträttgalleriet fortgår enligt plan. Några veterinärer har avböjt att porträtteras och kommer följaktligen inte att finnas med i boken. Det faktum att porträttgalleriet inte är komplett kommer att nämnas i förordet till boken.

VETERINÄRUTREDNINGEN

Avslutningsvis rapporterades kort om arbetet i den statliga så kallade veterinärutredningen. En enkät har skickats ut till ca 1 400 veterinärer. Svarsfrekvensen var så hög som 78 procent. För den som vill bidra med synpunkter finns möjlighet att gå in på www.regeringen.se och leta upp statens offentliga utredningar och Jo 2005:04. Där finns en hemsida där man kan lämna synpunkter direkt till utredningen.

PER JONSSON
ledamot i förbundsstyrelsen

Styrelseberättelse för Sveriges Veterinärförbund 2005

Följande sidor återger Sveriges Veterinärförbunds styrelseberättelse för 2005, som en del av förbundets årsredovisning. Berättelsen redovisas i en förkortad version, för att bli mer överskådlig. Medlemmar som önskar en fullständig berättelse kan beställa en sådan från förbundskansliet, eller läsa den på den lösenordsskyddade delen av förbundets hemsida, www.svf.se

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Förbundsstyrelsens ledamöter var under 2005 Karin Östensson (ordf), Åsa Bergquist (v ordf), Bo Eberhardson, Torkel Ekman, Anders Forslid, Anette Karlsson, Evamari Lewin, Per Sahlander och Thomas Svensson (SVS-ordf).

SAMMANTRÄDEN

Förbundsstyrelsen sammanträdde under året sju gånger och sammanträden med förbundsstyrelsens arbetsutskott och tjänstemän hölls fem gånger. Extra fullmäktigemöte ägde rum den 12 oktober i Stockholm och årsmöte hölls den 9 november i Uppsala.

Förbundets stadgeenliga veterinärmöte arrangerades den 10–11 november i Undervisningshuset, Ultuna, SLU. Fortbildningsdagarna hade den traditionsenliga uppläggningen med djurslagsvis/områdesvis uppdelade symposier. SVF och SVS stod som arrangörer av läkemedels/instrumentutställningen i samband med mötet.

MEDLEMMAR

Antalet medlemmar uppgick den 31 december 2005 till 2 545, varav 408 pensionärer och 224 studerandemedlemmar. Följande medlemmar avled under året:

Stadsveterinär Agne Nedstrand den 15 februari
Överveterinär Einar Wollarz den 10 mars
Veterinär Jan Sohlé den 11 mars
VMD Claes Rehbinder den 26 mars
Veterinär Lars-Göran Ericksson den 29 april
Distriktsveterinär Karl Ohlsson den 14 juni
Distriktsveterinär Per Henriksson den 29 juli
Distriktsveterinär Stig F Jansson den 8 augusti
Distriktsveterinär Claes Tillaeus den 18 augusti
Klinikveterinär Anna Maria Kullenberg den 8 november
Länsveterinär Erik-Gustaf Lindholm den 28 november

De röstberättigade medlemmarnas fördelning på delföreningarna den 31 december framgår av Tabell 1. Pensionerade medlemmar samt studerandemedlemmar i årskurs I–IV var ej röstberättigade till fullmäktige.

HYLLNINGAR OCH UPPVAKTNINGAR

I samband med medlemmarnas bemärkelsedagar och dödsfall överfördes på sedvanligt sätt från förbundets kassa gåvobelopp till fonden för extern och intern information.

FÖRBUNDSKANSLIET OCH SVTs REDAKTION

Förbundskansliet omfattade under året veterinär Karin Östensson, förbundsordförande, pol mag Per Karlsson, kanslichef, jur kand Anders Lefrell, förhandlingschef, jur kand Amelie Lothigius, ombudsman, veterinär Christina Arosenius, generalsekreterare SVS, veterinär Johan Beck-Friis, informationschef och ansvarig utgivare SVT, Suzanne Fredriksson, journalist (deltid), Rune Koskinen, kamrer (deltid), Agneta Svensson, chefssekreterare – SVF, Birgitta Ahlkvist, sekreterare – SVT (deltid), Brita Trybom, sekreterare – SVT (deltid), Marianne Lundquist, sekreterare – SVS, AEA, Birgitta Larsson, ekonomiassistent.

Förändringar på kansliet

Den nya kanslichefen som också är ekonomichef tillträdde i januari 2005 och förbundets tidigare heltidskamrer fortsatte arbeta på 20 procents tjänst. I och med anställningen av kanslichef har denna funktion inom ordförandeuppdraget upphört. SVTs journalist sade i början av året upp sin anställning efter två års tjänstledighet för studier och en ny journalist, Suzanne Fredriksson, med lång erfarenhet inom för SVT relevanta områden anställdes.

Sedan 2003 pågår ett aktivt förändringsarbete av kansliets verksamhet med syfte att effektivisera och kvalitetssäkra processerna och kansliets service samt anpassa kanslifunktionen till den nya organisationen. Det avser arbetsbeskrivningar, ekonomisystem och -rutiner, medlemsregister m m. Det nya medlemsregisterprogrammets möjligheter till sorterade listor och statistik har visat sig värdefullt för den uppdelade verksamheten i den nya organisationen.

Kansliet sökte och beviljades EU-medel 2005 för kompetensanalys och -utveckling. Kompetensutvecklingsplanen ska konkretiseras under 2006. I detta arbete har även ingått en genomgripande verksamhetsanalys som medarbetarna på kansliet har lagt ner mycket tid på, med identifiering av mål och önskad utveckling.

Tidsrapporteringen som startade i februari 2005 ska pågå tills vidare. Den är viktig som en intern dokumentation över nerlagt arbete i olika frågor och ska även underlätta de ekonomiska beräkningarna av kanslifunktionen för föreningarna.

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

För verksamheten inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap hänvisas till separat verksamhetsberättelse.

ALLMÄN VERKSAMHET

Remisser

Besvarande av remisser, dvs begäran om veterinärförbundets yttrande i olika ärenden, statliga utredningar m m utgör en mycket omfattande del av förbundets verksamhet där sektioner och föreningar samt kansli lägger ner mycket tid. Det är samtidigt den viktigaste etablerade kanalen för påverkan i externa frågor. Förbundet lägger därför ner ett seriöst engagemang på att svaren ska vara väl genomarbetade och genomtänkta. Remissvaren ska bygga på synpunkter från sektioner och föreningar och styrelse och kollegium ska också ha ett inflytande. Därför finns detaljerade fastställda regler för hur remisshanteringen ska gå till. Samtliga remissvar läggs fortlöpande ut på förbundets hemsida www.svf.se.

Extra fullmäktige

I oktober 2005 hölls det en dag långa extra fullmäktigemöte som ordinarie fullmäktige 2004 beslutat om. Detta extra fullmäktige föranleddes främst av att det behövde fastställas budget och verksamhetsplan för 2006 samt i anslutning till det fastställas resultat- och balansräkning för 2004 och beslutas om styrelsens ansvarsfrihet.

Ny organisation av förbundet

Extra fullmäktige i mars 2004 beslutade att en ny organisation av förbundet skulle införas med start 1 januari 2005 och att ordinarie fullmäktige 2004 skulle utse den första valberedningen i den nya organisationen. Huvudpunkterna i den nya organisationen är att förbundet ska tillämpa direktval av både fullmäktige och förbundsstyrelse, att två föreningar i stället för nuvarande riksföreningar, en för anställda och en för egenföretagande veterinärer, ska inrättas inom förbundet, att en dags fullmäktigemöte ska hållas varje år och att förbundsordföranden inte samtidigt ska vara anställd som kanslichef. *Arbets-* ➤

Tabell 1. I SVF RÖSTBERÄTTIGADE MEDLEMMARS FÖRDELNING PÅ DELFÖRENINGAR PER DEN 31 DECEMBER 2005

Delförening	Antal
Sveriges yngre veterinärers förening – SYVF	772
Svenska distriktsveterinärföreningen – DVF	233
Föreningen veterinärer i enskild tjänst – FVET	108
Föreningen för veterinärer i administrativ tjänst – VIAT	86
Föreningen för veterinärer vid vetenskapliga institutioner – FVVI	188
Svenska besiktningsveterinärföreningen – BVF	77
Privatpraktiserande Veterinärers Förening – PVF	305
Djursjukhusanställda veterinärers förening – DaVF	229

grupper för Anställda Veterinärers Förening (AVF) och Företagande Veterinärers Förening (FVF) bildades under senvåren 2004 genom nominering av deltagare från riksföreningarna. Sedan ordinarie fullmäktige 2004 har föreningarna haft interimsstyrelser som under 2005 genom val utsett ordinarie styrelser och konstituerat sig. Den formella registreringen av AVF och FVF som ideell respektive ekonomisk förening blev klar först under våren 2006.

Arbetet med införandet av den nya organisationen har fortgått i enlighet med den processplan som upprättades 2003 och som avser tiden fram till och med 2006. Det enda som återstår att implementera innan den nya organisationen är införd fullt ut är en dags årligt fullmäktigemöte med direktvalda delegater, utan representativitet.

Förbundets omarbetade stadgar beslutades av ordinarie fullmäktige i oktober 2004. Därefter har stadgarna under 2005 genomgått ytterligare revision, främst av redaktionell karaktär, och kommer att läggas fram för beslut av ordinarie fullmäktige i juni 2006. Föreningarnas stadgar har också genomgått ytterligare bearbetning och förändringar som fortlöpande godkänts av förbundsstyrelsen.

Under våren 2005 startade nomineringsprocessen av kandidater till förbundsstyrelse, SVS och fullmäktige 2006, inför det första direktvalet i förbundets historia. Trots en intensiv information på hemsidan och i SVT kom bara ett fåtal nomineringar från enskilda medlemmar in. I enlighet med stadgarna tog även valberedningen, föreningar och sektioner fram sina förslag. Valproceduren, som övervakades av valnämnden, genomfördes i enlighet med planerna. Det fanns möjlighet att rösta via post eller via SVFs hemsida. Röstdeltagandet blev drygt 30 procent. Resultatet var klart i december och presenterades på förbundets hemsida omedelbart och i SVT nr 1 2006.

Ekonomi – särskilda åtgärder

Under första halvåret 2005 gjordes en analys av den nya verksamhets- och kostnadsfördelningen mellan huvudförbundet SVF, SVS, AVF och FVF i nära samarbete med sällskapet och föreningarna. SVFs budget kommer även fortsättningsvis att inkludera SVS medan föreningarna blir egna juridiska personer med egen budget och ekonomi. Eftersom delar av huvudförbundets verksamhet har delegerats till föreningarna, reduceras i motsvarande grad huvudförbundets medlemsavgift och motsvarande belopp belastar föreningarnas medlemsavgifter i stället. SVFs extra fullmäktige 2005 beslutade om de nya medlemsavgifterna till huvudförbundet (SVF). Föreningarna fastställer själva sina avgifter och övrig ekonomi.

Mer än en tredjedel av förbundets kostnader finansieras genom andra intäkter än medlemsavgifter, främst avkastning på kapital. Därför kan medlemsavgiften, med tanke på den numerärt lilla veterinärkåren, hållas låg. För att inte kapitalets värde ska urholkas på sikt, uppdrog styrelsen till en av förbundets kapitalförvaltare, Carlson Investment, att utifrån vedertagna nycklar och kriterier redovisa en prognos för kapitalutvecklingen över tid (20 år). Den har till stor del legat till grund för styrelsens långsiktiga ekonomiska planering avseende nyttjande av kapitalets avkastning/värdeökning i driftsbudgeten.

Förbundsstyrelsen har en ekonomigrupp som ska förbereda ekonomiärenden till styrelsen. Den består av Bo Eberhardson, Elöd Szanto, Margareta Widell och Karin Östensson samt från kansliet Per Carlsson.

Byte av försäkringsgivare

SVF har under lång tid haft Skandia som gruppförsäkringsgivare och varit nöjt med det men beslutade 2005 att ändå göra en ny upphandling. Som stöd i processen har kansliet haft Max Matthiessen Liv- och Försäkringsmäklare AB.

Upphandlingen utmynnade i ett beslut att byta försäkringsgivare från Skandia till Länsförsäkringar från och med 1 februari 2006. I anslutning till det beslutade också förbundsstyrelsen att administration av förbundets personförsäkringar inklusive debitering/avisering skulle läggas ut på en extern aktör (Max Matthiessen Liv- och Försäkringsmäklare AB). Anledningen är främst att administrationen är mycket omfattande och en ny försäkringsavtalslag 2006 ställer ännu högre formella krav på administrationen.

Avseende ansvars- och veterinärutrustningsförsäkringen har ingen ändring skett utan dessa administreras fortsatt av förbundet, och försäkringsgivare är If Skadeförsäkring. Praktikförsäkringen administreras som tidigare av If Skadeförsäkring.

Inkomstförsäkring

Förutsättningarna för en egen inkomstförsäkring för förbundets medlemmar togs fram och presenterades för styrelsen i februari 2005. Försäkringen tillhandahålls av SalusAnsvar. Vid de förhandlingar som hållits föreföll försäkringen bli fördelaktig för medlemmarna och styrelsen föreslog under extra fullmäktige 2005 att försäkringen skulle införas från och med 2006, dock helt subventionerad första året. Då den fullständiga avtalstexten förelåg i slutet av året identifierades ett villkor och en väsentlig oklarhet som förbundsstyrelsen inte kunde acceptera varför den återfördes till SalusAnsvar för ställningstagande och klargörande. Först därefter kan förbundsstyrelsen på nytt ta ställning till avtalet. Detta har medfört att införandet av inkomstförsäkringen måste vänta tills vidare.

Strategi- och policyarbete

Parallellt med omorganisationen påbörjades 2005 ett dokumentations- och strategiarbete, för att göra en översyn och analys av förbundets verksamhet och bestämma vart vi långsiktigt vill komma. Styrelsen och kollegiet har tagit fram en dokumentation av förbundets interna policy i olika frågor och har precis påbörjat arbetet med att formulera en strategi för de närmaste åren. Det är särskilt angeläget med en dokumenterad, välkänd färdriktning när förbundets verksamhet ska bedrivas i flera olika grupperingar, så att verksamheten inte blir för spretig.

Översyn av kommittéer, råd och nämnder

Förbundsstyrelsen har initierat en översyn av sammansättning och instruktion till förbundets permanenta kommittéer, råd och nämnder. I det arbetet skall även deras funktion omprövas.

Jourfrågorna

Förbundet skall verka för att jour och beredskap blir mindre betungande i veterinärtjänster med sådan skyldighet. Frågan bör drivas både inom kåren och gentemot arbetsgivarna och både i enskilda ärenden och på ett övergripande plan. Det här är en prioriterad fråga men vidare initiativ från veterinärförbundet fick vila under 2005 i avvaktan på att AVF börjar fungera operativt 2006, eftersom det är en fråga som bör drivas i samverkan mellan förbundsledningen och AVF.

Veterinärförbundet tog under våren 2005 upp frågan om jourtjänstgöring för veterinärstuderande efter 4:e årskursen som har förordnande att arbeta som smådjursveterinär, med Jordbruksverket. SVF anser att det måste vara möjligt att under vissa omständigheter medge att veterinärstuderande kan ha jourtjänstgöring utan att en legitimerad veterinär finns på plats men att man samtidigt måste beakta att inte det fulla ansvaret får läggas på de studerande. Hanteringen av frågan har dragit ut på tiden men under våren 2006 pågår ett konkret arbete från båda parter för att undersöka om det är möjligt att formulera om aktuell föreskrift i enlighet med SVFs förslag.

Veterinära ansvarsnämnden

Förbundet har sedan länge delvis ifrågasatt den av regeringen utsedda Veterinära ansvarsnämndens arbete och framför allt efterfrågat information och transparens i hur och varifrån förslag till ledamöter i nämnden inhämtas. Det bör poängteras att förbundet inte har framfört någon kritik av valet av de ledamöter som ingår i nämnden. Förbundet noterar med tillfredsställelse att nämnden nu har tagit initiativ till att förankra valet av ledamöter i en större krets och att fastställa eller klargöra reglerna för hur ledamöterna föreslås.

Villkoren för veterinär verksamhet

Riksdagens kammare beslutade i juni 2003 om tillsättande av en ny utredning av villkoren för veterinär verksamhet. Dessförinnan inrättade regeringen i april en samarbetsgrupp inom det veterinära området där Sveriges Veterinärförbund representerades av förbundsordföranden, DVF och PVF. I detta forum drev förbundet under 2004 frågorna om konkurrens och tillsyn. Jordbruksdepartementet beslutade i mars 2004 att samarbetsgruppens arbete skulle upphöra och avrapportera därför att man avsåg att tillsätta den av riksdagen beslutade utredningen. Inte förrän i december offentliggjordes gruppens slutrapport. Två konkreta frågor hade då gruppen upplöstes i mars 2004, kunnat lösas: dels tillgång till bidrag för avlägset boende djurägare oavsett om statlig eller privat veterinär anlitas, dels möjligheten för alla veterinärer oavsett förvärvsform att utföra inspektioner inom mjölkdirektivet.

I september förordnades en särskild utredare (Bo Jonsson, Fastighetsverket) enligt riksdagens beslut för att utreda och vid behov föreslå förändringar av organisationen av den veterinära fältverksamheten och viss veterinär myndighetsutövning (Jo 2005:04 Veterinärutredningen). I november inbjöds experter till utredningen. Veterinärförbundet är representerat av förbundsordföranden Karin Östensson, samt Lars-Erik Staberg som representant för statliga distriktsveterinärer och AVF, och Björn Swenson som representant för FVF. Utredningsgruppen hade sitt första möte den 16 februari 2006 och målet är att ett färdigt betänkande ska finnas färdigt senast i mars 2007.

Behörighet m m inom djursjukvården

En utredning tillsattes under hösten

2003 och syftade till en översyn av behörighets- och ansvarsfrågor inom djursjukvården. Den lämnade sitt betänkande i slutet av 2005 vilket remissbehandlades tidigt under våren 2006. Veterinärförbundet, som var representerat i utredningen av Thomas Svensson, framförde i remissvaret samma synpunkter som i utredningsgruppen. Förbundet instämmer med utredningen i att det generellt är bra att djursjukvårdare får legitimation och därmed ett formellt eget ansvar. I motsats till betänkandet anser förbundet att yrkesgrupper med utbildning för humansjukvård inte ska tillåtas utöva djursjukvård och att specialistutbildningsprogrammen även fortsättningsvis skall drivas av SVF på delegation från Jordbruksverket, men att myndigheten ska utfärda utbildningsintygen.

Översyn av djursjukdata

Under senhösten 2004 tillsattes en utredning angående översyn av djursjukdata som syftade till att det ska finnas register över sjukdomsdiagnoser och läkemedelsanvändning på samtliga djurslag i landet. Den lade fram sitt betänkande i september 2005 som remissbehandlades under hösten–våren 2005–2006. Veterinärförbundets remissvar var i enlighet med de synpunkter förbundet framfört i utredningsgruppen, representerat av Torkel Ekman och Bengt Johansson, och instämde i stort sett med betänkandet. Förbundet framförde att det var bra att insamling och bearbetning av data läggs i en särskild verksamhetsgren inom Jordbruksverket, att rapporteringen begränsas till lantbruksdjur och enbart vissa behandlingar av häst, att registrets syfte slås fast och att rapporteringen förenklas, att veterinärernas personliga integritet skyddas bättre och att veterinärerna får återkoppling både avseende sin egen rapportering och i form av den sammanställda sjukdomsstatistiken.

Veterinärutbildningen

I juli 2004 presenterades en rapport om översynen av veterinärutbildningen från Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap (VH-fakulteten) vilken remissbehandlades med kort remisstid. Syftet uppgavs i rapportens inledning vara att kunna öka intaget av veterinärstuderande. I rapporten föreslogs en differentiering av veterinärutbildningen från och med den femte årskursen i två eller tre linjer: smådjur respektive stordjur/veterinär folkhälsovetenskap alternativt smådjur, stordjur respektive folkhälsovetenskap. Om en differentiering införs har förbundet förordat en uppdelning i två grenar: en för smådjur respektive en för stordjur och veterinär folkhälsovetenskap.

Förslaget innebar en omfattande parallellundervisning främst för de kliniska institutionerna och livsmedelshygien och förbundet har ifrågasatt om studenterna i respektive differentiering ens kan få någon vidare färdighetsträning inom sitt område. Rapporten hade stora brister och saknade såväl en inventering av vilken slags kompetens samhället behöver hos en nylegitimerad veterinär, som en ekonomisk analys av förslaget. Förbundet begärde att båda bristerna skulle åtgärdas och att en ny bedömning sedan skulle göras av förslaget. Förbundet begärde också – liksom Jordbruksverket – att frågorna om val och urval av studerande till de olika differentieringarna ska vara lösta innan en differentierad utbildning beslutas, liksom att det finns en säkrad tillgång till kompletterande vidareutbildning för enskilda veterinärer. Förbundet har även begärt en konsekvensanalys av förslaget avseende arbetsmiljö för lärare och studenter.

Utan någon vidare bearbetning av förslaget beslutade fakultetsnämnden hösten 2005 om att införa en differentiering i enlighet med rapportens förslag och har tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram en detaljerad studieplan med en differentiering som ska träda i kraft vid antagningen hösten 2007 med 100 studenter.

Förbundet motsätter sig inte en viss differentiering under förutsättning att det finns resurser att ge alla studenter nödvändig grundkompetens (inklusive färdighet) för att självständigt kunna utöva veterinäryrket, vilket dock inte uppfylldes i den gemensamma delen av utbildningen, enligt förslaget. Förbundet är starkt kritiskt till att en så genomgripande förändring av utbildningen görs med det primära syftet att kunna öka intaget av veterinärstuderande och att processen ska ske med sådan brådska.

Förbundet har en arbetsgrupp för att bevaka grundutbildningsfrågor som består av Åsa Bergquist, Anders Forslid, Per Jonsson och Karin Östensson samt från kansliet Johan Beck-Friis.

MEDVERKAN I EXTERNA SAMARBETSGRUPPER, RÅD M M

Jordbruksverkets Djurhälsoråd

Under våren 2005 inrättade Jordbruksverket ett Djurhälsoråd med representation från ett 15-tal berörda myndigheter och organisationer under ordförandeskap av Leif Denneberg från verksledningen. Representanter från SVF är förbundsordförande Karin Östensson (ordinarie) och vice förbundsordförande Åsa Bergquist (suppleant). Djurhälsorådet ska vara en nationell plattform för informationsutbyte och diskussioner om strategiska djurhälsofrågor i ett nationellt och internationellt perspektiv. Rådet ska också vara rådgivande organ till Jordbruksverket när det gäller långsiktig och strategisk planering av officiella djurhälsoinsatser. Även frågor som rör personal- och kompetensförsörjning på området och marknadsfrågor för den veterinära fältverksamheten ska diskuteras. Rådet hade under 2005 tre möten och fyra möten är inplanerade under 2006.

Samarbetsgrupp inom hästområdet

Jordbruksdepartementet inrättade i mars 2004 en samarbetsgrupp inom hästområdet, där Sveriges Veterinärförbunds styrelse varit representerat av Evamari Lewin. Syftet var att skapa ett forum för diskussion och information i aktuella frågeställningar kring hästverksamhet. Mycket av aktiviteterna har kretsat kring kunskapsbrist och utbildning avseende bland annat djurägare.

Gruppen avgav i enlighet med tidsplanen en rapport med en översiktlig utvärdering av sitt arbete, där slutsatsen blir att rekommendera att gruppens arbete skall fortsätta, vilket också därefter har beslutats.

Samrådsgrupp SVF – ”näringen”

De värdefulla informella samtalen mellan Sveriges Veterinärförbund och lantbruksnäringen (LRF, Svensk Mjölk, Swedish Meats, Svensk Fågel, Svenska Ägg och Svenska Djurhälsovården) fortsatte under 2005. SVF representerades av förbundsordförande Karin Östensson, SVS generalsekreterare Christina Arosenius och informationschef Johan Beck-Friis. Tre möten ägde rum under året, där djurhälsa, djurskydd och livsmedelssäkerhet diskuterades.

Övrigt

Regelbundna vårdförbundsmöten har hållits, där representanter för de vårdrelaterade förbunden inom SACO diskuterar gemensamma frågor fyra gånger per år. SVF har representerats av förbundsordförande Karin Östensson, SVS generalsekreterare Christina Arosenius och informationschef Johan Beck-Friis. Frågor där veterinärförbundet har varit särskilt engagerat är t ex användandet av djurförsök i biomedicinsk forskning, kravet på vetenskaplig och evidensbaserad yrkesutövning inom veterinär- och humanmedicin samt folk- och djurhälsoaspekter på insmuggling av hundar från Östeuropa.

Förbundet är representerat i Djurskyddsmyndighetens djurskyddsråd (ordförande i Djurskyddskommittén Johan Beck-Friis), som inledde sitt arbete hösten 2004. I rådet finns också SVFs styrelseledamot Anders Forslid.

Förbundet är representerat i Djurskyddsmyndighetens alternativbehandlingsråd (Professor Lars-Erik Appelgren) som inledde sitt arbete våren 2005.

Förbundet är representerat i Veterinärhusnämnden (styrelsen för veterinärstudenternas kårhus) på SLU, genom informationschef Johan Beck-Friis.

Arbetsmiljö

Ett antal artiklar rörande arbetsmiljöområdet har skrivits i SVT. I förbundets arbetsmiljögrupp, som ska vara resursorgan till bland annat styrelsen, ingick Evamari Lewin, Bo Eberhardson och Thomas Svensson samt ombudsmännen från kansliet.

LÖNESTATISTIK

För andra året gick den sedvanliga lönestatistiken att besvara även på webben via förbundets hemsida. Dessutom kunde inte bara de privat anställda veterinärerna besvara löneenkäten utan även offentligt anställda.

SACO

Generella akademikerfrågor

Ordföranden och kanslichefen har såsom tidigare deltagit i SACOs ordförandekonferenser (2) respektive kanslichefsmöten (5) under året. Vid dessa möten har bland annat diskuterats inspirationsdagarna för egenföretagare, inkomstförsäkringen, information om pågående aktiviteter inom förbunden, förhandlingsläget inom olika områden, SACOs kongress, medlemsrekrytering, ökat samarbete mellan förbunden inom olika områden, exempelvis telefoni, IT, administrativa system m m.

I november deltog veterinärförbundet med en delegat (förbundsordförande Karin Östensson, ersättare Torkel Ekman) i SACOs kongress, som hålls vart fjärde år. Vid kongressen behandlades ingående SACOs strategidokument för de närmaste fem åren som efter mindre förändringar antogs reservationslöst. SACOs analysarbete och allmänna opinionsbildande och samhällspåverkande arbete för akademikergruppens intressen är viktigare än någonsin och SACO har lyckats bra med att nå ut i samhällsdebatten. Likaså har initiativ för att underlätta och stimulera till ➤

egenföretagande pågått lika intensivt som tidigare. I egenföretagarprojektet har veterinärförbundet fortsatt att vara direkt engagerat. EU-direktiv med särskild relevans för veterinärförbundet, som fortfarande varit under omarbetning 2005 har varit tjänstesamt arbetstidsdirektiven. SACO är en viktig källa till information och arrangerar både regelbundna och enstaka informations- och dialogmöten med aktuella frågor vilka veterinärförbundets förtroendevalda och kanslimedarbetare tar del av, i mån av tid.

SACOs egenföretagargrupp

Flera SACO-förbund har under de senaste åren satsat på att bygga ut och förbättra sin service gentemot de medlemmar som är företagare. Sju av tio heltidsföretagare i SACO tycker att deras förbund ska satsa mer på att verka för bättre villkor för företagande. Cirka tio procent av SACO-förbundens yrkesverksamma medlemmar (ca 35 000 medlemmar) är företagare på hel- eller deltid.

Sveriges Veterinärförbund deltar aktivt i SACOs satsning och har bland annat i samverkan med tio medlemsförbund medverkat till genomförandet av ”Kurs i starta eget – inspirationsdagar” vid sju tillfällen under 2005 på fyra olika platser i landet. Totalt har 22 veterinärer deltagit i någon av dessa kurser under året.

SACO Lönesök

Förbundet är med i SACO Lönesök, en databas för SACO-medlemmar som bygger på statistikuppgifter från 140 000 privatanställda medlemmar och 230 000 offentliganställda. SACO Lönesök nås via förbundets hemsida.

Förhandlingssammanträden

Under året har Anders Lefrell deltagit i möten med Representantskapet i SACO-S för förberedelser av kommande centrala avtal på statliga sektorn och Amelie Lothigius i motsvarande möten med bland annat den så kallade AkademikerAlliansen och i SACOs arbetsmiljögrupp.

KOLLEGIALT NÄTVERK

Veterinärförbundet bildade under 1999 ett nätverk som bestod av åtta veterinärer som på ideell grund står till förfogande som samtalspartner. Medlemmar i SVFs kollegiala nätverk 2005 var Sten Berggren, Gunnar Bergsten, Karina Burlin, Eva von Celsing, Anne-Marie Dalin, Erik Kjellgren, Herbert Lundström, Magnus Andersson och Håkan Björklund.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Det nordiska och baltiska samarbetet

De nordiska och baltiska ländernas veterinärförbund träffas en till två gånger årligen för att utbyta information och diskutera gemensamma frågor och problem. I regel deltar ordföranden och generalsekreteraren eller motsvarande. Mycket arbete fokuseras på en gemensam nordisk strategi när det gäller viktiga frågor som behandlas inom FVE. Mötena förläggs, om möjligt, i anslutning till FVEs generalförsamlingar bland annat för att minska resekostnader för förbunden. I maj 2005 hölls därför mötet i Nice och i höstas i anslutning till FVEs generalförsamling i Bryssel, båda med Finland som värd. En viktig gemensam fråga under 2005 har varit omläggningen av Acta Vet Scand, som ägs gemensamt av de nordiska veterinärförbunden, från tryckt till elektronisk tidskrift. En tidigare behandlad fråga som ska tas upp i FVE men som ännu inte åtgärdats är verksamheten i WVA (World Veterinary Association), där Norden skulle verka för att FVE begär en plats och därmed får en plattform inom WVA.

Federation of Veterinarians of Europe (FVE)

FVE genomförde vårens generalförsamling 2005 i Nice. En utförlig rapport från den har presenterats i SVT nr 10/05. Sverige fortsätter att vara framgångsrikt vad gäller representation i olika arbetsgrupper tillsatta av FVE. Det svenska veterinärförbundet har under 2005 varit verksamt i arbetsgrupper rörande ”the veterinary act” och ”statutory bodies” (regelverket som styr veterinär yrkesutövning, utfärdande och registrering av legitimationer, Lena Stengärde), djurtransporter (Johan Beck-Friis), hygien (implementering av det nya direktivet, Margareta Widell), continuing professional development (CPD), ”protection of animals at the time of slaughter and killing” (Anders Forslid) och utbildningsplan i djurskydd för officiella veterinärer (Johan Beck-Friis). Vissa arbetsgrupper kvarstår även 2006. Den svenska delegationen i generalförsamlingen och med representation även i FVEs olika sektioner har bestått av Karin Östensson, Lena Stengärde, Margareta Widell, Christina Arosenius och Johan Beck-Friis.

SVF är också representerat (Karin Östensson) i den mera permanenta europeiska policykommitté för utbildningsfrågor som bildades i slutet av 2005: the European Coordinating Committee on Veterinary Training (ECCVT).

Vid höstens generalförsamling i FVE i Bryssel antogs enhälligt FVEs välförankrade strategiplan. FVE har i strategin slagit fast att federationen verkar för att all veterinär yrkesutövning skall baseras på evidens och vetenskap. Det var ett viktigt ställningstagande eftersom frågan om veterinärers användande av homeopati väckts under det senaste året och blivit en högaktuell fråga med många engagerade och motstridiga uppfattningar inom FVE. Några andra viktiga pågående frågor är ”acknowledged veterinarians” (kompetenskrav för att få kalla sig för hund-, häst-, koveterinär etc, egentligen en kortare formaliserad djurslagsinriktad kompetensutveckling), tjänstedirektivet och utbildning av officiella veterinärer.

FÖRHANDLINGSVERKSAMHETEN – OFFENTLIGA OMRÅDET

Statliga området, centrala förhandlingar

Det centrala löneavtal som förhandlades fram 2004 sträcker sig till och med 30 september 2007. Detta innebar att några centrala löneavtalsförhandlingar inte ägde rum på den statliga sektorn under 2005.

Statliga området, lokala förhandlingar

Statens jordbruksverk (SJV) – Distriktsveterinärorganisationen (DVO)

Ett avtal slöts i juli för perioden 1 oktober 2004 – 31 mars 2006. Förutom vissa individuella löneökningar kom tyngdpunkten att ligga på ersättning vid så kallade arbetsbefrielsedagar som höjdes till 420 kr per dag och beredskapstillägg vid vardagsberedskap där timersättningen höjdes till 24 kr per timme eller 360 kr per vardagsberedskap. Vidare infördes ett tillägg om 1 000 kr för genomgången adekvat specialistutbildning. Nivåhöjningen för avtalet kan beräknas till 4,15 procent.

Djurskyddsmyndigheten – avtalet för banveterinärer

Dessa förhandlingar har överflyttats från SJV till Djurskyddsmyndigheten. Avtalet löpte ut 30 september 2004 och har ännu inte kunnat ersättas av ett nytt trots ett antal diskussioner och förhandlingar, såväl mellan parterna som mellan förbundet och Arbetsgivarverket. Lokal arbetstagarpart är numera SACO-föreningen vid myndigheten men såväl kansliet som förbundets banveterinärkommitté har medverkat i dessa förhandlingar. Det inträffade gör att såväl förbundet som sporten anser att förhandlingsansvaret borde överföras till de egentliga parterna, dvs STC/SG och SVF.

Statens livsmedelsverk (SLV) – Besiktningsveterinärorganisationen

Ett avtal slöts i juni för perioden 1 oktober 2004 till och med 31 december 2005 och innehöll såväl individuella lönehöjningar som en höjning av den lägsta lönen för vikarier till 27 000 kr per månad. Nivåhöjningen beräknades till drygt tre procent.

FÖRHANDLINGSVERKSAMHETEN – KOMMUNALA OMRÅDET

Det centrala avtalet från 2001 mellan AkademikerAlliansen och Svenska Kommunförbundet/Landstingsförbundet är inte tidsbestämt och löper alltså alltjämt, dessutom är det sifferlöst. Utvärdering sker årligen av avtalsutfallet och diskussioner har förts om man ska ha fortsatt sifferlöst avtal eller inte. Hittills har man inte funnit att det skulle bli sämre utfall än om miniminivå funnits. Förbättrade skrivningar har införts i avtalet, t ex angående lönesamtalens kvalitet.

Förbundet har till större delen haft traditionella förhandlingar med vissa kommuner, i andra fall har förhandling skett enligt ”huvudspåret” i avtalet, dvs genom medarbetarsamtal. Medelutfallet har varit ca tre procent.

FÖRHANDLINGSVERKSAMHETEN – PRIVATA OMRÅDET

Centrala förhandlingar

På det privata området träffades under våren 2004 ett treårigt avtal med Skogs- och Lantarbetsgivarförbundet (SLA). Avtalet som gäller fr o m den 1 juni 2004 t o m den 31 maj 2007 innebär tre lokala lönerevisionstillfällen. Från den 1 juni avsattes 2,0 procent, 1 juni 2005 avsätts 1,7 procent och från 1 juni 2007 1,6 procent av lönesumman vid respektive företag för förhandling. Till dessa potter kommer den sedvanliga löneökning om x procent, som krävs för att behålla önskad lönestruktur i företaget. Därvid ska hänsyn tas till bland annat tjänstemannens ökade erfarenhet, större befogenheter och ansvar, bättre arbetsinsatser och kompetensutveckling. Avtalet innehåller också möjlighet till arbetstidsförkortning med en dag under det sista avtalsåret. Denna kan ersättas med en individuell löneökning om 0,5 procent.

Lokala förhandlingar

De årliga lönerevisionerna på enskilda sektorn sker ibland genom lokala för-

handlingar mellan företrädare för arbetstagarna och arbetsgivaren, ibland genom förhandlingar direkt mellan den enskilda arbetstagaren och arbetsgivaren. Råd och hjälp lämnas alltid från kansliets ombudsmän Amelie Lothigius och Anders Lefrell, även om detta främst måste ske per telefon.

Information om förbundets kollektivavtal kan erhållas från förbundskansliet.

ÖVRIGA FÖRHANDLINGAR

Statliga sektorn

Privata veterinärer som arbetar som besiktningsveterinärer, fick efter förbundets förhandlingar med livsmedelsverket höjd timersättning retroaktivt fr o m den 1 juli 2004. Veterinärstuderandes månadslön har också höjts i förhandlingar.

Allmänt

Förbundet har genomfört ett relativt stort antal enskilda förhandlingar angående anställningsförhållanden för enskilda medlemmar. Denna del av förhandlingsverksamheten förefaller öka.

INFORMATIONSVERKSAMHETEN

Svensk Veterinärtidning

Svensk Veterinärtidning (SVT) är medlemstidning för Sveriges Veterinärförbund. Upplagan (TS Fackpress) var under 2005 2 900 ex. Tidningen är den kanal genom vilken information till och mellan veterinärer huvudsakligen sprids, och den är därför den viktigaste informationskällan för veterinärförbundets medlemmar.

Under 2005 var Johan Beck-Friis chefredaktör och ansvarig utgivare, med Christina Arosenius som biträdande redaktör. Under hela året arbetade Suzanne Fredriksson som journalist vid tidningen på 50 procents tjänst, först på ett föräldravikariat och från den 1 september på fast tillsvidaretjänst. Birgitta Ahlkvist var redaktionens sekreterare på halvtid, och den andra halvan av sekreterartjänsten innehades av Brita Trybom. Förutom att medverka i det redaktionella arbetet har redaktionens sekreterare skött annonsackvisition, uppgiftslämningar m m. Prenumerationsregistret har handlagts av Agneta Svensson.

Material till tidningen inkom under året i stor mängd, såväl vetenskapliga artiklar som reseberättelser, insändare etc. Tidningens layout från 2003 vidareutvecklades under 2005. Layoutuppdraget sköttes under hela året av Exponera.

Det samarbetsavtal som 1997 knöts mellan SVT och annonsförsäljningsfirman Annonshuset AB löpte vidare under 2005. Annonshuset sålde randannonser för SVT i samma omfattning som under föregående år. Liksom tidigare resulterade arbetet i ett ekonomiskt överskott för tidningen.

Volym 57 av Svensk Veterinärtidning utkom med 16 ordinarie nummer, varav ett dubbelnummer. Antalet trycksidor var 908.

Hemsidan

Veterinärförbundets hemsida www.svf.se utvecklades vidare under 2005. Den utformning på hemsidan som infördes 1 juni 2002 fortsatte att användas under 2005. Sajten har tre rubriker av nyhetskaraktär på sin förstasida, och tydliga länkar till övriga ämnen på hemsidan. Hemsidans teknik byggde under året på hemsidesverktyget Sitecore. Med hjälp av detta verktyg kan medarbetarna på veterinärförbundets kansli själva direkt ändra eller skriva in text på hemsidan. Det gör att sidan inte behöver uppdateras via en extern webmaster. Under 2005 var det tre personer på kansliet som genomgick utbildning på Sitecore, och regelbundet förnyade hemsidans innehåll.

SVF-sidan används för direktinformation till förbundets medlemmar i ärenden som kräver snabb publicering. Under 2005 genomfördes vidare framgångsrika försök med elektroniskt ifyllande av lönestatistik och röstning i SVFs personval via hemsidan.

Huvudansvarig för utformningen av hemsidan och för den fortsatta driften var under 2005 Johan Beck-Friis.

Informationsmöten för studenter

Förbundet har genomfört ett flertal sedvanliga informationsmöten för ordinarie veterinärstudenter och TUVE-studerande vid SLU.

YTTRANDEN M M

Under 2005 lämnade förbundet yttranden och framställningar i närmare 50 frågor. Remisställare var Jordbruksdepartementet, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, SSI, SIS, Djurskyddsmyndigheten, SACO och Socialdepartementet. Samtliga remissvar finns publicerade på förbundets hemsida www.svf.se

PERMANENTA RÅD OCH NÄMNDER

Beträffande verksamheten i Förtroenderådet, Rådet för veterinärhistorisk och biografisk forskning, Redaktionskommittén och Djurskyddskommittén hänvisas till särskilda årsberättelser som kan rekvireras från veterinärförbundets kansli.

ÖVRIG DJURSKYDDSVERKSAMHET

Förbundet har aktivt deltagit i djurskyddsdebatten i samhället, via inlägg i olika media. Veterinärförbundets ståndpunkt i djurskyddsärenden efterfrågas regelbundet, såväl av media som av politiker. Veterinärförbundet var bland annat representerat som föredragande vid riksdagens hearing om kvigexport den 25 augusti, som talare om djurskydd vid EU-kommissionens TAIEX-seminarium för östeuropeiska veterinärer i Makedonien den 3–7 september och som FVEs representant vid möte om hönsburar med EU-kommissionens DG Sanco i Bryssel den 25 november. Förbundet har även aktivt deltagit i Djurskyddsmyndighetens djurskyddsråd under hela året, och flera gånger medverkat som föredragshållare vid djurskyddskvällar anordnade av studentkåren VMF.

FÖRBUNDETS EKONOMISKA FÖRVALTNING

Allmänna kassan, SVS, Stödfonden och Fastighetsförvaltningen

Verksamheten resulterade under 2005 i ett överskott på sammanlagt 894 208 kronor, varav Allmänna Kassan/SVS överskott uppgick till 660 829 kronor, Stödfondens överskott 65 060 kronor och Fastighetsförvaltningens överskott till 168 319 kronor.

Allmänna Kassan/SVS resultat före finansiella intäkter och kostnader samt skatter visade ett underskott på 18 000 kronor mot ett budgeterat underskott på 2 696 000 kronor, således 2,6 miljoner kronor bättre än budget. Det beror främst på att Svensk Veterinärtidnings resultat är 1,2 miljoner kr bättre än budget före skatt på annonseringen (högre annons- och prenumerationsintäkter, lägre tryckningskostnader), att Veterinärmötets resultat är 370 000 kr bättre än budget, att kostnaderna för förbundsstyrelsen och AU blev 180 000 kr lägre än budget, att kostnaderna för omorganisation SVF/SVS blev 160 000 kr lägre än budget samt att kostnaderna för kommittéer, nämnder, konferenser m m blev 280 000 kr lägre än budget. Allmänna Kassan/Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps kapitalförvaltning redovisar ett överskott på 1,6 miljoner kr varav 1,2 miljoner avser realisationsvinster på värdepapper. Skatt på årets resultat består av skatt på annonser i SVT 587 000 kr, skatt på reavinster, utdelningar och kapital i Allmänna Kassan/Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap 360 000 kr, skatt på Stödfondens reavinster, utdelningar och kapital 14 000 kr samt på Fastighetsförvaltningens resultat 64 000 kr.

Understödsfonden m fl fonder, Enskilda pensionsfonden och Agria Försäkringsbolags understödsfond för veterinärer benämns numera stiftelser och har separata redovisningar.

Föreningens resultat och ställning i övrigt framgår av separat resultat- och balansräkning med tilläggsupplysningar, som kan rekvireras från förbundskansliet.

I samband med att resultaträkningen och balansräkningen anpassades till årsredovisningslagen (ÅRL) slogs räkenskaperna för Allmänna kassan, Stödfonden och Fastighetsförvaltningen samman. ■

SÄLLSKAPET ÄLDRE VETERINÄRER

Höstmöte i Syd 7–8 oktober 2006

Motto:"Veterinärt entreprenörskap" följt av slotts- och konstrunda, gourmetmåltider och vinprovning.

Lundabygdens Djursjukhus, Kronovalls slott (Åkessons viner), Marsvinsholm, Svaneholm m. m.

Kostnaden blir sponsrad, men slutpriset är ännu ej fastställt.

Intresseanmälan snarast
(på grund av rumsreservationen) till K.G. Linderholm 08-80 05 00 som sänder detaljprogram.

Även icke SÄV-anslutna är varmt välkomna!

Verksamhetsberättelse för Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap 2005

Verksamhetsberättelsen för Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap 2005 presenteras här i sin helhet.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps (SVS) kollegium avger härmed berättelse över verksamheten under år 2005. Kollegiet har under 2005 haft följande sammansättning: Thomas Svensson, ordförande, Henrik Ericsson, vice ordförande, Anna Ingvar Forslid, husdjurssektionen, Anne Haglund, hästsektionen, Karin Granath, livsmedelssektionen, Anna Einarsson, smådjurssektionen, Therese Edström, försöksdjurssektionen.

SAMMANTRÄDEN

Kollegiet har under året sammanträtt fem gånger. Årets första sammanträde hölls under två dagar i Uppsala med deltagande av sektionernas utbildningsansvariga för gemensam planering av programmet till veterinärmötet. Årets andra sammanträde hölls på Flyinge i Skåne och årets tredje sammanträde är alltid delvis gemensamt med förbundsstyrelsen och hölls i juni på en konferensanläggning. Återstående två möten har hållits på förbundskansliet.

MEDLEMMAR

Samtliga medlemmar i Sveriges Veterinärförbund är automatiskt även medlemmar i SVS. Därutöver har SVS 24 stödjande medlemmar. Dessa är främst veterinärer från övriga nordiska länder samt representanter för läkemedelsföretag.

SVS består av fem sektioner, husdjurssektionen (282 medlemmar), hästsektionen (408), livsmedelssektionen (104), smådjurssektionen (527) och försöksdjurssektionen (55). Medlemskap i en sektion är frivilligt. En SVS-medlem kan också vara medlem i flera sektioner.

ADMINISTRATION

SVS centrala administrativa funktion består av en generalsekreterare och en assistent på deltid placerade på veterinärförbundets kansli. De administrativa resurserna avsätts främst för kollegiet samt för specialistutbildningsprogrammen och vid behov och i mån av tid ges hjälp även till sektionerna. En stor arbetsuppgift under hela året är också organisationen av det årliga Veterinärmötet. SVS generalsekreterare deltar även i övrigt rutinarbete på kansliet, t ex AU- och styrelsemöten, svarar på frågor från veterinärer och från allmänheten, handlägger remisser, gör reportage och skriver artiklar till Svensk Veterinärtidning samt handlägger huvuddelen av det internationella samarbetet med Norden och övriga Europa via FVE och övriga samarbetsorganisationer.

Christina Arosenius har varit sällskapets generalsekreterare under 2005. Assistent har under året varit Marianne Lundquist. SVS har även vid behov fått hjälp av övriga anställda på förbundskansliet, det gäller framför allt i samband med Veterinärmötet då samtliga i personalen deltar.

SPECIALISTKOMPETENS

Vid årets sista kollegiemöte togs beslut om att införa nya avgifter inom samtliga specialistprogram enligt önskemål från förbundsstyrelsen. Nya avgifter blir en inträdesavgift samt en avgift för granskning av examensarbeten.

Specialistkompetens avseende hundens och kattens sjukdomar

Den 31 december 2005 fanns det 282 stycken av Jordbruksverket godkända specialister på hundens och kattens sjukdomar. Under 2005 godkändes 34 nya veterinärer att påbörja utbildning vid 15 olika djursjukhus. Den 31 december 2005 var sammanlagt 197 veterinärer vid 27 djursjukhus registrerade som aspiranter inom specialistutbildning avseende hundens och kattens sjukdomar. 80 veterinärer med specialisttitel fungerade som handledare för dessa aspiranter. Examinations- och styrkommittén för specialistutbildning avseende hundens och kattens sjukdomar (ESK-hund och katt) har under 2005 bestått av Lars Gustafson (ordförande), Anna Einarsson, Torkel Falk, Jan Frendin och Nanna Åkerlund Denneberg. Sekreterare i ESK-hund och katt har varit SVS generalsekreterare. ESK-hund och katt sammanträdde fem gånger under året. Den 11 februari genomfördes en examination av 17 aspiranter varav 16 godkändes.

Specialistkompetens avseende hästens sjukdomar

Den 31 december 2005 fanns det 86 stycken av Jordbruksverket godkända specialister på hästens sjukdomar. Under 2005 godkändes 14 veterinärer att påbörja utbildningen vid nio djursjukhus och kliniker, varav en del var inom ATGs utbildningsprogram. Den 31 december var sammanlagt 47 veterinärer registrerade vid 16 djursjukhus och ATG-kliniker som aspiranter inom specialistutbildning avseende hästens sjukdomar. Drygt 20 veterinärer med specialisttitel fungerade som handledare för dessa aspiranter. Examinations- och styrkommittén för specialistutbildning i hästens sjukdomar (ESK-häst) bestod under 2005 av Susanne Demmers (ordförande), Hans Näslund, David Weckner och Roland Werner. Sekreterare i ESK-häst har varit SVS generalsekreterare. ESK-häst sammanträdde fyra gånger under året. I samband med årets tredje möte genomförde gruppen ett studiebesök på en av utbildningsplatserna, Hästsjukhuset Strömsholm. Den 18 mars genomfördes en examination av sju aspiranter varav fem godkändes och erhöll sina specialisttitlar och diplom direkt från SVS.

Specialistutbildning avseende nöt, svin respektive livsmedel

Samtliga tre ESK-grupper (ESK-nöt, ESK-svin, ESK-livs) har under året fortsatt arbetet med dispensansökningar. På grund av den anhopning av artiklar som insänts till SVT i samband med dispensansökningarna har tidningen haft svårigheter att få dessa granskade och publicerade tillräckligt snabbt. Samtliga ESK-grupper tog därför beslut om att artiklar som är insända till SVT före 31 december 2005 men inte hunnit granskas ska tas i beaktande för dispens även under 2006. Grupperna har under 2005 haft följande sammansättningar:

ESK-svin: Claes Fellström (ordförande), Jan-Olof Lindqvist, Monika Löfstedt och Per Wallgren.

ESK-nöt: Hans Gustafsson (ordförande), Rauni Niskanen, Mats Törnquist och Kerstin Vikman.

ESK-livsmedel: Marie-Louise Danielsson-Tham (ordförande), Krister Scherling och Per Kvarnfors.

Vid utgången av 2005 hade totalt 24 specialister i sjukdomar hos svin fått sina dispensansökningar godkända. ESK-svin har under året hållit ett möte och arbetat vidare med de tidigare inkomna dispensansökningar som behövde kompletteras, oftast med ett vetenskapligt arbete. Inga nya aspiranter har anmält sig för att ingå i utbildningsprogrammet under året.

Vid utgången av 2005 hade totalt 36 specialister i sjukdomar hos nöt fått sina dispensansökningar godkända. ESK-nöt har under året hållit ett möte och arbetat vidare med de återstående dispensansökningar som var i behov av komplettering. Ingen ny aspirant anmälde sig för att ingå i utbildningen under året.

Vid utgången av 2005 hade totalt 24 specialister i livsmedelshygien fått sina dispensansökningar godkända. ESK-livs har under året hållit två möten och avslutat samtliga dispensansökningar utom en där publikation återstår. En muntlig examination i ämnet livsmedelsmikrobiologi har också genomförts. En ansökan om att ingå i utbildningen inkom under året och därmed finns två aspiranter under utbildning i detta program.

Steg-II specialisering inom smådjurssjukvården

Under året har den interimistiska övergripande examinations- och styrkommittén (IÖSK) för Steg II haft följande sammansättning: Anna Tidholm (ordförande), Astrid Hoppe, Bodil Ström-Holst, Kerstin Hansson och Lennart Sjöström. Gruppen har under året haft två möten och handlagt 41 dispensansökningar. Under året har fyra specialister godkänts i ämnet internmedicin, tre i ämnet internmedicin/kardiologi, två i kirurgi, två i dermatologi, två i oftalmologi, tre i reproduktion och en i onkologi.

SAMNORDISK UTBILDNING I DIAGNOSTIK AV ÄRFTLIGA ÖGONSJUKDOMAR

Under 2005 har den gemensamma nordiska kommittén utgjorts av Ellen Bjerkås, ordförande, Lena Karlstam, Sverige, Finn Boserup, Danmark, Tarja Kolisoja, Finland och Ernst Otto Ropstad, Norge. Den 31 december 2004 var 26 veterinärer registrerade som aspiranter i Sverige inom den samnordiska utbildningen och 33 veterinärer med speciell kompetens att påvisa ärftliga ögonsjukdomar hos hund och katt fanns registrerade. Under året har pågått en diskussion mellan SVS och SSVO rörande de avgifter som både kollegium och förbundsstyrelse beslöt att införa från och med den 1 januari

2005. Först i slutet av året nåddes enighet i denna fråga så att avgifterna kan debiteras nya aspiranter som tillkommit under året.

SVS INITIATIVÄRENDEN

Under 2004 har följande initiativärenden pågått eller initierats:

Utarbetande av riktlinjer för veterinär stuteripraktik ("Code of practice")

Detta initiativärende från hästsektionen har pågått sedan 2000 och slutrapport är ännu inte inlämnad trots att arbetet enligt uppgift är slutfört.

Utbildningsplatser i specialistutbildningen steg 1 smådjur

Detta initiativärende påbörjades och avslutades under våren 2004. Önskemål har framförts från flera håll om att även mindre kliniker skulle kunna bli godkända som utbildningsplatser inom specialistutbildningsprogrammet och målsättningen var att ta fram lämpliga kriterier för sådana utbildningsplatser. Det förslag som framtogs inskickades till SJV för godkännande i juni 2004 men något besked därifrån har ännu inte kommit.

Anestesi av försöksdjur

Detta initiativärende påbörjades av försöksdjurssektionen 2004 med målsättningen att sammanställa ett dokument om förekommande narkosmetoder inom försöksdjursanvändningen och beskriva deras för- och nackdelar. Dokumentet ska kunna användas både av försöksdjursveterinärer, forskare och i undervisning om anestesi både på grund- och vidareutbildning. Arbetet beräknas kunna avslutas under 2006 och kommer troligen att presenteras vid det årliga Veterinärmötet.

Kursplan för Steg II-utbildning i tandvård för hund och katt

Detta initiativärende från smådjurssektionen påbörjades under 2004 efter en gemensam diskussion i förbundsstyrelsen och kollegiet om behovet av att öka kårens kompetens på området tandvård. Arbetet beräknas klart att rapportera i juni 2006. Målsättningen är att denna utbildning ska kunna vara en Steg II-utbildning.

Vidareutbildning i hästtandvård

Under 2005 påbörjades ett initiativärende även av hästsektionen rörande tandvård. Under året har en del ansvarsfrågor och det ökande antalet alternativa behandlare aktualiserat behovet av att veterinärerna själva ska kunna utföra tandvårdsbehandlingar.

Specialistutbildning för allmänpraktiker

Ett önskemål har uttryckts om att utarbeta en specialistutbildning även för allmänpraktiserande (fältverksamma) veterinärer inom ramen för SVS specialistutbildningsprogram. Under 2005 presenterades ett sådant initiativärende av husdjurssektionen med deltagande av representanter även från häst-, smådjurs- och livsmedelssektionerna. Ärendet beräknas ta två år.

VETERINÄRMÖTET

Veterinärmötet genomfördes på Ultuna med ett tvådagarsprogram den 10–11 november. Årets huvudsponsor var för andra året i rad Kruuse/Hills som 2004 tecknade ett treårsavtal om sponsring med SVS. Temat för årets plenarprogram var ”Behörighetsutredningen” och det genomfördes på torsdagen, med deltagande av alla sektioner. Deltagarantalet slog återigen nytt rekord med 1 086 deltagare, inklusive ett stort antal studenter. Även i år hade flera utländska föreläsare inbjudits, totalt sex stycken från Danmark, Norge och England och båda dagarna genomfördes fem parallella sessioner. ”Get-together”-partyt genomfördes i genuin Uppsalamiljö på Stockholms Nation på onsdagskvällen och sponsrades i år av Boehringer Ingelheim. Närmare 300 personer försåg sig från det varierade utbudet av rätter på buffén, drack gott vin och umgicks med kurskamrater, föreläsare och utställare.

KURSVERKSAMHETEN

Under året ansvarade kollegiet tillsammans med de utbildningsansvariga i respektive sektion för planeringen av programmet vid Veterinärmötet. Kollegiets vice ordförande har enligt tradition ett särskilt ansvar för SVS efterutbildningsfrågor och för plenarsessionen vid Veterinärmötet. Denna post innehades under året av Henrik Ericsson. Kurser arrangerades under året av sektionerna ensamma eller i samarbete med andra kursgivare. De utbildningsansvariga i SVS sektioner var Madeleine Tråvén (husdjurssektionen), Miia Riihimäki (hästsektionen), Anders Sandberg (livsmedelssektionen), Aina Moe (försöksdjurssektionen) och Maria Davidsson (smådjurssektionen).

ÖVRIGA FRÅGOR

Under 2005 har SVS kollegium diskuterat och arbetat med ett antal aktuella frågor och även deltagit i förbundets handläggning av en del av dessa. Även under 2005 har förbundets omorganisation krävt betydande extra arbetsinsatser på kansliet och även från kollegiet. En hel del arbete har till exempel lagts ner på att omarbeta SVS stadgar inför omorganisationen. Nytt var också att sektionerna ålagts att ta fram tio namn som förslag till årets fullmäktigemöte. SVS har också under året ingående diskuterat SVS framtida arbete och det önskemål om utökat kursutbud som förbundsstyrelsen framfört.

Under året inrättades en permanent grupp för vaccinfrågor rörande hund och katt som en uppföljning av ett tidigare initiativärende. Ett behov finns av att följa utvecklingen på detta område och regelbundet uppdatera policydokumentet.

REMISSER

Sällskapets sektioner deltog under året i förbundets remissarbete. De behandlade remisserna kom från olika myndigheter och departement och finns redovisade inom SVF.

EKONOMISK FÖRVALTNING

Genom beslut i 1989 års fullmäktige om organisationsförändringar och stadgeändringar har SVS ingen egen ekonomisk förvaltning. Enligt ett särskilt beslut i 1990 års fullmäktige reserverades dock det egna kapitalet vid omorganisationen (466 412 kronor) att disponeras av SVS för initiativärenden och efterutbildningsaktiviteter. Beslut om användande av dessa medel tas av SVS kollegium. Den 1 januari 2005 återstod 180 331 kronor av dessa medel. Budgetposten ”SVS initiativärenden” som godkänns av förbundsstyrelsen i 2005 års budget uppgick till 75 000 kronor. Kostnaden för de nya initiativärenden som inkommit och godkänts under året uppgår till totalt 137 000 kronor.

Per Jonsson
Henrik Ericsson
Therese Edström
Bodil Ström-Holst
Anna Ingvar Forslid
Karin Granath
Anne Haglund
Christina Arosenius, generalsekreterare

SVFs och Agrias understödsfonder

Medel ur förbundets understödsfond och Agrias understödsfond för veterinärer utdelas i form av understöd till hjälpbehövande veterinärer och deras efterlevande.

Ansökningsblankett och närmare upplysningar kan erhållas av förbundskansliet, tel: 08-545 558 20, e-post: office@svf.se.

Skriftlig ansökan skall ha inkommit till **Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm senast tisdagen den 3 oktober 2006.**

Vilken är din diagnos? – Svar

RÖNTGENUTLÅTANDE

Båda projektionerna bedöms vara av god diagnostisk kvalitet. På lateralprojektionen (Figur 1) ligger hunden lindrigt roterad och med ena bakbenet något kranialt positionerat. Det senare upplevs dock inte störa bedömningen av den kaudala delen av buken, som annars kan vara fallet. På ventrodorsalprojektionen (Figur 2) ses sandsäckar i primärstrålefältet på var sida om thorax. Sandsäckar är utmärkta positioneringshjälpmedel men ska hållas utanför primärstrålefältet bland annat för att de bidrar till oönskad sekundärstrålning. Sekundärstrålningen är negativ såväl från strålskyddssynpunkt för personal i rummet som från bildkvalitetssynpunkt.

Det finns lindrigt med gas i magsäcken och i enstaka tunntarmsslyngor. Kolon ger ett relativt tomt intryck. Något ventralt och centralt på lateralprojektionen (Figur 3, pilar) och strax kaudalt om sista revbenet på höger sida på ventrodorsalprojektionen (Figur 4, pil) ses en ca 3,5x3,5 cm stor, något rektangulär struktur med grynigt utseende innehållande regelbundna gasstråk. Strukturen ger på lateralprojektionen intryck av att vara positionerad i en tunntarmsslynga innehållande lite gas såväl proximalt som distalt om sig. På ventrodorsalprojektionen är lokalisationen något mera svårbedömd.

Diametern på enstaka tunntarmsslyngor är något ökad vilket kan indikera en begynnande ileus (Figur 3, dubbelpil). Utlinjeringen av bukorganen är normal. Övriga bukorgan bedöms vara inom normalvariationen radiologiskt.

På lateralprojektionen (Figur 3, pil i brösthålan) ses en ökad täthet innehållande luftbronkogram överprojicerad på hjärtats ventrala del. Även på ventrodorsalprojektionen ses en täthet med luftbronkogram i området för höger intermediärlob.

DISKUSSION

Den primära radiologiska diagnosen är främmande kropp av typen majskolv, troligen belägen i tunntarmen men utan tydlig ileusbild. Det radiologiska utseendet för majskolvar är mycket typiskt med symmetriska gasstråk i en relativt rektangulär mjukdelsstruktur.

Det finns flera sätt att på hund avgöra om det finns en ileus eller inte. Ett sätt är att jämföra diametern på tunntarmen från serosa till serosa med höjden på L5:s kotkropp på smalaste stället (Figur 3). Tunntarmen får normalt vara upp till ca 1,6 gånger höjden på L5. I detta fall ligger kvoten på 2,1 i enstaka slyngor, vilket kan indikera en begynnande ileus.

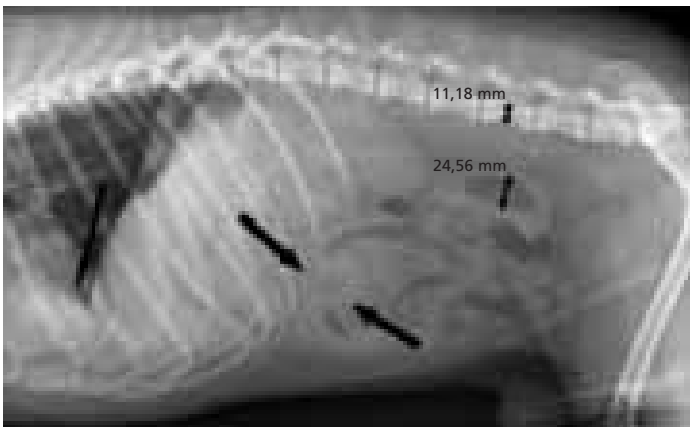

Figur 3. *Vänstersidig lateralprojektion (samma som Figur 1) med pilar som markerar luftbronkogram överprojicerad på hjärtats ventrala del, en rektangulär struktur med grynigt utseende i buken, ökad diameter på enstaka tunntarmsslyngor och höjden på L5:s kotkropp på smalaste stället.*

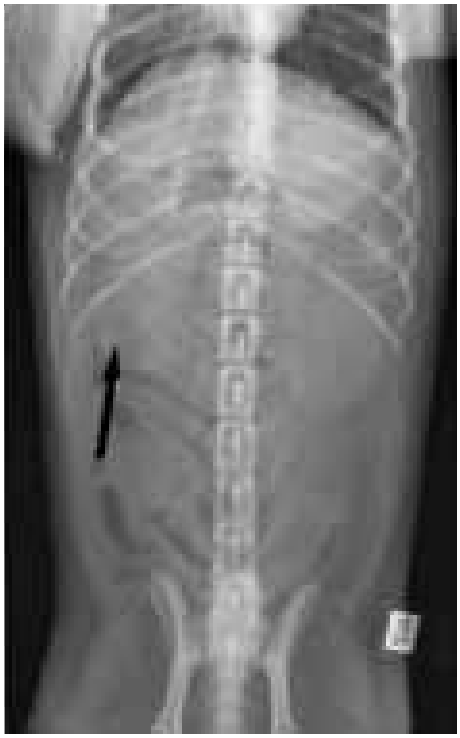

Figur 4. *Ventrodorsalprojektion (samma som Figur 2) där pilen pekar på en rektangulär struktur med grynigt utseende i buken.*

Hunden var röntgad tidigare samma dag med en likartad bukbild och den nya undersökningen visade ett oförändrat läge på majskolven och oförändrad ileusbild.

Läs av all information

När man bedömer röntgenbilder är det viktigt att man är systematisk och verkligen läser av all information som finns i bilden innan man drar slutsatser om eventuell diagnos. På dessa bilder har kaudala delen av thorax inkluderats där man kan se ett alveolärt mönster i höger intermediärlob. Den troligaste diagnosen till detta utseende är en pneumoni och med tanke på hundens intensiva kräkningar bör en aspirationspneumoni beaktas. Andra etiologier som blödningar och ödem bedöms som mindre sannolika i detta fall.

Separata bilder av thorax togs påföljande dag (Figur 5–7) vilka tydligt visar en nu mer utvecklad alveolär förtätning i höger intermediärlob. Notera hur tydligt förändringarna syns på vänster lateralprojektion (Figur 5, hunden ligger på vänster sida) och ventrodorsalprojektion (Figur 7) medan de nästan inte alls går att uppfatta på den högersidiga lateralprojektionen (Figur 6). Den lunghalva som hunden ”ligger på” blir alltid sämre ventilerad och mjukdelstätheter i lungan därmed sämre utlinjerade och svårare att se. Den motsatta lunghalvan är den som kan utvärderas bäst på en lateralprojektion. Det är därför viktigt att alltid ta mer än en projektion när lungfältet ska utvärderas.

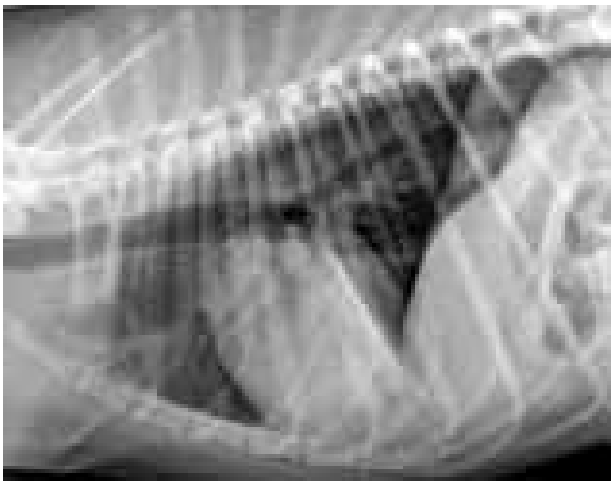

Figur 5. *Thoraxbild, vänster lateralprojektion, en dag efter den första röntgenundersökningen. Bilden visar en mer utvecklad alveolär förtätning i höger intermediärlob än dagen innan.*

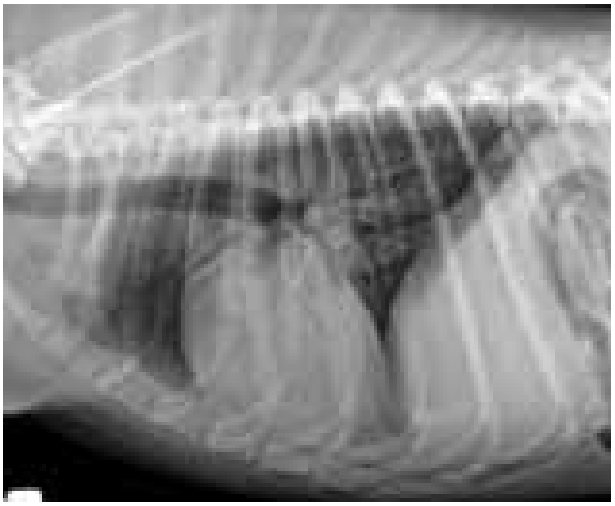

Figur 6. *Thoraxbild, höger lateralprojektion, en dag efter den första röntgenundersökningen. Den alveolära förtätningen i höger intermediärlob syns inte lika bra som på Figur 5 och 7.*

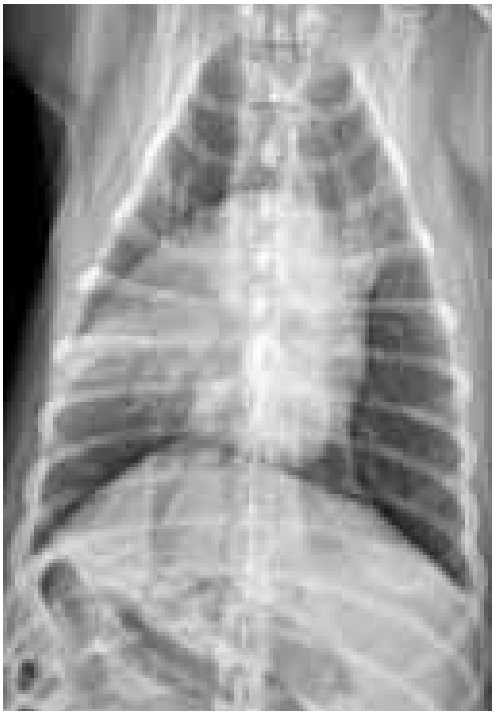

Figur 7. *Ventrodorsalprojektion, en dag efter den första röntgenundersökningen. Bilden visar en mer utvecklad alveolär förtätning i höger intermediärlob än dagen innan.*

Ivar Dyrendahl – Ett stycke veterinärhistoria ur tiden

Den 1 juni avled förre chefveterinären Ivar Dyrendahl, Skara. Han var den siste representanten för det sammansvetsade lag, som trots många svårigheter lyckades etablera artificiell insemination som en etablerad rutin i de svenska nötkreatursbesättningarna. Ivar Dyrendahl, född 1918, blev veterinär 1946 men började arbeta med mjölkkornas reproduktion redan 1944, då han som assistent vid institutionen för obstetrik och bujatrik vid Kungliga Veterinärhögskolan placerades vid försöksgården Wiad för att utveckla metoder kring artificiell insemination.

Ivar Dyrendahl kom till Skara som chefveterinär till Skaraortens Seminförening 1947. Även om det sannolikt inte tillhörde Ivars favoritsysselsättningar lade han ner stor möda på att organisera många små lokala seminföreningar i västra Sverige till ett slagkraftigt företag, Skara Semin. Han blev VD för Skara Semin 1961. När avelsarbete och tjurhållning skildes från den löpande seminverksamheten blev Ivar den förste verkställande direktören för det nybildade Seminavel i Skara, som sedermera blev säte för Svensk Avel. Ivar var VD för Seminavel fram till pensioneringen 1983.

Ivar Dyrendahl var en ledargestalt som lyckades genomföra många åtgärder till gagn för svensk seminverksamhet. Hans starkaste sida låg på det tekniska planet. Han lade ner stor möda för att finna former för rationell spermahantering och instrument för fältmässig seminverksamhet. Redan på 1950-talet upptäckte man i England att man kunde djupfrysa och därmed långtidslagra tjursperma. Detta öppnade oanade möjligheter. Avelsarbete och tjurhållning kunde rationaliseras och koncentreras till ett fåtal platser. Den frysta sperman kunde transporteras till användarna oberoende av tid och avstånd. I förlängningen möjliggjorde det också internationell handel med sperma. Ivar Dyrendahl lade ner stor möda på att finna de bästa formerna för djupfrysningen och han fann snart att den franska metoden med djupfrysning i plaststrån (payetter) gav stora fördelar. Trots hårt motstånd fick Ivar gehör för payettmetoden i Sverige. I dagsläget sker insemination i hela världen med payetter.

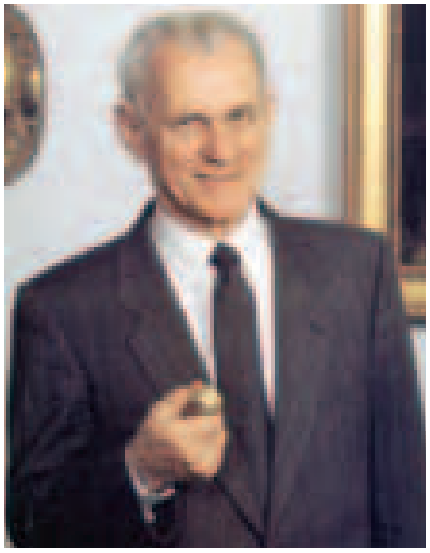

Ivar Dyrendahl insåg på ett mycket tidigt stadium att kornas hälsa måste ingå i målet för avelsarbetet. Under 1960-talet hade husdjurshygienforskarna i Skara tagit fram metoder för registrering av hälsotillståndet på individnivå i kobesättningar vilket initierade en försöksverksamhet med modern sjukdomsrapportering i fyra skaraborgska veterinärdistrikt. När försöksverksamheten utvidgades till hela länet hade den ett stort stöd i Ivar Dyrendahl. Så småningom utvecklades detta till vårt nuvarande instrument för avel för friskare kor.

Som erkänsla för sina insatser promoverades Ivar Dyrendahl till veterinärmedicine hedersdoktor i samband med svensk veterinärmedicins tvåhundraårsjubileum i Skara 1975. I början på åttiotalet invaldes han som medlem i Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, där han gjort stora insatser.

Ivar Dyrendahls livsgärning var inte avslutad med pensioneringen. Sitt stora intresse för veterinärhistoria fick han utlopp för under de sju år han verkade som intendent för Veterinärhistoriska museet i Skara. Med sin energi, sitt datakunnande och sin känsla för systematik utvecklade han detta till ett museum av världsklass och organiserade dess samlingar i ett avancerat datasystem. Under den här tiden producerade han en rad skrifter i veterinärhistoriska ämnen, delvis i samarbete med Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. Bland annat för dessa insatser utsågs han till akademiens hedersledamot. Som exempel kan nämnas hans livfulla skildring av grundaren av Veterinärinrättningen i Skara, Linnélärjungen Peter Hernquist och hans verk samt det omfattande arbetet om Veterinärinrättningen i Stockholm. Utöver skrivandet hann Ivar med att systematisera de vid det gamla Hernquistbiblioteket i Skara förvarade handskrifter, som omfattar ca 30 000 sidor, varav ca 6 000 av Hernquists hand. Trots kraftigt tilltagande synnedsättning ägnade sig Ivar in i det sista åt att renskriva dessa skrifter. Ivars brinnande intresse för Veterinärhistoriska museet visades också genom att han år 2000 lät bilda en stiftelse till förmån för veterinärhistorik forskning och till vilken han själv som grundplåt donerade en större penningsumma.

Ivar Dyrendahls stora krav på sig själv återspeglades i hans krav på andra. Alla som arbetat nära Ivar vet att han var en krävande chef men också att han var ett starkt stöd för sina medarbetare. Intrycket av honom domineras av en djup respekt för hans breda yrkeskunskap men också för hans kunnande inom andra områden som fotografi, entomologi och ortnamnshistoria, kunskaper som han gärna delade med sig av till inspiration och uppmuntran för sin omgivning.

INGVAR EKESBO
professor em. vid Inst. för husdjurens miljö och hälsa vid SLU i Skara
BENGT LINDHÉ
docent i husdjursgenetik och Dyrendahls efterträdare som VD för Seminavel
LARS GARMER
leg. vet. och nuvarande intendent vid Veterinärhistoriska museet
GÖRAN JÖNSSON
professor em. och ordförande i Stiftelsen Veterinärhistoriska museet

Djurskyddsmyndigheten ska utreda ligghallar

Regeringen beslutade den 18 maj uppdra åt Djurskyddsmyndigheten att göra en sammanvägd bedömning av djurskyddet vid utegångsdrift. Myndigheten ska utvärdera hur tamdjur som går ute om vintern ska kunna hållas och skötas med beaktande av djurskyddet. Det handlar bland annat om kravet som idag finns på tillgång på ligghallar eller annat skydd.

– Den debatt som varit den senaste tiden om dispenser från kravet på ligghallar har gjort att regeringen vill ha en sammanvägd bedömning från myndigheten och bättre klarhet i hur aktuell forskning på området ser ut, säger jordbruksminister Ann-Christin Nykvist i ett pressmeddelande.

Regeringen skriver i uppdraget att det är angeläget att utreda hur olika aspekter bör vägas in i bedömningarna när det gäller utomhusövervintring av djur eftersom det är en fråga som är mångfasetterad. Djur som hålls utomhus året om har goda möjligheter att få utlopp för sina behov av naturligt beteende samtidigt som det är en djurhantering som kräver att djurhållaren har stora kunskaper.

Djurskyddsmyndigheten ska utföra uppdraget i samarbete med andra berörda myndigheter och organisationer. Det ska redovisas till regeringen senast den 1 september 2007. ■

Riktlinjer för bekämpning av H5N1 hos katt

Den nyligen startade European Advisory Board on Cat Diseases (ABCD) gav i slutet av maj ut sina första riktlinjer för bekämpning av en kattsjukdom. Det gällde den aktuella problematiken att förebygga och skydda katter mot infektion med fågelinfluensa av typ H5N1.

Riktlinjerna vänder sig till kliniskt verksamma veterinärer, och sammanfattar de senaste rönen om infektionsvägar och kliniska symtom vid fågelinfluensasmitta hos katt. De ger också vägledning till diagnosställande och hantering av katter med misstänkt H5N1-smitta, och om vilka skyddsåtgärder som ska vidtas om fågelinfluensasmitta misstänks hos en katt. Riktlinjerna finns publicerade i sin helhet på hemsidan www.abcd-vets.org

ABCD bildades den 28 april i år genom ett samarbete mellan 17 oberoende veterinära experter i ämnena immunologi, vaccinologi och klinisk kattmedicin, från tio europeiska länder. Från Sverige deltar Sandor Bélak, SLU, i den vetenskapliga panelen och ordförande är Marian Horzinek, immunolog och professor emeritus från veterinärhögskolan i Utrecht. ■

Hästkliniken BERGSÅKER
ATG HÄSTKLINIKERNA AB

ATG Hästklinikerna AB bedriver hästsjukvård vid 24 kliniker i landet och ett djursjukhus i Skara samt driver Hovslagarskolan i Skara. Vidare utbildar vi veterinärer till hästspecialister. Vi har ca 45 veterinärer anställda och totalt arbetar 130 personer i företaget. Hästar av alla raser är välkomna. 2005 hade vi ca 60 000 besök och omsatte 118 miljoner kr. Vi satsar på kvalificerad hästsjukvård med kompetent personal och bra medicinsk teknisk utrustning.

Veterinär sökes

till hästkliniken vid Bergsåkers travbana

På kliniken arbetar idag tre veterinärer och fem djursjukvårdare. Kliniken är nybyggd och välutrustad med digitalröntgen, ett högklassigt ultraljud, videoendoskopi, rullmatta, longerhall och en komplett operationsavdelning. Klinikens huvudsakliga verksamhet är poliklinisk men viss möjlighet att ha stationärpatienter föreligger. Hästarna som undersöks och behandlas är av alla raser, med övervikt för travhästar.

Vi söker en hästveterinär, gärna med specialistkompetens i hästens sjukdomar, men det är inget krav. Det är viktigt att du är engagerad i ditt arbete och är intresserad av utveckling i din yrkesroll. Vi söker dig som har ett genuint hästintresse och som har god samarbetsförmåga.

Anställningen omfattas av kollektivavtal mellan ATG Hästklinikerna AB och Sveriges Veterinärförbund.

Ansökan med CV och tre referenser ska ges in **senast den 15 augusti 2006** till ATG Hästklinikerna AB, Eva Ljungquist (eva.ljungquist@atg.se), Hästsportens Hus, 161 89 Stockholm. Frågor om tjänsten besvaras av veterinär Catharina Fischerström, tel. 060-66 81 80, VD Per Johansson, tel. 0708-53 13 26 eller chefveterinär Peter Franzén, tel. 08-627 20 50.

kongresser & kurser

Svenska

Nya

11–14/9 -06. Kurs i Bukkirurgi på nötkreatur (första tillfället) arrangeras av Sektionen för idisslarmedicin, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Uppsala. Info: Charina Gånheim, tel: 018-67 19 27, e-post: Charina.Ganheim@kv.slu.se (se annons i denna tidning)

19–22/9 -06. Kurs i Bukkirurgi på nötkreatur (andra tillfället) arrangeras av Sektionen för idisslarmedicin, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Uppsala. Info: Charina Gånheim, tel 018-67 19 27, e-post Charina.Ganheim@kv.slu.se (se annons i denna tidning)

27–29/9 -06. Kurs i Fertilitetsutredning hos hund och katt arrangeras på Klinikcentrum, Ultuna, Uppsala av Avdelningen för komparativ reproduktion, obstetrik och juverhälsa, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU. Info: Eva Axnér, 018-67 21 81, Eva.Axner@kv.slu.se (se annons i denna tidning)

6–7/10 -06. Kurs i Neurology for the clinician – can be fun arrangeras i Jön-

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Länsstyrelsen är genom sin mångfald av verksamhetsområden och arbetsuppgifter en intressant myndighet och en stimulerande arbetsplats.

Länsstyrelsen företräder regeringen i Västra Götalands län och står för rättssäkerhet, mångfald och hållbara helhetslösningar. Vi finns på 7 orter i länet.

Mer information om vår verksamhet finns på www.o.lst.se

Vikariat som

Chef för Veterinärenheten (ref.nr 112-43714-2006) respektive **Länsveterinär** (ref.nr 112-43715-2006)

En av våra nuvarande länsveterinärer och tillika chef för veterinärenheten kommer att upprätthålla ett vikariat på Jordbruksverket under hösten och nästa år. Därför söker vi hennes vikarie som chef för vår veterinärverksamhet under perioden september 2006 – december 2007. Två av våra handläggande länsveterinärer kommer att vara föräldralediga på deltid, varför vi också söker en vikarierande länsveterinär för perioden september 2006 – maj 2007. Enheten som utöver chefen omfattar fyra länsveterinärer till och två administratörer är placerad i Skara och arbetar för en god djurhälsosituation, smittfrihet och en sund livsmedelshantering i länet.

Som chef skall du både ha erfarenhet av den veterinära verksamhetens alla delar samt vara intresserad av att leda och utveckla både medarbetare och verksamhet. Du kommer att ha ett självständigt ansvar för enhetens personal, budget och verksamhetsresultat. Vi fäster särskild vikt vid den personliga lämpligheten och vid väl vitsordad chefserfarenhet. Som en av länsstyrelsens enhetschefer ingår du i ledningsgruppen med ansvar för att utveckla länsstyrelsens totala verksamhet.

Som länsveterinär skall du ha erfarenhet av hela det veterinära fältet, helst med tyngdpunkten i djurhälsofrågor samt erfarenhet av att handlägga administrativa, veterinära frågor. Vi fäster särskild vikt vid den personliga lämpligheten.

Då flertalet enhetschefer på Länsstyrelsen är män, ser vi gärna att kvinnor söker befattningen som chef för veterinärenheten. Då flertalet medarbetare på enheten är kvinnor, ser vi gärna att män söker befattningen som länsveterinär.

Du är välkommen med din ansökan senast den 10 juli till Länsstyrelsen, Personalenheten, 403 40 GÖTEBORG. Ange ref.nr. för den sökta anställningen. Frågor om befattningarna kan ställas till enhetschefen Ingrid Eilertz eller personalchefen Jan W Carlsson, via vår växel på telefon 031-60 50 00.

köping av Djursjukhuset i Jönköping AB. Info: Cecilia Abelsson eller Anne Carlswärd, tel: 036-34 18 80, e-post: cecilia.abelson@djursjukhuset-jonkoping.se, hemsida: www.djursjukhusetab.se (se annons i denna tidning)

Tidigare publicerade

7–8/7 -06. Kurs i Djurtandvård, extraktioner/teknik, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 2/06)

9–10/9 -06. Hästtandvård, delkurs 2 (första tillfället), Hästkliniken, Klinikcentrum, SLU i Uppsala. Arr: Avd f kirurgi och medicin stordjur, inst f kliniska vetenskaper, SLU. (SVT 6/06)

18–19/9 –06. Workshop Alpacka för veterinärer, Simrishamn. Arr: Nätverket Alpaca Nordica. (SVT 5/06)

18–22/9 -06. Röntgenveckan 2006, Örebro. (SVT 6/06)

29–30/9 -06. Kurs i njursjukdomar, Helsingborgsområdet. Arr: SPUV-Swevet-Piab AB. (SVT 7/06)

29–30/9 -06. Kurs i Rygglidande hos hund, Strömsholm. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 7/06)

1–2/10 -06. Kurs i njursjukdomar, Stockholmsområdet. Arr: SPUV-Swevet-Piab AB. (SVT 7/06)

12–13/10 -06. Kurs i Instrumentkunskap, smådjur och häst, Norrköping. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 7/06)

12–14/10 -06. 18th European AI Vets Meeting, Borås. Arr: Svensk Avel, Skara. (SVT 7/06)

9–10/11 -06. Årets Veterinärmöte, Ultuna. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska sällskap och Sveriges Veterinärförbund. (SVT 16/05)

10–11/11 -06. Kurs i Nyckelringen, personal, Göteborg. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 7/06)

17–18/11 -06. Kurs i Massage steg 1, hund, Göteborg. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 1/06)

17–18/11 -06. Kurs i Dermatologi steg 2, Knivsta. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 1/06)

24–25/11 -06. Kurs i Beteenden hos katt, Stockholm. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 7/06)

1–2/12 -06. Kurs i Hud 1, Knivsta. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 7/06)

9–10/12 -06. Hästtandvård, delkurs 2 (andra tillfället), Hästkliniken, Klinikcentrum, SLU i Uppsala. Arr: Avd f kirurgi och medicin stordjur, inst f kliniska vetenskaper, SLU. (SVT 6/06)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

Nya

30–31/8 -06. Cattle Consultancy Days 2006 arrangeras i Nyborg, Danmark. Info: Cattle Consultancy Days, c/o DDD-Kursus, Emdrupvej 28A,

Veterinärvikarie till smådjursavdelning

Hallands Djursjukhus söker en veterinärvikarie till smådjursavdelningen från mitten av augusti och 6 månader framåt. Tjänsten är hel- eller deltid efter överenskommelse. Jourtjänstgöring ingår.

För mer upplysningar, kontakta:

Outi Karlsson eller **Kristina Widmark** på tel: 0346-48880 / eMail: kristina.widmark@hallandsdjursjukhus.se

Välkommen med din ansökan till: **Outi Karlsson, Hallands Djursjukhus, 310 50 Slöinge.**

Hallands DJURSJUKHUS

Chefveterinär

sökes till Ale Djurkliniks smådjursavdelning

Kliniken är belägen två mil från Göteborgs centrum och har 4 000 smådjurspatienter/år. Ale Djurklinik är utrustad med digitalröntgen, Logic 5 pro Ultraljud, endoskopi, EKG m m.

Vi söker dig som har kirurgierfarenhet och är intresserad av att leda verksamheten på smådjursavdelningen. Vi kan erbjuda stor valfrihet och möjlighet att påverka arbetet.

Intresserad? Ring Mikael Svedberg, 0705-79 66 75.

DK-2100 København Ø, tel: +45 38710888, fax: +45 38710322, e-post: kursus@ddd.dk, hemsida: www.ccdays.com (se annons i denna tidning)

20–24/9 -06. Basic Animal Chiropractic Course, Module I Sacropelvic, arrangeras i Tyskland av The International Academy of Veterinary Chiropractic. Info: International Academy of Veterinary Chiropractic, Hauptstrasse 34, 27419 Tiste, Tyskland. Tel: 00 49 4282 590099, fax: 00 49 4282 591852, e-post: IAVC2004@hotmail.com Internet: www.animalchiro.com (se annons i denna tidning)

30/9–1/10 -06. Equine Orthopaedic Case Days, arrangeras i Weilerswist-Müggenhausen/Bonn, Tyskland. Info: Arno Lindner, Heinrich-Röttgen-Str. 20, D-52428 Jülich, Tyskland. Tel: +49-2461-340-430, fax: +49 2461 340 484, e-post: contact@agpferd.de hemsida: www.agpferd.com

6–8/10 -06. Equine Dentistry Days, arrangeras i St. Florian/Tillysburg, Österrike. Info: Arno Lindner, Heinrich-Röttgen-Str. 20, D-52428 Jülich, Tyskland. Tel: +49-2461-340-430, fax: +49 2461 340 484, e-post: contact@agpferd.de hemsida: www.agpferd.com

25–29/10 -06. Basic Animal Chiropractic Course, Module II Thoracolumbar, arrangeras i Tyskland av The International Academy of Veterinary Chiropractic. Info: International Academy of Veterinary Chiropractic, Hauptstrasse 34, 27419 Tiste, Tyskland. Tel: 00 49 4282 590099, fax: 00 49 4282 591852, e-post: IAVC2004@hotmail.com Internet: www.animalchiro.com (se annons i denna tidning)

17–19/11 -06. BCVA Congress arrangeras i Merseyside, UK. Info: www.bcva.org.uk

6–10/12 -06. Basic Animal Chiropractic Course, Module III Cervical, arrangeras i Tyskland av The International Academy of Veterinary Chiropractic. Info: International Academy of Veterinary Chiropractic, Hauptstrasse 34, 27419 Tiste, Tyskland. Tel: 00 49 4282 590099, fax: 00 49 4282 591852, e-post: IAVC2004@hotmail.com Internet: www.animalchiro.com (se annons i denna tidning)

10–14/1 -07. Basic Animal Chiropractic Course, Module IV Extremities, arrangeras i Tyskland av The International Academy of Veterinary Chiropractic. Info: International Academy of Veterinary Chiropractic, Hauptstrasse 34, 27419 Tiste, Tyskland. Tel: 00 49 4282 590099, fax: 00 49 4282 591852, e-post: IAVC2004@hotmail.com Internet: www.animalchiro.com (se annons i denna tidning)

KVL A UNIVERSITY OF LIFE SCIENCES

ASSISTANT/ASSOCIATE PROFESSOR

in Large Animal Internal Medicine

KVL, Department of Large Animal Sciences wishes to appoint an Assistant Professor/Associate Professor in Large Animal Internal Medicine with focus on ruminant medicine from July 1st 2006 or as soon as possible thereafter.

The assistant professor/associate professor's duties will primarily include research and research-based teaching within large animal internal medicine with focus on ruminant medicine.

The appointee should have qualifications within the following areas:

- DVM or equivalent veterinary degree and Danish veterinary authorization or eligibility
- Research qualifications at a PhD level within ruminant medicine
- Preferably diplomat status in a large animal internal medicine specialty or board eligibility
- Clinical experience within the focus area
- Clinical teaching experience

Employment and remuneration will be according to the Agreement between the Danish Ministry of Finance and the Danish Confederation of Professional Associations.

The full job advertisement with further information on job description, qualification requirements and formal requirements for the application is available at www.kvl.dk/job.aspx.

The closing date for applications is July 20th 2006 at 12.00 noon.

KVL carries out technically advanced research and education within the veterinary, agricultural and human nutrition areas - as well as related fields of natural science. The university has 3.500 students (incl. approx 400 PhD students), 1.700 man years and an annual turnover of DKK 1.2 billion.

In accordance with KVL's equal opportunities policy, we invite applications from all interested individuals regardless of gender, age, ethnicity or religion.

For more information on KVL see uk.kvl.dk

KVL - The Royal Veterinary and AgriCultural University
Bülowsvej 17 - DK-1870 Frederiksberg C
Tel +45 3528 2828 - www.kvl.dk

7–11/2 -07. Basic Animal Chiropractic Course, Module V Integrated, arrangeras i Tyskland av The International Academy of Veterinary Chiropractic. Info: International Academy of Veterinary Chiropractic, Hauptstrasse 34, 27419 Tiste, Tyskland.
Tel: 00 49 4282 590099,
fax: 00 49 4282 591852,
e-post: IAVC2004@hotmail.com
Internet: www.animalchiro.com
(se annons i denna tidning)

25–27/4 -07. World Veterinary Dental Congess arrangeras i Brasilien.
Info: www.wvdc2007.com.br.

Tidigare publicerade

19/6–24/11 -06. ESAVS kursprogram. Separata kurser för ”Advanced Veterinary Studies” och ”Excellence in Veterinary Therapy” i olika ämnen ges under ovannämnda tidsperiod. Arrangeras i Europa och Asien. Info: www.esavs.org (SVT 7/06)

29–30/6 -06. Paris Anti-Avian Influenza 2006, Paris, Frankrike. (SVT 7/06)

29/6-1/7 -06. 15th Annual Scientific Meeting of the ECVS, Spanien. (SVT 3/06)

16–19/7 -06. International Pig Veterinary Society's 19th Congress, Köpenhamn, Danmark. (SVT 1/06)

19–23/7 -06. Basic Animal Chiropractic Course, Module IV, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/06)

20–25/7 -06. CESMAS 2006, Cambridge, England. (SVT 16/05)

26–30/7 -06. Veterinary Chiropractic for Horses and Companion Animals – Modul 3 Sacropelvic, Tyskland. (SVT 3/06)

7–11/8 -06. The 2006 Joint Scientific Conference of the International Veterinary Radiology Association (IVRA) & the American College of Veterinary Radiology (ACVR), Vancouver, British Columbia, Kanada. (SVT 2/06)

23–26/8 -06. ESpoM Aachen 2006 – Progress in equine sports medicine, Aachen, Germany. (SVT 6/06)

28–29/8 -06. 20th NKVet symposium Perinatal Death in Domestic Animals, Reykjavik, Island. (SVT 7/06)

6–10/9 -06. Veterinary Chiropractic for Horses and Companion Animals – Modul 4 Extremities, Tyskland. (SVT 3/06)

6–10/9 -06. Basic Animal Chiropractic Course, Module V, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/06)

7–9/9 -06. The 10th Conference of ESDAR, Slovenien. (SVT 13/05)

8–10/9 -06. ESFM Feline Congress, Rom, Italien. (SVT 5/06)

12–15/9 -06. Feeding the Dairy Cow – Level II: Providing an on farm service, Frankrike. (SVT 3/06)

17–21/9 -06. IUFoST 13th World Congress of food science & technology – Food is Life, Nantes, Frankrike. (SVT 2/06)

24–27/9 -06. Kurs i Retorik i Toscana, Italien. (SVT 7/06)

11–14/10 -06. World Congress of WSAVA/FECAVA/CSAVA, Prag, Tjeckien. (SVT 2/06)

11–14/10 -06. Veterinary European Equine Meeting of the Year 2006 (Federation of European Equine Veterinary Associations), Versailles, Frankrike. (SVT 1/06)

26–29/10 -06. The 4th International Symposium on Rehabilitation and Physical Therapy in Veterinary Medicine, Nederländerna. (SVT 7/06)

1–5/11 -06. Veterinary Chiropractic for ➤

DJURKLINIKEN I ÖJEBYN

söker

Klinikveterinär med specialistexamen i hundens och kattens sjukdomar

Vi är idag fyra veterinärer som behandlar drygt 14 000 patienter årligen men patient-tillströmningen ökar konstant och vi behöver utöka personalen. Vi kan erbjuda arbete på en mycket välutrustad smådjursklinik och vi är remissinstans för veterinärer i norra Sverige. Vi har inte nattöppet men beredskap dagtid på helgerna. Kliniken ligger strax norr om Piteå, ca fyra mil från Luleå.

Om du redan är smådjursspecialist har du nu chansen att utbilda dig i ögonsjukdomar för framtida examination i ögonsjukdomar eftersom jag ögonlyser ca 1 000 hundar/katter årligen.

Tillträde under hösten 2006 eller i början av 2007. Jag är beredd att vänta länge på rätt person om du idag är under utbildning till specialist men ännu inte fullgjort din utbildning.

Du är välkommen att diskutera tjänsten med:
Chefvet Ingemar Bergdahl
0911-665 75 (arb), 0911-660 18 (bost), djurkliniken@telia.com

Välkommen med din ansökan till:
Djurkliniken i Öjebyn, Öjagatan 94, 943 31 Öjebyn

Horses and companion Animals – Modul 5 Integrated, Tyskland. (SVT 3/06)

8–11/11 -06. The 14th International Symposium on Lameness in Ruminants, Colonia del Sacramento, Uruguay. (SVT 5/06)

17–21/6 -07. XIII International Congress in Animal Hygiene 2007, Tartu, Estland. (SVT 16/05)

19-23/8 -07. World Congress of WSAVA, Sydney, Australien. (SVT 7/06)

5–8/10 -07. Conference of the International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO), Tokyo, Japan. (SVT 4/06)

20–25/8 -08. World Congress of WSAVA, Dublin, Irland. (SVT 7/06)

Vikarie sökes

från hösten 2006 till privat stordjurspraktik i Katrineholm. F-skattsedel. **Tel: 0150-782 20.**

Jobb som distriktsveterinär

Distriktsveterinäravdelningen söker nu veterinärer till följande stationer:

Kristinehamn – En tillsvidareanställning 100 % (Dnr 06-4580/06)

Forsheda – En tillsvidareanställning 100 % (Dnr 06-4647/06)

Arvika – En tillsvidareanställning 100 % (Dnr 06-4843/06)

Fullständig annons finns på internet:

www.sjv.se

Sista ansökningsdag är 15 augusti 2006.

Jordbruksverket 551 82 Jönköping tfn 036-15 50 00
e-post: jordbruksverket@sjv.se

Distriktsveterinärerna

JORDBRUKS VERKET

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
KARIN ÖSTENSSON	070-461 14 46
Vice ordförande	
ÅSA BERGQUIST	0418-66 21 62
BO EBERHARDSON	070-588 58 81
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
MIKAELA HEIDRICH	070-540 93 17
PER JONSSON	0156-109 97
PER SAHLANDER	0171- 44 20 93
ELÖD SZANTO	0501-101 68
MARGARETA WIDELL	018-31 50 28

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
Vice ordförande	
KARINA BURLIN	08-591 206 83
Sekreterare	
ARJA KAUTTO	070-373 51 45
Kassör	
CHRISTER GYLLERUP	044-10 60 51
HANS BOSTRÖM	070-347 85 55
CATHARINA ELIASSON	070-573 57 99
LARS-ERIK STABERG	070-604 06 45

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon bostad*
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
Sekreterare	
LENNART GRANSTRÖM	070-642 36 23
Kassör	
ANNE BRUNBERG	070-668 77 16
Suppleant	
INGER BACKLUND	08-510 250 68

Tidigare riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund (DVF, BVF, SYVF, FVET, VIAT, FVVI, DaVF) ingår från 1 januari 2006 inte längre i förbundets organisation.

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
HENRIK ERICSSON

THERESE EDSTRÖM
KARIN GRANATH
ANNE HAGLUND
ANNA INGVAR FORSLID
BODIL STRÖM-HOLST

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
THERESE EDSTRÖM

Sekreterare
AINA MOE BÄCK

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
ANNA INGVAR FORSLID

Sekreterare
THOMAS MANSKE

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
ANNE HAGLUND

Sekreterare
JOHAN BLIX

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande
KARIN GRANATH

Sekreterare
ELSIE CARJEMO

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
BODIL STRÖM-HOLST

Sekreterare
MARIE FLÖISBON

Jag en byfåne?

Ill: Karin Åström Bengtsson

Det var hon som fann ordet. Inte jag. Sex lodräta bokstäver i vårt gemensamma korsord.

– Kolla! **Byfåne!**, skrek hon av ren upphetsning.

Jag vände mig om och låtsades sova.

Jag har alltid eftersträvat ordning och reda. Var sak på sin plats. Att utföra mindre kirurgiska ingrepp under fältmässiga förhållanden borde vara tämligen okomplicerat. Sterila instrument för sig och osterila för sig. Aldrig blanda samman. Och så god hygien i alla lägen.

Men så blev det sällan i kvacken. En välriktad kospark där alla instrument flög i olika riktningar kunde totalt sabotera de bästa förutsättningarna. Och även om sparken uteblev så fanns det alltid andra orsaker till att ordningen stördes.

Så det var bara att inse fakta – övning ger färdighet! Nya och bättre rutiner måste övas in och dessutom under så realistiska förhållanden som möjligt. Ett gammalt uttjänt campingbord fick därför bli stomme till ko och en kudde som spikades fast på undersidan av bordet formades till ett juver med fyra spenar. En snabb rispa med kniven i kudden och det uppstod plötsligt ett präktigt juversår som måste sys. För att få vara ostörd bestämde jag mig för att övningen skulle ske utomhus tidigt en helgdagsmorgon.

Iklädd grön veterinärrock och en keps skred jag till verket. Vid sidan av den hemsnickrade kon placerades en pall med de nysteriliserade instrumenten. Jag förklarade för en enbuske, föreställande byns enda kobonde (vissa likheter fanns onekligen!), hur viktigt det var att avvakta lokalbedövningens verkan innan man började sy. Busken lyssnade uppmärksamt på informationen och jag började förbereda sutureringen.

Det var då helvetet bröt ut!

– Nu är han i farten igen, hörde jag Ekström säga till Karlsson och Liljeblad som kom halvspringande efter.

Jag insåg snabbt mitt misstag. ”Förbannade lapp” hann jag tänka. Hur kunde jag glömma den? En obetydlig liten lapp på anslagstavlan nere vid hamnen; *Gökotta Kristi Himmelfärdsdag. Samling vid Jonssons brygga klockan 07.00.*

– Om du nu ska laga revan på kudden på det där krångliga sättet, vore det väl bättre om du åtminstone vände upp och ner på bordet, föreslog Karlsson på sin gnälliga närkingska. För en gång skull fann jag mig snabbt:

– Så du menar att vi ska dra om kull henne? Jag har ett rep i bilen. Om du tar huvudet så kanske…. Fågelskådarna försvann skrattande ner mot Hjälmaren. Byfånen hade visat sig ovanligt tidigt detta år!

En vecka senare fick jag min revansch. En av byns travhästar hade skurit sig på en taggtråd och behövde sys. Efter sedvanlig sedering och lokalanestesti gjorde jag vad jag skulle. Såret tvättades rent och syddes igen. För säkerhets skull lade jag dessutom in en dräneringsslang. Allt gick bra och hästägaren var nöjd – så även jag. I det här läget kunde jag konstatera att den i andras ögon löjliga övningen faktiskt hade givit resultat. Den enda smolken i glädjebägaren utgjordes av fågelskådarnas frånvaro. Nu hade de haft möjlighet att se hur en verkligt proffsig yrkesman arbetade.

Per Beskow
Veterinarius Lapponicus Suis

PERSONNOTISER

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Födelsedagar i augusti 2006

Hans Sandell, Solna, 75 år den 5/8
Ove Berenvik, Malmö, 60 år den 6/8
Greta Wilhelmsson Alexis, Luleå, 50 år den 6/8
Margareta Bräutigam, England, 60 år den 7/8
Carina Söderlund, Norrköping, 50 år den 15/8
Ewa Lönn, 50 år den 18/8
Anne Brunberg, Skultuna, 50 år den 25/8
Raymond Tegel, Örebro, 60 år den 26/8
Eva Sandefeldt, Märsta, 70 år den 27/8

Avlidna

F distriktsveterinär **Anders W Bäckgren** har avlidit den 20 maj 2006. Han föddes 1931 i Askersund, Örebro län, avlade studentexamen vid Solbacka läroverk 1950 och veterinärexamen 1960. Han var assistent vid FOA 1960. 1965 avlade han sin veterinärmedicine doktorsexamen och utnämndes till docent vid institutionen för medicin I vid Kungl Veterinärhögskolan samma år. 1968 innehade han tjänst som universitetslektor där. Han arbetade som stabsveterinär vid Milo Väst Skövde 1975 och som distriktsveterinär i Hallsberg 1978 samt som privatpraktiserande fr o m 1991.

F distriktsveterinär **Åke Österberg** har avlidit den 22 maj 2006. Han föddes 1918 i Årjäng, Värmlands län, avlade studentexamen i Motala 1937 och veterinärexamen 1949. Han arbetade som AI-veterinär i Strängnäs 1946 och som extra veterinär i Trehörningsjö 1950. 1955 innehade han tjänst som distriktsveterinär i Backe, 1959 i Kisa, 1970 i Båstad och 1974 i Ängelholm med stationeringsort Båstad. Han pensionerades från denna tjänst 1983.

Veterinärmedicine hedersdoktor, f chefveterinär **Ivar Dyrendahl** har avlidit den 1 juni. Han föddes 1918 i Öxnevalla, Älvsborgs län, avlade studentexamen i Lund 1933 och veterinärexamen 1946. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

söker en

BITRÄDANDE LÄNSVETERINÄR

Tjänsten är ett vikariat på heltid från den 1 oktober 2006 till den 30 september 2007

Sista ansökningsdag 11 juli

Mer om tjänsten hittar du på vår hemsida www.ab.lst.se

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:

JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

BIRGITTA AHLKVIST
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: *birgitta.ahlkvist@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: *info@exponera.net*

VTT GRAFISKA, VIMMERBY
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2006		SENASTE DAG FÖR ANNONSMATERIAL
1	24 JANUARI	3 JANUARI
2	14 FEBRUARI	24 JANUARI
3	7 MARS	14 FEBRUARI
4	28 MARS	7 MARS
5	20 APRIL	28 MARS
6	10 MAJ	19 APRIL
7	7 JUNI	10 MAJ
8–9	28 JUNI	7 JUNI
10	15 AUGUSTI	25 JULI
11	5 SEPTEMBER	15 AUGUSTI
12	26 SEPTEMBER	5 SEPTEMBER
13	17 OKTOBER	26 SEPTEMBER
14	7 NOVEMBER	17 OKTOBER
15	28 NOVEMBER	7 NOVEMBER
16	19 DECEMBER	28 NOVEMBER

MANUSSTOPP FÖR ARTIKLAR: *25 vardagar före utgivningsdag, 15 dagar för insändare.*

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2006
Sverige: 1 110 kronor + moms.
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.

FACKPRESSUPPLAGA 2005 – 3 000 EX